

265.

5961

Ämarus.
E. Rosmer.

143

Wanemuise
näitelawa
TARTUS.

Eesti Üliõpilaste Seltsile
Wanemuise näitelawa poolt.

Õlmarus.

Näitemäng 5 waatuses.

Ernst Rasmer.

Tõlkinud: M. Kanik.

Wanemuise näitelawa
mai kuu 1911.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

76187

Esti Ühiklaste Seis

Wangmuse näitlew poolt.

Osalised:

Heinrich Ritter

Isolde, tema tütar

Sabine Oras

Carl Curtius.

Babe, kõiitudruk

Anna, toatitudruk

Üks laps

Esimene waatus

Suur aga mitte liiga sügaw tuba
 maja alumisel korral. Keskmise
 sein, äieti eest ära lükatav uks,
 miltsolde magamistuppa. Paremal
 pool es suur klaasuks mille kaudu
 veranda poolele ~~siis~~ ja säält aeda
 pääseb. Paremal pool taga suur
 aken. Rahmal pool rask ühepoo-
 lega ust. Esimene wüb Ritteri ma-
 gadistuppa. Teine uks lähel korri-
 dori. Mõlema ukse wahel sein
 ääres awar sehw, mille kohal
 Beethoveni päwapilt ripub. Pik-
 lik-ümargune laud, leentoolid. Laua
 pääl lahti punane mape, milles
 on päwapildid Schwindi „seitse
 kaarnat“. Laelamp seotawa rõhe-

lise waijuja. Paremal pool nurgas, koridori ja eestäratukatawa uuse wahel serverimise-land, millespääl weinipudolid, klaasid ning korw-
kene süpsisega. Paremal pool nurgas keemise uuse ja akna wa-
hel wiltu seatud meesterahwa kir-
jutusland. Selle kohal Halde rin-
napilt pastell-maalis. Akna ja
klaasuse wahel pianino Wagneri
wäikse rinna kujuga, naamatu-
tega ja nootidega. Kõik mööblid
on tuhna pruunid mahagonipuit,
wana massi, aga moitseriisad
ja avarad. Leentoolid ja sohwa
punakaspruuni riisiga üle täm-
matud. - Klaasus on kergelt kinni-
lirukataw. Puutudel wähe punast
ehawaljust näha, mis kiiresti
kaob. Lähes ämaraks. Halde istub
laua järeles leentoobil jalad jala-
pingil, pää külje pääle waijunud,

ilad kokku tõmmatud. Silmad
 kinni. Süles sinine näpitsprill.
 Pikad vahased juuksepatrid hele-
 siniste palettega sätud. Valge
 suvekleit. Ta keerab paar korda
 rahutult pääd süa-sinna, lit-
 sul rae pahema meelekohta pääle
 ja ägab!

Anna. [tuleb korridorist. Valge kannu-
 kene ja valge põll. Ta kannab tald-
 rikuid, laudlina ja nuge-
 kahulid kandamini pääl ja paneb need asjad
 serverimise laua pääle. Ta tõmbab
 laelambi allapoole ja süütab tiku
 pälema.]

Hold. [Äigab kättega kaitsvalt üle
 silmad] mitte-mitte!

Anna [kustutab hirmumult tiku
 ära] Ah jah! Mõtelsin, et armu-
 line ennast ära amava pöörnu!

Hold. Miks sa suud lahti ei tee,

kui põlema süütad! Niivõisi peab
terweks saama!

Anna. Tahtsin lauda katta õhtu-
söögiks. Armuline ära peas ka
tulema wärsti

Isold. Ma ei taha tuld. Saad
ka niisama walms - see natu-
kene katmist. On ju uel walge-
hirmus walge. [panel prilli ette]

Anna. [Wargsi tema poole piilu-
des, kuna ta päewapilta ma-
pisse mahutab] Armuline waa-
tasiwad jälle pilta. Palju. Hai-
ge silmaga. Rumala pildi.
Armuline ära peassiw ära pa-
lutama kōis pildi. Terw hirmu-
ku.

Isold. Seda juttu! See ei tee sulle
midagi, see waatamine. Mitte mi-
dagi ei tee see sulle. Wii mad
wälja.

Anna. [Ritteri ukse pääle näidates]

linna?

Iselde. [ägedalt] jumal kui rumal!
Muidugi! Kuhu siis? Löögisamb-
ri mitte!

Anna. [läheb masega Putteri tuppa]

Iselde. [Wõtab prilli ära ja puudu-
tab taskurätikuga tasa pahemat
silmalööda, nagu pühiks ta pi-
sardid ära, ja nuuskab ennast
pikkamii]

Anna. [tuleb tagasi, kuna ta lau-
da katma hakkab, kavalalt] Kuidas
nimetama armuisele äraolevade
datud piltidest?

Iselde. Ah... see ei lähe papale kor-
da. Laratask [lureb käe otsaesi-
sele] Päävalu. Wilits päävalu.

Anna. [Iseda kavalalt murelikku-
sega] silma-päävalu?!

Iselde. [hingab raskemalt ja lühe-
malt, nuuskab jälle]

Anna. Benine noku on armu-

lised jälleki. Nina pisara isel.

Nina pisara

Soalde. [Waevaliselt!] Anna- ästlanake-
se pääl an - anna mulle - anna
mulle äige see atropin siia.

Anna. [Panet ehmatuse hüüdega tald-
rekud, mis tal käis alid laua pää-
le! Säh sulle! atropfin! Kas on
kurasilm?

Soalde. Siis ära karju ameti mitte
kohe - see teeb mulle walu pää sees
- ja tead, ma ei kannata seda
mitte, seda kisa. N'jah, natuke-
ne pakemalt poole. Jaa mulle -
atropin ja tilgutamineklads - ta
an laekas.

Anna. [minnes! Pildi! Ja säratse
musta! Kui weel oles ilus sirju
weiser Josep, mis meie koogis!
Shhshh - nee pildi! Täurkab kesemmi -
se usse miivõrd lahti et läbi pää-
seb!

Solde. [äritatult talle järele nääski-
des] Ika see tassus. Kõik teate
teie paremini kui mina. Nüüd
on jälle pildid. See tuleb kui ei
tahab ja kui ei taha, jääb tulema-
ta. Väljakannatamata!

Anna. [tuleb tagasi, käes väikene^{annus}
rohupudelikeene ja tilgutaja] Kas
ta on veel häa?

Solde. Kuna-kuna valmistati te-
da viimane kord?

Anna. Sai tehtu viimane kord kui
viimne suur päelike all' armuli-
se silmal.

Solde. Mitme nädala eest -

Anna. On-nädalat-katessa. ar-
van ma. Kui armuline vana-
mamma saatis kooka Wiimist,
Ja-katessa. Kooigi kõik juua
ära söödu.

Solde. [Rudelikeene pihus] Ta on
vist veel häa - - puhast tassurätti

tahan ma- walge- mitte wärsi-
list.

Anna. Em aga täesti ainult kura
silma?

Helde. [An pudelikese lahti teinud,
tilgutaja sisse pistnud ja jälle
välja tõmmanud, litsub proo-
wiks mõned tilgad välja] Pa-
hem-ja

Anna. Ja äige paha? Kii kui pü-
hal jõuluõhtul? Wai nii kui wii-
mane kõnd?

Helde. [pöörab ennast ära, tõmbab
pahema käe kolmandada ja nel-
janda sõrmega pahema silma
laad laiati ja lasab ühe tilga sisse
kurruda] Ainult nii kui wiima-
ne kõnd [Najalab ennast kinniste
silmadega tagasi]

Anna. Kas on parem-
trappini
järel?

Helde. Nüüd peab juba rohe parem

olema! Ma olen teda ju waevalt
 wõtnud [katsid pahema käe tei-
 se ja kolmanda sõrmega silma
 muna! Ei tea - nii kõwa on
 need silm) - ja surus siin.

Anna. Palutab hästi - ja pistab?
 Shuu!

Soode. Sa wõisitad mind sama iga-
 wõste küsimustega! Wale on mul
 ja pean selle üle ettehegemisi
 pidama. Kõnelema kah need!
 Tasskurätt - wõta see kaasa - [annab
 talle pudelikese ja tilgutaja!]
 ja tee mulle wõodi üles.

Anna. Jeesuse - wõadisse! Nii pa-
 ha

Soode. [ägedalt] Jella tohin sueti
 pikali hütta. Pii - ei ole sugugi paha
 ju tasskurätt! Tasskurätt.

Anna. [loobes magadistuppa!]

Soode. [Wajutab käe pahema sil-
 ma pääle!] Wõadh! [puhkus nutma!]

Kas ta siis iialgi järele ei jäta
-ialgi?

Anna. [tuleb tagasi ühe tassu-
rätiga] Kas on . . . . .

Isolde. [hojab oma muksusmist
tagasi]

Anna. [sekundi pikkuse waitole-
mise järel] Armuline - peasse-
wa ameti professori järele taat-
ma.

Isolde. Ei.

Anna. Ainult meie armuise
papa adhustuseks. Saava väga
rahutu olema

Isolde. Just papa pärast ei taha
ma seda. Siis ta just ehma-
tab kui tohter siin on. Ella ütlen
temale, et ainult vähe pälendik
ku on, ja homseni jälle kõik
häa . . . . .

Anna. Aga ei ole mitte häa hom-
me ja tohter peab homme tulema.

Isakond oli niiviisi hõnusega.
Ma saadan.

Iselde. [ajal innast vähe üles] fa
mina li ta - [vajab valu pä-
rast tagasi, kokkusurutud hõn-
maste vahelt] fa olgu!

Anna. [foorsel estoa inest välja]

Iselde. [majatab väikeses lümbes-
lis, pillid kinniste silmade es,
aeg ajalt tasane valu käel, il-
ma huult aramata]

[Rutulised sammud kivitreppi-
mööda ülesse]

Ritter [arab klaasurss, astub sisse,
kõrge sale vaju, lohakad liigut-
used, peened aga mitte elegant,
väikene pää, tumepruun pime
juuks, siledalt kammitud, fla-
hemeta, noorepäraline. Hall suure-
ülirind, tagasipööratud särge-
krae väikse musta shippiga,
aluskäbar käes, paar raamatut

kaenla all, mida ta klaveri
pääle panet.

Ritter. Kulla laps! fumalime!
[rõõmsalt tema poole] Kuidas
käsi käit?

Iselde. Tanan - hästi.

Ritter. Kimekas? meelega?

Iselde. Oh see on nii - - mul on
nii armsam, etta ei või lamki
juures ameti midagi teha.

Ritter. [tema käega oma palet
silitades] Na, kas sa ei ütle mi-
dagi? Kui hästi mul habe ae-
tud on. Suguigi enam riiurand.
Suureparaline! [astub sammur-
ettepoole ja komistab üle jalapin-
gi millelt Iselde jalad arad on võt-
nud] Pagan pihta - kes on siis
aga nii jäbur-

Iselde. Jalapink, - papa - selle üle
komistad sa isese iga korral.

Ritter. [lana juures seistes, tõmbab

tikutavsi taskust.] Keera omeli
 ära, Bonni. Üsna ära. See on
 ju - ma tahon põlema süüda -
 ta - ma teen ta enne päris väike -
 seks. See kaelamurd mise wabrik
Isolde. [katab enne taskuratiisu,
 siis mõlemad käed üle silmade
 ja keerab ennast hoopis lamki
 poole ära.] Oloja üsna väikeseks,
Ritter. [paneb lamki põlema, wiskab
 tinen põrandale ja astub jalaga
 pääle. Rohelist lamkiwarju äi -
 gesti seades.] Kii? Rohkem ette -
 poole?

Isolde. Kussa siis olid? futusta.

Ritter. [Ajab jalad laiali ja siru -
 tab käed ülesse.] Seda palawust
 linnas. Seda palawust! ja tol -
 mu! Misesugune suur linn on
 äieti üks toorus. Örahawitada.
 Lihtsalt arahawitada,

Isolde. Kassa posti pääl käisid?

Ritter. Ja - muidugi - ma tein ta
ära ja lasksin kohe vahetada, jäl-
le kurs langemisel, Austria oma.
Wilita raha.

Gold. Ja muidu? Na jutustas emeti!

Ritter. Hm - - - äige. Kelliga juhtun
oma kogu? Crennaxiga suu-
rest opepist - sa tead juba. Wäör-
silkaigu etendustis astul ta siin
üles Lohengrini ja Tannhäuseri
asas - tema! Mida kõrgem C, se-
da suurem rumalus. Wiinis ei
saa ta muidugi mitte ja siin
tahab ta külaliba paevada
sellisega. Kas tead veel, kuidas
ta mul selle toreda Solo Te Deumi
ära rikkus? Päril tenori lajus!

Gold. Kas ta jutustas - Wiinist?

Ritter. Teatri tühjad - jutud - an-
teised ja misugune salakond
isiksikis - muusikeride tüli -
seltseenna = kontsertide juhatus

pärast - neil ei ole veel nut
 dirigenti [fätab ruttu paaleli
 ja otsib oma taotumise kuu-
 taksus midagi]. Ma tain sul-
 le ju midagi kaasa - kui ma
 ainult vahest mitte pääle pole
 istunud hoburanteel - Wäiden-
 wäranijures sain talle veel suu-
 re rutuga pääle ja et juba hil-
 ja oli - [tõmbab aralitsutud pa-
 rikese wälja, annetu näoga?]
 Täewake päälifistunud.

Holde. Sa oled rumal! Mis see
 siis on?

Ritter. [Annab papi ära] Wähast
 wäib teda sürgi veel süwa-
 Tischingeri koon.

Holde. Papa!! Kessius siin Tischin-
 geri kooni harkkal astma? See
 on ainult Wienis hää! Wieni
 isearaldus! ja päälegi kuu-
 kandidoreid siin nii halvadan.

Ritter. Aga aptegid on paremad, ja et meie ometi aptegidest rohkem tarvitame - Katsu! Wahest ei olegi nii paha [käib käed selja pääl paar korda teas edasi tagasi. Pooleldi mõeldes] ja need seltskonna-kontserdid - [teeb klaasuse mõlemad poolid lahti. Ahku! Aah! [hingab sügavalt, kumme silmad lahti löödud, põidlad westi käiksearudele pistetud] Aiaast tuleb päris jahedal. Ja, Bonni, mis mees ma olen? Missugune isa? See oli ometi mõte, siia wälja korter üürida

Holdell. Ja - ainult wannituka on liig wäike.

Ritter. Meie ei wannita ju nii tihti

Holdell. Lina

Ritter. Ma ei ole ometi nii must

et ühtevõisi neis pean teisma.
ellust, et ei ole sunnigi must.
Täna olen ma juba kaks korda
oma kása pesenud. Pääle süügi
sõja veega!

Solde. [summitult naerata des]
Suurepäraline! Siis lähel küll
ilm warsti hureka. et ei usu

Ritter. [joakseb tema juurde ja
sirutab talle mõlemad käed vas-
tu] Palim lumivalged. Nuu-
ta kord.

Solde. [ilma aieti sinna waata-
mata, aga ühtelugu katsudes
rõõmline wälja paista] Hõllid -
neid tahid sa weel kord pesta.

Ritter. [waatab oma kása] Weel
kord? Kolm kord? Ei, kiind pla-
wad nad homseni astama. Kiirsi
ma puhastan wakest weel - linule
meelikaitses [Tõmbab wäikesse
sulewa wälja ja puhastab kõige

väiksema teraga oma küüsi!
Goldde. [ännast tooli pääl närvilis-
 selt liigutades, vähe värisedes]
 -tõmbab.

Ritter. [inestamult] Tõmbab? ja
 kuidas nii?

Goldde. [jannokalt] Tõmbab.

Ritter. [ust jälle kinnipannes, kan-
 natlikult] Kuu sa aruad - mi -
 ma küll ei tea. Tagasi tulles alin
 Karli juures. Mues korteris. Ta ei el-
 nud kodus. Alla kirjutasin talle
 sedeli: Ta tulgu tänna õhtu veel
 alla.

Goldde. Täna - just.

Ritter. Ta tuleb ju pea iga päev.

Anna. [tuleb esteast ja lähed Gold-
 de magadistuppa.] Suddlen kätt,
 armuline hära.

Ritter. [ilma ümbervaatamata]
 õhtust [Golddele] ja et ta tänna
 päälõunat mitte süü ei oleud

ema jaoks ma teda ei palunud
Isolde. Sgar on ta. Rumal.

Ritter. Rumal, rumal, ~~rumal~~!
 Karl ei ole sugugi rumal! Sa vii-
 dad väga hästi aega tema selts-
 sis

Isolde. Mõniskord - aga komando
 pääle pead pääle -

Ritter. Isolde, see on edevus. Pead.
 Ja ei pea ameti kunaagi. Ja Karl
 - naagu ei ole ta mitte kui vend!
 Wigurid.

Anna. [tõmbab uuse pooleni lahti]

Armuline -

Isolde. Ja. [Ritteri poole!] Papa - Sa
 ei tohi aga mitte kuri alla -
 ma hüdän woodisse [Fäusel
raevoliselt üles!]

Ritter. Kuid?

Isolde. Ma ei tea - ma aruan -
 mina - ma olen väsinud.

Ritter. Banni - sel on midagi - vä -

sinud - mürd - ja enne pime -
das - [kaadagn karjatades] - sil -
mad ?

Holde. [Ei anna kohe vastust]

Ritter. [kolledas hirmus] Bonni - si -
mu silmad ?

Holde. Ah papa - kui sa nii ärita -
tud oled -

Ritter. Ma ei ole mitte äritatud,
mitte sugugi - ütli, mu laps -
ma ei ole täiesti mitte äritatud
- Pälendik ? jälle ?

Holde. Ainult vähesese - mul ei ole
sugugi valu - mitte sugugi -

Ritter. [kunvalt uskumataalt] Sa pe -
tad - ma näen ju .

Holde. Ei papa - tõesti - seda on nii
vähe - ja see lähel päris ruttu
mööda - homme

Ritter. [En wait, seisat vähe kiirus,
siis väga õrnalt, tasasema häa -
lega kui enne] olliku wäene, wal -

ne väene laps----- Kas Ber-
geri järelle - [silitab tase tema
pääd]

Isalde. Ja kojamees.

Ritter. Kas ma ei või sulle midagi
teha? tuma? aptegist?

Isalde. Ei. Atropopini mul on. Ja
pikali heita.

Ritter. [Wõtab tal ümber kinni ja
tallutab teda tase magadistea
paale] Banni-mu ainus kulla
laps - ära ale kuri - ma ei taha
ju sind küsimustega piinata -
üttele mulle ainult ja "või ei" - on
see siin kiles, või saavad? An
see kardetak?

Isalde. Ma ei tea mitte - wakest -

Ritter. Kui sinna ainult jälle uusi
kõrrekaasvannisi li sünni! Arwad
sa?

Isalde. Aga papa, tee alete hirm-
säd. Seda pean mina müüd

teadma! Kõrkekassamisi-ja-
-ei. Mina ei tea.

Ritter. [ehmatanult] ära ärita
ennast- ära ennast ainult äri-
ta. Anna mulle andeks. et
on nii hirm- - - ole hää, mu
laps.

Isold. [jäab seisma, heidab tema
käte vahele] ellinu armast väi-
kene papakene. Ma ei tee sellist
midagi. Ma olen selliga juba
harjunud

Ritter. [hammistab oma huuli] Sõus
harjumine. Kui see ainult mi-
nul alles.

Isold. [püüab naeratava hääle
ütlema] Sa armad papakene
sisest. Mis sa teed. Heida oma
nagu sind.

Ritter. Mis sa teed. Mis sa teed.
Si jalgaadiga! See on inimesega!

Isold. Mina ei või karjuda! as

tub magadistuspä]

Ritter. Kui sa roodis oled, tulen
ma sinu juurde [tõuseb tema
järel uuse sinni, astub paar
sammu, haarab kümnine sõrme-
ga oma juustesse, ohkab süga-
vasti. Paneb küünla kirjutuslaua
pääle pälema ja võtab ühe par-
tituri. Mõtleb järel, paneb selle
jälle käest, astub eestaa uuse
juurde ja litsub saäl oleva elektri-
kella nupu pääle. Käed selja
pääle, kõnnib ta rahutult eda-
si tagasi, iseka jälle magadis-
toa uuse juurde peatama jää-
des ja kuulatades.

Babe. [astub sisse, triger 58 aasta.
isik, valge, pienelt valditud nae-
setamuga, värvilises pluuress,
uus valge kõõgipäll ees? Kõndlen
kätt.]

Ritter. [waheli] Millal kojamees ära

laks?

Babe. Weerand tundi wõib sest olla.

Ritter. [Waatab arwatesama kella]

Pool kaheksa - kolmweerand . . .

[pistab kella jälle ahates tasku]

Mis saab tänud õhtuks ?

Babe. Anipoeq riisiga . Wäga häa .

Ritter. [mittehwaljalt , aga wihase õn-
nusega tema wastu] . Olete Te hull ?

Wiisugune seedimata ruudus ?

Ja kui palju woadis on ?

Babe. Walmistariw tänud tänawaks
ja ei teadnud

Ritter. Sada porda olen Teile üteli-
nud, ma tahan ähtuli kergid
tõksid, kergesti seeditawaid.
Lunnuks wõib ennast kõhelda.

Wasterahwad, maisterahwad !

Babe. Minna mõttesin -

Ritter. Teile ei pea midagi mõtle-
ma. Teie mõtite ainult mida
gi rumalust wälja.

Babe. Mul on nii palju tegemist
pääs- - -

Pitter. Saapamaäare on Tul pääs!
holdeli peab midagi muud
val- - -

Babe. Alga jälle häa, armuline
häna, ärge ainult pahanda-
ge - armulisele preilile praad-
din kanakese ja armulisele
hännale -

Pitter. [füba lüpsikult] Na-mi-
na sön fumala nimel Teie
äraneetud anipoja ära [klaas-
uuse juurde avab selle ja astub
trepil pääle!]

Anna. [tuleb magadistoaast!]

Babe. [temale maajadistoa pääle
näidates!] Kas on paha-wäoja?
Armuline härra on wäoja kuri

Anna. Kas ta söimal?

Babe. ja- loll saapawiks- ja jälle
kõhe lahke. Ah Maria ja fosep-

- väiksin ennast lasta söimata
 terve päev - on ameti väga hõä
 härra [Läheb ära. Wätjas Reista-
takse] Küll ma teen lahti.

Anna. [Astub Ritteri juurde]

Ritter. [Kuuleb teda tulema, keerab
ümber ja tuleb rutuliselt tagasi]
 Kas ma sisse pean minema?

Anna. Armuline härra peavad oo-
 tama. Armuline peeli kõlistata-
 wa pärast

Ritter. Kas tal kõik on? Hirvepehast
 padi? Taskurätid? Kas midagi
 ei puudu?

Anna. Midagi ei puudu [läheb!]

Ritter. [Älle keela waadates!] Tõul
 võtaks neid kangusi - - -

Anna. [teeb eestä uuse lahti ja
pärkab sisseastuja Karliga kokku!]

Karl. [keskmise suurusega, tūse,
raske, puusades kaaluwa kõnna-
kuja. Lahke nägu, suur suu,

unistajad silmad. Lile jünks, jaon
 külje pääl, üsna vähe onakaha-
 bet, hästi aga mitte elegant rii-
 des. Lühidat hääl, aeglane kõne-
 mis] Tere õhtust, häana Ritter

Ritter. [temale vastu] Ja armas pois,
 nüüd ajasin ma Teid asjata
 wälja - kahjurs-jälle sirmkile
 päletin.

Carl. Ja an woddis? - Babe ütles
 mulle - kas an kardetan?

Ritter. Allina ei tea midagi. Ber-
 ger ei ole weel käinud. Wäib surra
 seni kui miisugune tohter tuleb
 ja küsida ei tohi ma tema
 käest - see waewab teda. Teeb ta
 näsiliseks, Päärases wõil minna.
 Aga istuge ameti - istuge! Päär-
 ses!

Carl. Istus laialt ja pikarnisi leen-
 tuoli, meelab paar korda, kui ta-
 haks ta midagi lausuda, teeb

mõned korrad keeleja amad huu-
led niiskeks! loo!!! [Hahhaa!]

Ritter. Na-midaagi muud. Mis Teil
teete! Te alate ju oma kingsepa
juurest ära kolunud? Mis pärast?

Carl. Hmhmhm. . . . Tuba oli tore
ja väga adaw- 30 marka ühes koh-
niga, aga ma pidin iseka oma
majarahva maajamist aast läbi
käima. Päeva ajal ei olnud ju
wiga- asja ähter- kingsepa-prona
notisabalise senema äöjavis-hmm-

Ritter. [paale marratusega!] See on dis-
sonanz. . . . Kui terve päev Rapha-
eli Madonnasid on uuritud.

Carl. Ja pääle selle wõrdiseel-
lised.

Ritter. [komiliselt ehmatanud] Täo-
jäkil?!

Carl. fumala pärast- mitte nii
hirmus- lutinad.

Ritter. [raputab ennast] Puh! jäle!

Mina uskusin, et neid ainult
Austrias olemas an.

Carl Igal aal õhtu-pidu ja pall
minu turjal. Terve luteri- = aris-
tokratia. Ja mina ei ole su-
guugi seltskonna inimene. See
läks mulle liiale, alla pägene-
sin.

Ritter. Ja Teie kingsepa-rahuas

Carl. Nulavad mind taga. Neil
ei alla veel kunagi nii korra-
liseu noortmeest almeid - - -

Ritter. [Kaulatades Holde usse
juunde ästunud. Pöörab ennast
jälle ära] Ei midagi. Ma ar-
vasin, et ta kõlistas.

Carl. Ma tahan ainult teada,
mis tohter ütleb - muide ei eks-
taks ma -

Ritter. Armas pois, Tee tette mul-
le kõige suuremat häädmeelt
See ussiolemine päib waha pääle.

Just niisugustel silmapilekudel
- ja ma olen ju nii palju üksin-
da. Teie sõõte ühes minuga - kui
Teie kõht anipõega kannab. Ani-
põeg õhtusõõgiks - Babe mõte. Nii-
sugune teenija tarkus !!

Carl. [Alma huuli imedes] Babe,
herra Ritter, Babe keedab laitma-
talt. Suurepäraline kool! Kunsti
sünnitused. Tema kaare-
strudlid
Minu igavese nõraste maha - sala-
ti järel -

Ritter ja Böömi maisterahvad
keedavad kõik hästi. Alga see
hinnus ^(See päev vihastan ma ümber) saksa keel. ~~Ma~~ si äpi
seda ka ialgi ära. ja anna
ema keelele au nad ära unusta-
nud. Ka iseeneskes kõneldavad
nad seda sadi. On ievka poolid
inimesed need slaavlased

Carl. [ironiliselt] Tuleviku sugu
Ritter jumal hoidku mind selle

tulewiku sest! [Kuulatab jälle uue
juures, astub jälle ära.] Kas Teil on
kodus kõik korras-? Õna ja äde?

Carl. On terved. Rõõmustawad peal-
gu juba minu tuleku üle kooli-
nahaajal

Ritter. Nad kirjutawad tihti- Teie omak-
sid?

Carl. Iga päew.

Ritter. Ja Teie?

Carl. Niisama. Hiljuti läks üks ka-
duma koha telegraferisid emale

Ritter. [nairatades ja peäd raputa-
des! Need naesed - tundmuste
hellitamine. [legaselt, sest et ta
ikka ~~Isa~~ Isoldi uue juures kuu-
latab] Nii siis suud lähete Teie
kõik üheskoos - mägestikku

Carl. Ei, läbi Hollandi [Niederlande]
Ma pean kunstikugusid tundma
äppima

Ritter. Süt võib nii ilusaid teinon -

dasid ette võtta. Kaks kuni kolm
tundi. Siis oled just keske mägi-
des

Carl. Kui teil kord lusti oles -

Ritter. Ah Carl - Te näete ju - ma ei
või ju mitte tundigi kedust
ära olla, ilma et - arvate, ma
lähen vast rahulikult lae uuessegi
Lusti oles mul juha - - - Teie -
- paar. Teie sõpradest

Carl. [kehitas alaid] Meel! ju oieti:
mul ei olegi sõpra.

Ritter. [Parema käe viie sõrmega
parema käe peopääl klavirit
mängides] Karl! Karl! Tuhau -
de raasuliopilase seast olite
ameti mõne leidnud -

Carl hi. Naad kõik ei mäista nänd.

Ritter. [tõmbab ruumid korter!
Loo! [Waatab Beethoveni]

Carl. Ma olen pakult pessimis -
muse sees.

Ritter. Ja pessimismuseste puudute

Teie.

Carl. Tõttelugemistel.

Ritter. Et Teie noorastemajas ei puudu seda -

Carl. Herra Ritter, ma puudun soojimajast tihemini, kui oma ettelugemistel.

Ritter. Noormees. Te tahate mõnda suell -

Carl. [Naerdes] Rappas taata? [täiesti tõsiselt] Ma olen ameti iseloomuga. Mul ei ole õige üliõpilase aundi

Ritter. Na, na, na! Teie isa oli niisugune. Paris õige. Teie isa oli niisuguse ja selle tarnaduse juures - lubas, lubas envast vaadelda. Just nii nägi ta välja. Väljarvatud need paar noka habeme karvakest.

Carl. Minu sõna selle pealt, mina ei ole mitte üks neist sidumatutest. Ima ma peatja ei

suitsitsetarnusega on ka nii
 kuidas ta on, ja karjimine ja
 tülitsemine ei tee mulle allis
 äieti mingimugust lõbu

Ritter. Kas teate mis? Te alite liig
 kaua kodus. Väikeses linnas, ema
 ja äe juures. Sellist siis tärkas
 miisugune tütarlaps idealis-
 mus. - -

Carl. Ma ei väi midagi kerget
 võtta. Mitte midagi ei saa ma
 kerget võtta. Teiste koerustikid
 ja sigadused -

Ritter. [Kallutatud paad ühelt ja teise-
 le poole?] Hm - sääl ütles ometi
 ühes Goethe: Igal vanadusel peab
 oma maitse olema.

Carl. Siis olen mina liig vanad oma
 seltsiliste jaoks

Ritter. Väi liig noor. Teie ei tea mu-
 guki, kui noor Te alite [Ringi
 sammudes käed selja pääl]
 Oma emale ei tohi ma pahemas

minemisest mitte kõssatagi.

Carl. An Teil häid teateid?

Ritter. Nii, nii vana inimene-
müüdiigi an tal kaebada

Carl. Kui kaua olete nüüd süü?

Ritter. Warsti pool aastat. Teie
tulite just neli nädalat hiljem

Carl. Kas Teie Wiieni jõudsi si
tunne?

Ritter. Wiieni mitte, küll aga te-
gevusest. Dirigandi tegevusest.
Ja siis on viimastest aastatist
saadik niisugune Wagneri
vastane wool. Waeneine kliima
ei ole mitte minu- aja ^{ku}Isaldel
hää on), tahon ma kas nii
amerikas elada.

Carl. Kas Te enesele seda nii hirmsa
ette kujutate?

Ritter. Ah! See muusikaline dilek-
tantismus Nad valmistavad
muusikat nagu saapaid,
nii inimestel põle sisenist

kõrva. Kõik meistuse
 elumisea tarvitab tundeuste
 fantasiat. Kui aega paljas mõis-
 tus fantaseerimise harkas-
 tuleb sellest välja? Karrikatuur
Carl. Ooja liidused need on suu-
 ripäralised - need on - muu-
 päralised.

Ritter. [falle taskukella waada-
 tes] Mis mulle nende liidused
 vaja on. Kell on kaheksa. Skuttura
 võib teha - see astumine. Ma
 pean aruole õuetis telefoni
 ühenduse klünnikuga sisse sea-
 da lastema. Siis jääb seljarel-
 saatmine ära ja -

Anna [tuleb nähtavalt segane
 koridori uksist] Armuline
 härra- ~~teater~~ on tulnu ja kaa-
 sa toome -

Ritter. [tahab uksist välja minna]

Professori-
Anna Ei. Dame.

Ritter. Mis?

Carl. [ühtlasi] Mi!

Anna. titelidame, et alla tohter.

Ritter. Kellus! [Carli poole?] Kas Teie arusaate?

Carl. Ei. Ehk-mis mulle meelde tuleb.

Ritter. Sojatahes paluge seda da-
met sisse astuda

Anna. [ära]

Carl. Muudugi ma kuulsin mi-
daagi - see quepers - ta on arsti-
teadlane - see jutustas - võib me-
liteistruim münd päeva tagasi
alla - Bergeri juures olla üks
naesterahvas assistendiks.

Ritter. Aga et ta mulle miisaga-
si saadab -

Anna. [Aval use, laset Sabine
sisse astuda]

Sabine. [keskmise kasvuga, sih-
vakas, mitte kõhn]. Kitsas wal-

ge nägu, mitte hoioglase ka-
 watur. Väikene kinnitunud
 suu. Väga heledad, suured ra-
 hulised silmad. Ta kannab he-
 lkhalli suve kleiti. Selle kuis,
 blunse valge kraega, mis kalla
 vabarsjätab. Lai must tüdine
 vöö ilma schleifita. Illust
 lähipaistva äärega õleväbar
 musta tülki ja musta paelaga
 ilustatud. Terve ülikond ilma
 liialdusteta moodu järel säe-
 tud. Väga hääd hallid Daami
 nahast kindad. Sabine hääl
 on selge ja pehme. Väga vähe
 liigutav. Ritteri paale, kes kohme-
 tu kumarduse teeb, mida ta ker-
 ge ja vaba päännikutamisega
 vastab.] Hõõra Pitter?

Carl. [taganeb kirjutus laua juur-
 de ja lähitseb ühte raamatut]

Ritter. ja - kellega on mul -
Sabine. Minu nimi on Graef.

Minna olen assistent professor
Bergeri kliinikus, kolmest nädalast laadiv

Ritter, Professor ei tule mitte?

Sabine, Ta pidi täna hommikul
ära reisima, Raske haigeks jää-
mine oma perekonnas -

Ritter, ja - [peatab]

Sabine, Teised härrad? Neil mõle-
mil on täna õhtu teosemist.
[Ilma väheha ironiata?] Pidun-
kommers. Minna võtsin äärmis-
tuse oma päält. Ja et Teie k
käskjalaj mi väga kiirustas -

Ritter, [on ennast natuke enesega
nud] Wabandage minu - mi-
nu segadust.

Sabine, [kõva väga lihtsalt,
ilma väheha ironiidise mõt-
tega] Palun ta on põhjenda-
tud - alusarva läbi.

Carl, [kes poole kõnaga nende
juttu kuulab, vaatab imestusega

üles ja hakkas Sabine silmi-
sema!

Ritter. Palun, kas Te istet nõtta-
Sabine. Täna [Istub, tubama
kinda naabi lahti!]

Ritter. Lubage, et ma oma tü-
telle ütlen - ta oleks rahest lii-
ga ehma- kohmetanud -

Sabine. Ma palun,

Ritter. [Läheb Soole uuse juurde,
kõputab tassa ja astub kipsisar-
vil sisse. Väike vaheraj. Sabine
võtab oma kübara päast. Li-
ledalt kahel poole kammitud
tumedad juukses, kuskal pääl
^{inglise} solme pandud!]

Carl. [tuleb lähemale!] Härra Rit-
ter unustas oma aruuses
mind esitleda. Lubage -
[kumardab!] Curtius.

Sabine. [nixutab vähe pääd, vai-
kib]

Carl. Armuline prilli on suula

silmaarstis? Opiaefega sugu-
lane?

Sabine. Ei ellime nimi on Graef.
Sama e'ta

Carl. Armuline preili jäavad kauemaks ajaks süa?

Sabine. Ma ei tea veel mitte, Ma tahtsin äiguse pärast Berlini

Carl. Armuline preili on põhjamaalane?

Sabine. Sündinise järel ja. aja ma olen kauemal arga täält ära

Carl. Wäljamaal?

Sabine. Ja. Wiimati Barisis

Carl. O - kas Teile siis sünsed alud meeldivad?

Sabine. [Rahulikult arga lühidalt.]
Kliinik on häa, ellul on teojemist. Sellest on mulle küllalt.

Carl. [tunnub et rumaluse teofi,
hannustab huuli ja waiksib] Ka-
hearg!

Sabine. [Panest ta kohmetust tähele
vähe lahkemalt] Teie studeri-
te?

Carl. Ja. Kunsti-ajalugu. Kolman-
dat poelaastat.

Sabine. Tii olete küll sugulane
härra Rittiriga?

Carl. Ei. Tema oli minu isa ja
naga sõber. ja Holde^{eli} Kapse-
na ühe suure meie pool. -

Sabine. Holde-tema tütar?

Carl. Ja.

Sabine. Ormaslaps- või - [pea-
tab, kui tuleks talle mida-
gi meelde, naerab tasa ja
punastab].

Carl. [inestavalt] Armuline
preili - - - ?

Sabine. [atsekoheselt] ja lahkelt,
kuid mitte elavalt] Ellul ei
olnud alquses mitte äärmiselt
pundutatud, et Te mulle hulka
küsimusi ette pannite. Iha

ei lase ennast mitte häälmeelil
välja murida. Nüüd olen ma
Teiega just niisama teinud. Sest
il aluskord niisugune on. Ha-
handage.

Ritter. [tuleb jätab uuse vähe lah-
ti, turme valgus läbi avause?]
Kas tahan paluda...

Sabine. [tõuseb pusti, lähed uueseni,
jääs silmapilgus seisatama?]

Kui ma järelvaatamises näen
^{ah! lampissaada} sinu ilma kupa - ja mitte
liig kõrge -

Ritter. Niisugune süsal seas. ella
siütan ta koke põlema [lä-
heb Sabine järel. Pooleli avatud
uuse läbi on näha kuidas
tuba valgus lähel. Ritter tu-
leb tagasi, paneb uuse enes ta-
ga kinni?]

Ritter. Ütelge ameti!! Kas ta kõne-
lus midagi - Teiega?

Carl. ja.

Ritter. Tühja purn?

Carl. Ei

Ritter. Mis muljendi ta teeb?

Carl. Siinapilgu ülevõtte järel
- rumal ta i ole.

Ritter. Aga naesterahvas! Kui-
das võib niid miisagusel alus-
mõrskul mõistust olla, förm-
kübara mõistus - mitte rõhken

Carl. Tähelepanemise väärt
tagasihoidlikkus naesterah-
va jaoks, kes studerinud en
Tema naerus ei ole midagi
pansuseta. Ellite midagi
pansuseta, ja naeru pääl
pauev ma suurt rõhken
naeste juures.

Ritter. [sasis oma juukseid] flull
lugu.

Carl. Iselde oli küll keelutu?

Ritter. koguni mitte, Ma ütel-
sin talle, et ma seda juba
enese pääl näotan sellest -

- sellest - na, sellest inimesest jälle lahti saada. „Ei ma tahan katsuda, kui ta mulle midagi rumalat ütleb siis ei tee ma seda.“

Carl. Ega Berger eesle ometi midagi assistendiks ei wota, kes midagi ei oska. Tema tunni wastulab. Ta oles ju päris mejakordne eesle -

Ritter. Armas pois! Need suured härrad ja need need suured arsti - härrad! Väikesed tömmotakse kõlla, suurem lastakse jooksta, Täiesti nende meelwalla all oled, arstid ja lauluõpetajad - üks kama.

Carl. Kas Te ei läbi sisse, Ega Te ometiqi minu läbi enmast tagasihoida ei lase -

Ritter. Koguni mitte. Isoldi ei luba mul kunagi järelwaatamise juures olla. Ta on ar-

dega iska inssinda nääkinud
ja —

Sabine. [Aval unse poolldi, ta-
gasi kõnelede] Ma tulen koke
taajasi.

Ritter. [Carlile ühel ajal] Saäl näe-
te te. fuka otsas. Torejärelemaa-
tamine.

Sabine. [Astub sisse, tema näos
si ole kõigepeähematseki muu-
tust märgata] Ma kirjutan
kohutähe. Palun seda koke te-
ha lasta. Kas apter kaugel on?

Ritter. koke kõval.

Sabine. [Astub kirjutustlaia juur-
de] Kas ma sinu näin?

Ritter. elluidugi, aga küinal---

Sabine. Sellist saab [istub, re-
hib pikliku rezepti tähe oma
tasuvraamatust, kirjutab
mütu jee kindlalt.

Ritter. [Jaosel Saalde unse juur-
de, taajasihoitud häällega sis-

se kõneldes] Banni - kuidas kä-
si käib mu laps?

Solde. [hääb, nõrgalt] Täna -
-hästi.

Sabine. [on seda kuulnud, vaatab
ühe sekundi instantselt sinna
poole, lasab kurnalt pea alla
rajudada ja kirjutab rutuga ede-
si.]

Ritter. Carl on siin - kas ta võib
pärast silmapilguss sinu
juurde tulla?

Sabine. [ülisvaadates] Wabanda-
ge - preilile on kõige suuremat
rahu tervis. Ta ei tohi täna
kedagi vastu võtta. Palun ka
temaga praegu mitte rääki-
da. See teeb talle vaeva.

Ritter. [hüüab ärahirmunult
Carli juurde, kes koridori uuse
lähedal seisab.] Ma ei julge
varsti midagi enam teha.
Kõik mis ma teen ei ole häa.

lla mõtlen selluga ameti koi-
ge, paremat [litsus kella pääle]
Sabine, [Loeb kiiresti rezepti üle,
panes uul kord sulle paberile!
Reili Iselde [üle ala Ritterile]
Ritter'ile - kahe t'ga?

Ritter, ja.

Sabine, [Lõpetas ruttu kirjutami-
se. Ritter ja Carl kõneldavad ta-
sa.]

Anna, [tule sisse.] Ritter näitab
talle aodda!

Sabine, [püsti tõusnud, ja annab
Ritterile, kes talle mõne sammu
vastu astub, rezepti.] Putuline!
lla kirjutasin pääle, kui rohi
siin on, siis olge nii lahke ja
hüüdke mind [Läheb Iselde tup-
pa.]

Ritter, [Annab annale rezepti.] Kär-
mesti! Kärmesti! Ruttu!

Anna, [ära]

Carl, [magamisitua poole möida-
-

tes] Palun - Wabandaoje - alge
 mi lahke - ja sääljuures ko-
 mandriib ta. Energiat on
 täl.

Ritter. Naesterakwa energia, Mait-
 seta, silmapilkne, Mitte jä-
 relmõtlemise energia [Lähes
 serwerimise laua juurde ja
 walab klaasi sissi weini] Al-
 ge hää, Carl [Ulatab talle
 koirikese küpsistega] fa siin.
 Teil wõib ju köht helle olla.

Carl. Täna [Parane miseks] [Lõs-
 tab klaasi uuse poole] Parane-
 miseks! [Ejab] Kas Te ühesi tu-
 te?

Ritter. Ei wõi, mis ma weel ütel-
 da tahtsin - tal peab ilus alto
 hääl olema, Kas Te kuulsite?

Carl. See ja laulema? Mu usun,
 sellel laulusid ei ole.

Ritter. Ma ei tea mitte - kõnele-
 mise organi järel - tal ei ole

muusika wastast. Tealari kõla-
riksas piars- mis ainult alto
häältel oma on

Carl. Hirmus rahulik on ta.
Waaralt mõni liigutus. Just
kui oleks ta liisnõuetest sinni
liimitud. Ei tahaks teda tant-
suhuraks.

Ritter. See on ikka veel parem,
kui näpakas olekus. Kui nende
Wiener lipasatiga harjunud
alad - - -

Carl. Juba jälle on Teil midagi
nende wastu austriolaste
wastu. Te olete ise ometi-

Ritter. Kahjuks. Aga ma olen
nad enesest ära wõõrutanud
- Minu sündimise, see ei tä-
henda midagi.

Carl. Kas Te siis Lõuna-
sakselasi?

Ritter. Olla rahwas.

Carl. Nii siis Põhja-
sakselasi?

Ritter mis? Neid harkjalgseid?

Carl. ja keda siis?

Ritter. Ei kedagi. Ma olen inimeste vastu vaenlane. Maailem on mulle liig moodsne.

Anna. [tuleb hingelult; väike-
ne pudelisene roheline paber-
is ja rezept ümbrikus.] An
rohi valmis.

Ritter [Hätat pudeli ja ümbriku
ta käest, koputab kolde uuse
pihta ja mlatab pudeli sisse]

Carl. [Annale.] Nii ruttu?

Anna. Tunneb mind apteker
väga hästi. Lõõne ju palju
rohtusid [ära]

Ritter. [astub ette poole, tõmbab
rezepti ümbrikust] Pean ometi
vaatama

Carl. [vaatab ka rezepti] Ta ei
määri vähemalt mitte ma-
ju enamjagu.

Ritter. [lueb] bserin sulf 0,1 aqu.

destil 10,0, neli sõnda päevas üks
 tük. pahemasse silma [pea-
tal] õserin? Mis uus asi siis
 see on? Seda ei ole Golddel veel
 ialgi alnud. Atropin, Evca-
in, asja õserin-tal ei või
 ometi äkki mõni uus hai-
 gus tulnud alla

Carl. [niirama ihmatasund,
raputab pääd] õja tal ometi
sulg ei all libisenud?

Sakine. [tuleb magamistest.
Ta paneb ukse kaasa ja ettevaat-
liselt rinni. Pahemas käes on
tal lamp, mille Ritter tal
niirakalt käest võtab ja lana
pääle paneab] Te lubate et ma
veel siia jään. Taas minutid.
Ma tahan õserini mõju ära
soodata, ja paar kuumurt-
-kui Teil aega on.

Carl. [nutu Ritteri poole] Ma
lähen aeda. Matukene kumpais-

tes suprema

Ritter. [nokutab talle pääga.

Carl trepi kaudu äras Ritter
pavul Sabinele taoli] Armuline
püüli - [istub tema vastu]

Sabine. [väga lihtsalt] Palun püü-
li Grant

Ritter. [mirkutab kergelt pääga]

Kuidas Te - [hirmu ja ärevusse
tagasi sattudes] ja silmi? Kui
kava saab veel kestma? Kas tal
sured valud on? Kas seisu-
võrd hädaahtlik on? Te ütlete
mulle ometi ärgust?

Sabine. - - - Täsiine!

Ritter. [majalab ennast tagasi,
tootab otsaesise kätte pääle, väga
rahvatu, aga liigutava rahuga]
Aga siin kile põletik?

Sabine. Mitte iritis.

Ritter. Waid?

Sabine. Lisemise silma surve teus.
Teise järgu glaucōm.

Ritter. [Maalab talle arusaamat-
ses otta] Wabandage - mis see
on?

Sabine. Põhjalikku uurimist ei
saanud ma täna ette võtta.
Silma äritatud oleku juures
oleksin ma haiget väga rae-
ranud - ja asjata. Kõrtemurd-
jad kuded on väga tervesta-
tud.

Ritter. Kornea

Sabine. [peale neuratusoja? Sarve-
maks - päris äige. Ma mõtlen sur-
me lähel kuni hõnseini -

Ritter. [Wähe kergendatult vahelt?]
mii siis võib ometi paranemise
peale loota - varsti?

Sabine. Sa pead tulema

Ritter. ja sel haiguse haak ei ole
kahjulikku tagajärgeid?

Sabine. [tästab vähe algasid] See
vahest jääb silmanägemine vä-
he kiiduramaks - aja ma loodan

noore inimese veresaote paen-
duruse juures. Te teate, silm
on pikaldase põletikuhaiguse
tõttu ennast mitmeti muut-
nud kõigis oma jagudes. Ise-
äranis synechiid - ma taht-
sin ütelda -

Ritter. Palun, synechiid ma mäi-
tan. Need on silmille korpuseas-
varmised

Sabine. [tõmbas oma taskuraama-
tu välja.] Ma laksin haiget oma-
le võimalikult lähedalt haiguse
kõige ära jutustada. Bahet
näite enamast mälestusest midagi
täiendada -

Ritter. [Istus vähe ülespoole teravalt
järel mõlluva tähelepanemisiga
Sabine otsa vaadates?]

Sabine. [Loeb oma taskuraamatust ära]
asjakult! Esimene haigessjäu
mine pakemas silmas nelja aasta
est.

Wanemuise
näitelawa
TARTUS. ✱

Ritter. Ja - meljateistkümnemal
 juunil - ma tahtsin parajasti
 muusika kunstnikude = kuusle -
 kule -

Sabine. [Ei lase ennast segada,
 vaid loeb tagasi tõrjumalt wa-
 helle] avaldas ennast kriigi nä-
 mise halvussjäämises. Ilma
 valuta, ilma välispidise muu-
 tusita

Ritter. Sürgi - nii - nii vähe tunnes-
 tanud nägi ta välja - parema
 silmaga võrreldes. - Ah! tal olivad
 nii ilusad silmad.

Sabine. Paol aastat hiljem avilini
 ajutine põelise. Kestur praxiline
 äritatud oluk. Teeb igapäevast
 atropini pruunikist tavilisev.
 sellist haigust jäävad tume tused
 sarvnahka pääle, palju kokkukas
 ramisi, noigemine lähel järjest
 halvemass. Paremas silmas -

Ritter. sest et meil ühest veel küll

ei olnud!

Sabine. Paremas silmas kahe aasta eest kerge sympatiline põletik, mis aga ruttu ja kergelt kaob. Nägemine vaevalt ristunud.

Ritter. Mitte sugugi, mitte sugugi Froole ütles, ta võida parema silmaga ka kõige pisemat tüvisi luigeada ja arstile proovida amatütes -

Sabine [imestanult] Triljandi = kirja? Seda ütles ta - [mõtles teisiti rahustada] Seda saab täpipoälne järeleaatamine - esi-alojul on see kõrvaline asi. Teil on väga palju arstisid käinud -

Ritter. Kõin Wiini autoriteetid, aga ei aidanud midagi.

Sabine. [rahulikult] See on haiguse loomuses. Ja väga palju rohtusid tarvitanud.

Ritter. [ahates] Ka seda, mis piin ja kui jäme ranna Stelwaaj oli -

Sabine. Wiimati kõige kangem
 rohi! Elawahõbeda pitsimi-
 sed onnaha alla [oma tasku-
 raamatult üles waadates] kas
 juhtub Teil see rohutaht käepä-
 rast olema?

Ritter. Ei tohter ei tahtnud tida
 meile anda. Ta tõi selle alati
 elawahõbeda-raami isega ise
 kaasa. Ma ei tea mispärast.

Sabine. [umbusklikult ja wäras-
 taolis tema otsa waadates] Teil
 ei tea mispärast? Teil ei ole
 tawis minu eest sellest ajast
 saladust teha. Ma tean seda.

Ritter. [paal ehmalanud pool kart-
 likult] Mina ei tea seda täiesti
 mitte.

Sabine. [hammustab oma huult
 ja silma kulmud tursalawad
 wähekõrgesse. Külmu-
 malt kui enne edasi] Kas mä-
 litate kas Teil tütrele täiesti 22

sissepritsimist järgimööda
tehti? See arv on haruldane
kas sünni oleksid?

Ritter. Lagedalt püsti tõustes ja
kirjutuslana poole minnes? Ei.
Ei. See on karva päält äige. Ma
vaatan rohe oma päevaraama-
tust - [võtab keskmisest laevast
paraja suure tumedas köites
raamatu, lehitseb üs silma-
pile? Kuhu ma minid - kus ta
minid - sünni. selgub et oktoobil-
Sabine. Minimal aastal?

Ritter. Ja. minnaal, [leeb] Täna
oli see tähtis päev, kus Psaltele
viimane viimane sissepritsimi-
ne tehti. (Kahesümestine). Selle
est - [jätab poolei] No ja.

Sabine. See kord tuli ka kõige
tublim paranemine?

Ritter. Nägemises pakema sil-
maaga. Ajalike pääl kirja väis
ta jälle lugeda.

Sabine. Aliti Te oma tütre pärast
süa elama asunud?

Ritter. Ja. Mieni linnal ei ole su-
guisi häa kliima silmakaiete
jaoks. Igavene tuul ja lubjafelmu-
ka selliseondlised ja perikonna-
olud, mille eest waeu tahtsime
minna. Ja pääasjaliselt profes-
sor Bergeri kuulsus.

Sabine. Mis pärast ei saadnud Teie
oma tüdart mitte elinikusse?

Ritter. Eüliwalt alla ja põlglisus too-
nis? Ei. Oma last miisuguste
häisjetalitajate omawoeli ja tu-
jude wäte anda. See käis mi-
nu põhjusemõtete wastu. Alla
oleksin hirmu pärast surunud.
Minu laps - - - Professor oli
selle poolest, wõis abinõund wõr-
wale jätta

Sabine. Selle järel wõi üsagi ei
aidanud. Ja tema ettekuulu-
tus?

Ritter. Ek kaunis hää üheennast
aiendades! Naja, hää, mis tar-
 nousel alukorral nii nimeta-
 da võib. Põletiku käin kustub
 aigamööda ja näojenine tä-
 hit jälle paremaks. Koosmõelikus-
 se seisukorda ta enam ei jõua,
 aaja! Meie oleme ju nii vähe-
 siga rahul. Rahu! Puhkust!
 Naja aasta järele. Uimars!

Sabine. [tähele pannas] Uimars
 näinudab iska ühes-

Ritter. Mina? Mis minust? aaja
 temale peab elust uneti veel
 midagi olema. Mina olen
 valmis selle puruga. aaja
 minu laps- kui misugune
 noor elu kätprahel hurska tä-
 heb- see on raske.

Sabine. Mis nimetati Tuile hai-
 guse põhjuseks?

Ritter. Kudru ja kappaid. Iga-
 üks midagi teist

pulmutamine, verevoolus, tuberkulid silmas,

Sabine. Lüsner rhenumatismust teie tütrele ei ole alnud?

Ritter. Ei ialgi.

Sabine. Kas Teie keegi ei ütelnud - mispärast sida - spetsifilist abinõu - elavat hobedat mii - suguse energiaga tarvitati?

Ritter. Ma annan elavhõbe on juba pääabinõu silmahaiguste kas - tu.

Sabine. Muudugi. Aga Teie tütre juures on sida mii sugusel mää - ral tarvitatud - mii ravitse - takse sirmide - põletise ai - mull mii see üleüldis hai - guste järeldus on.

Ritter. Soelde oli iska täiesti ter - ve.

Sabine. Kas Teie tütar on juba kond naistearstilt läbi vaadatud?

Ritter. Ja. Winnis.

Sabine. Kelle nõuand misel?

Ritter. Noore - professor Fuchsi.
Noored on ikka nii vägivald-
sed

Sabine. Ja läbinatsumise lõpu
otsus? Kas Te teate sellest mi-
dagi?

Ritter. Võtab oma tassuraamatu
jälle kätte ja lehitseb selles! Siin
on kiri -

Sabine. Palun. [Võtab, loeb pool
valjult] „Armas ametivend,
maatasin preili Ritterit järele,
täitsa negatiivne otsus - sellest
kõigest ei ole võimalik haigusest
seletada“ - jne, jne - kust Te uue
kirja saite?

Ritter. Fuchs arvab, see alla tähtis
tõendus Ma pidada ta alles hoid-
ma.

Sabine. Ja see kõik ei torganud Teile
silma?

Ritter. [Suuril siemil] Ei.

Sabine. [tahtmata] See on ainult
 vaevalt võim - - [jätab poolei,
 lühikesse mõtlemise järele? Teil
 on hääl silmad? [Tämbort naku-
 se karbikese taskust, avab selle,
 võtab silmapesjli ja suurenda-
 mise-klaasi välja, hõõrub mõ-
 lemad naksu lapikesega puh-
 taks.]

Ritter. Ma näen hästi- ja ainult
 liiga peene noodiviri teeb mulle
 vähe vaeva- ja isearanis need
 Prantsuse partituurid on nii hal-
 vasti trükitud. Peale Dam nati-
 av'i juhatamist põletised on
 silmad kui tules.

Sabine. Wabest istute minule vastu
 - nii- ja nihutage ennast õige lä-
 hedale -

Ritter. [nihutab nii kaugelt ette
 poole, et tema pälved Sabine ama-
 deoja kõrven puutuvad. Sabine
 tõuseb üles, et kallampi sügavale

alla lasta nii et puustlamp
 ainuke valgus andja on. Lelle
 järel kui ta taskurätiku külge
 hoolealt oma sõrmed puhtaks
 on teinud, nätab ta suurestege-
 mise=klaasi! Palun, vaadake mi-
 nu otsa [Lelle järel kui ta üks
 silmapilk üht ja teist silma
 on vaadanud, ilma neid puutu-
 mata, lasel ta küljelihased hu-
 nestegia=klaasi läbi valgust nende
 päale paista. kõik ruttu ja kind-
 lalt] Kas valgus Teile vahu teeb?

Ritter. Mitte just armas-
 Sabine. [lasel suurest klaasi alla
 vajuda] Te võite üks silmapilk
 puhata.

Ritter. Palun - nii paha see ei ole
Sabine. [liikub lamki nii, et ta Rit-
 teri taha jääb, nätab siis silmapeeg-
 li paremasse kätte, kuna ta kabe
 sõrmega ettevaatlikult ühe silma
 laud lahti tõmbab] Lubeage-Teil

laad on vähe rased - palun
 ülesse vaadata - alla - pare-
 mall poole - pahemale poole
 - palun nimu mina pääle.

Ritter. [harval tahtmata maer-
 ma!]

Sabine. [laul silmapeegli ma-
 ha vajuda!]

Ritter. [väga kohmetu] Ah, andke
 andeks.

Sabine. [vähe rõõmsalt, lahkelt]olla
 ei või teisiti, Te peate nimu mina
 pääle vaatama.

Ritter. [sunnit ennast tõsine olla]
 ah, hämmeliga.

Sabine. Ainult üks sekund [Tõs-
 tab peegli üel korol vaatab sel-
 samal viisil teist silma] ülesse-
 - alla - paremale poole - pahemale
 poole - keskele - - - tänan [Pa-
 nes oma riistad jälle karbi sis-
 se ja kruusi laelambi jälle kõi-
 gesse! Teie silmad on terved.

ellul on veel mõned küsimused,
Wastake mulle võimaliselt lühidalt

Ritter, asjalisult ja täpipoalt!

Sabine, ja atsekoheselt.

Ritter, [teie kerge liigutuse taotse
poole, mitte hõõrutud, vaid ta-
gasihoidliku tõiudusega] ja
muidugi

Sabine [tähendat Ritteri järgne-
vad vastused onid tõiuduse-
matusest ees, ja stenografe-
rib, mis käliigutusest maha
wõib! Kas Teie teate - on Teie woi
Teie aktsiada peresonnas tõi-
teid silmahaigusi ette tulnud?

Ritter, Minu peresonnas mitte,
Wähe tühise nägemisega oli
minu isa - - -

Sabine, Kas Teie isal mõni silmi-
rikkus amet oli?

Ritter, Ei. Ja oli klaveritegija,
Ritteri klaverivabriku omanik

Wienis. Ja minu ema ei tarwita
 mid tãnapãw peilli. Minu
 abikaasa perekand - paris rãis-
 riitliti sugu

Sabine. Kãis jãumehed. Ei kopsu-
 ega sudamehaigusi.

Ritter. Oma naise kaotasin ma-
 -kaspeaw pikalisemalt kõneli-
 ma - Teie õluskirjutamise pã-
 rast?

Sabine. Tänan. Ma kirjutan kiir-
 kirjast. Teie abikaasa sures-

Ritter. 5 aasta eest arkilisest kop-
 su põletiku kãtte.

Sabine. Ta oli juba waremalt
 rinnahaige?

Ritter. Ei. Ta külmetas palli pãäl-
 -wãga kõwasti - ja kaheksa pãewa
 pãrast - [ta waikib ja waalab poran-
 dall]

Sabine. Teie astusite abielusse
 mis wanadusel -

Ritter. Ma ei tea tõesti mitte - kas

kas kakskümnesitseme või ka-
 hekümne kahessa aastaselt -
 -ma usun kakskümnesitseme
 -siis kui „elstersinger“i esi-
 mene kõrd ette kanti -

Sabine. Teie proua ali -

Ritter. 20 aastane.

Sabine. Teie tütar sündis -

Ritter. Paolteise aasta pärast

Sabine. Enne seda ei olnud
 ühtegi enneaegsed sünnitamist?

Ritter. [punastades] Ei.

Sabine. Teie proua oli hää terveise
 juures - mitte midagi iiväralik-
 ku raske jalgsuse ajal?

Ritter. [Eksa punasemares ja kõhne-
 tumares] ja, - ei, tahtsin ma üteli-
 da

Sabine. Sünnitamise?

Ritter. Ali raske

Sabine. Tangidega?

Ritter. Ei

Sabine. Teie proua teitis last ise?

Ritter. Ei. See ei ole Wiennis Wiisiks. Meil oli amme. Slawaklane.

Sabine. Kasta terve oli?

Ritter. Meie majaarst ütles jätta -
-täitsa

Sabine. Kas lapsel esimestel aastatel ei olnud mitte katkised surnungad? Nahahaigusi? Madarakud igemete küljes?

Ritter. Seda ei väi ma ütelda. Ma olin seekord peaarstid elati raudsirdirööridel, minu naene saatis mind -

Sabine. Laps oli teenijate haigide jätud?

Ritter. Mis Te mõtlete! Minu naeme mate juures

Sabine. Rohkem lapsi Teil ei olnud?

Ritter. Ei. Minu naene oli väga naõmus.

Sabine. Mis vanadusel sai Teil

tütar täiskasvanuks?

Ritter. [tulipunaselt] Ma usun
-neljateistkümnne aastaselt.

Sabine. Oli ta vereväene?

Ritter. Mitte ialgi.

Sabine. Kas ta oma silmi palju
vaevas? ähtuti näputöödega?

Ritter. Ka mitte. Ta joonistas pal-
ju, pärast prole maalis ta-
porelani ja pastelli - suurepäraline
and [näitab pildi päält] Tema töö.

Sabine. [Waatab üles] Õnne-
nait? Palliküüdis? Ta käis palju
pallidel ja seltskonnas?

Ritter. Minu maene viis teda kan-
nis varaselt - seltskonda. See
oli nii kena. Nad näginad
välja ^{nagu} ~~see~~ kaks ääd.

Sabine. Üks silmapilk. [Laeb nuttu
ümisedes oma ülestähendused läbi]
ellidagi, mitte midagi. Ainult -
[waatab Ritterile jälle lähitungi-
walt otsa] Teil ei ole millalgi

mõnda tõsisemat ihulist häda
alnud?

Ritter. Ei

Sabine. Teie astusite abielusse -
kaherkümneste me - aastastelt.
Enne seda alite Teie küll eta -
nud nagu kõik noored mehed
elavad.

Ritter. [turnipunane, talle ägedalt
vähele rääkides.] Palm, mu
preili. Ma olin viis aastat oma
naisega kihlatud.

Sabine. Vii korda kester kihelus
ei ole harilikult mitte taristu -
siks.

Ritter. [kargab püsti] Kas teate -
- Teil on toreid raateid.

Sabine. Mul ei ole raateid, ai -
mullt - äranägemised.

Ritter. [ägedalt, kuid enese üle va -
litseks katsudes] Teil on minult
küsida, mis arsti põllusse puu -
tul. Aga on asju almas, mis

saladuses peab pidama.

Sabine. On asju olemas, millelt saladuse kate ja vari ära peab võtma. Sellis peitub nende häda-
aht.

Ritter. Ma ei saa sugugi aru, mis pärast see meie vahel kõne-
alla peab tulema. Mõteta! [Tema
ei siisma jäädas] Kas Te siis ei
häbene!

Sabine. Teie ei mäista mind, ma ei
ei taha mind mäista.

Ritter. [alikutult käsa kooku liues]
Kõjana pärdalt, mind ei mäista
Teid.

Sabine. Teie peate mulle ütlima,
kas isa poelt küljest isearalist
päriuse võimalust olemas
ei ole —

Ritter. Teie aruate, ma tahan mis
isearaline pärius on?

Sabine. [Vaikib üks silmapilve,
siis ühtlaselt naagu kõik endinegi]

Syphilis.

Ritter. [Käed püksitaskus, vaatab
talle iska veel arusaamatuses
atsa. kordab ükskõikselt] Syphi-
lis [Pisämei sõna kõla meelde tu-
litades] illis? [kargab püsti, mõ-
lemate kätega atsa ette liites,
vihaseilt] Kas Te hull alate? [vi-
haselt naerma puhkedes] Wahest
usute minust veel, et ma hõlke
lusikaid olen varastanud.

Sabine. [Ilma ennast soovitada
tastes.] Siis mitte?

Ritter. Naeruväärt! Lihtsalt nae-
ruväärt! ja Teie piaksite tead-
ma, et ühe haritud inimese
juures -

Sabine. [ikaastundlikult naerata-
des] ah! Need haritud inimesed!

Ritter. Saa, ja kõlblised alused -

Sabine. [nägu lähel tõsisus ja tume-
daks] Kõige nõrgem külj vaimulises
ja ihulises arengis on küll -

lised arused, seda teab iga arst.

Ritter, siis arvaksin ma Teie asemel, et ma valitan.

Sabine, [vaatab tema otsa] Valitadama last pimedaks teha, Teie seda ei või. Teie teadmatus haiguse kohta viis mind eksiteele. Sellepärast pidin ma kirsima. Teie olete vastanud - ma usun Teid. - Ma kaatan veel kord järele. [Läheb magadistuppa.]

Ritter, [lasib oma juukses, jookseb palkoni ülese juurde, kisub selle lahti ja hüüab] Carl!

Carl, [tuleb mõne silmapilgu järel] Kas ta veel palju ladvas -

Ritter, [veel tulises vihas] See tuleb mind! See tuleb mind! Krii naesterahvad arstiteadust studerivad, kinnisolevonietsi ühes aias inimele, ja niisugune jätkus, ma palun Teid Carl, vaadake mulla otsa. kuidas näen ma välja?

Näen ma välja nagu- nagu-
-see on liig. ja tääl seisab üks
maesterahvas - ja ta ei ole wa-
nagi - ja ütles ühe sõna - na!!
Pagan võtku terve selle moodse
sigaduse.

Carl. Maksud sigadus on häa.
Ritter [pühitaskurätikuga higi
oma otsaesiselt] Seda viisi peab
ju sapp üle maha jaoks ma.
Mind higistasin ma. Kas meite,
et üks meist kahestümmest ars-
tist, keda meil lebu oli konsal-
terida, seda alles küsida julgemu-
nis see sünnimüra käest küsis?

Carl. Wahest alles parem almuud,
kui nad küsinud oleksid.

Ritter. Ellite sugugi. See on nii-
sugune maesterahva amikus. Hinnu
millegi iseäralise, trumpassa järe-
le-see põmmutab nende väikesed
ajud lahti - aga üht kaastunde-
liku sõna lapse jaoks -

Sabine. [ilmub jälle, jätab ukse
sarnis laiali lahti] Lähel paremi-
mi

Ritter. [nägu lähel lahkenud, ta
lasel peaaegu isemü kargatust
kuulda] aah - vähem valusid.

Sabine. Ta saab vist mõnuda. Ilma
morphiumita - kui ta veel mi-
dagi süüa sööb, ainult üks tassi
täis rammulent

Ritter. Rammulent?

Sabine. Ja. Ta ei tohi midagi nä-
rida. Närimise liigutused väiksi-
vad aritavalt mõjuda. Kui tal ja-
nu on, siis annab talle vahust
vähe meini veega, et ei usu, et ääsi
ägedad valud tulevad. Kui aga
süü andke üks tükki erini - üsai-
ms -

Ritter. [kindluseti] ja homme homm-
mikul?

Sabine. Saadan ma Teile esimese
assistenti D-Harni.

Ritter. [Waikib silmapilgu, kuna
Sabine kübarat pähe paneb] Teie
ii taha mitte nii lahke alla -
Sabine Ei. [Isolde teast kõlista-
takse waijalt]

Ritter [jooksib sinna. Teda kuu-
luse puutasa Isoldega wäne-
lmas.]

Carl. Armuline preili Te olete wä-
ga tõsise pildi haigusest saa-
nud

Sabine. - See on raskel haigus

Carl. Isoldest on ometigi täp-
mata hale

Sabine. Weel rohkem isael.

Ritter. [tuleb tagasi, kohmetu] Tella
pean Teid paluma - minu tü-
tar lasel Teid paluda homme
tagasi tulla.

Sabine. Kahetsew -

Ritter. [hõlatab tema mõelmasid
käed ja waatab talle pool palu-
des, pool etteheitwalt otsa]

21.

aga mina palun -

Sabine. [väidatud] - Algu siiskom-
me - kell 8 [Ta vahastab oma koe
tina omaelust ja tõmbab ägedalt
kindad kätte.]

Ritter. Kui Te silmapilgu kannas-
taksite - ma lasen kohe kasseri -

Sabine Ei ma tänan. Ma ei
si ole kasseri tarvis. Ma lähen
arstaniini jala. Ma tahan
kõndida.

Ritter. Teie ei või ameti nii heja
aasel -

Sabine. Minna võin küll.

Carl. See on mõista -

Sabine. Palun ärge ennast tüli-
tage -

Carl. Mul on see sama tee.

Ritter. Ja, ja Carl. Kaitse praegil,
ja Teie vaine paiss alate ilma
sõnada jäanud

Carl. Ma lähen veel roostikööri

Sabine. Hääd aäd, hääd Ritter.

Carl. [Tema kasa raputades] ja
 muidugi-hääd ääd, illa no-
 min homme ennelõunat wälja-
Ritter. [Saadab mõlemaid uue-
 ni, tuleb rohi tagasi, annab
 saadet] illa ei saa enam- ei.
 Kraamige laud ära [astub
 Isalde maajamistruppa; paremalt
 ja pahemalt poolt uused eest
 ära liigates] illa teen lahti, Rooma-
 lat sul rohkem ähwele üles. [Pais-
 tab väikene tuba, Woodi on pi-
 kuti vastu seina seatud. Kõrge-
 esriided. Äälend rohupudelite
 ja weelkassiga. Beglikaapp, puu-
 laud peegliga, toreda pitsidiga
 kaunistatud tekkelauda pääl
 põleb äälampikese roheline kupa-
 li all. Kõik mööblid walged
 lakkeritud rornade siniste
 triipudega. Isalde lamab lu-
 gawal, wawalt nähtawal pad-
 jade sees. Ritter põlkitab wadi

ette ja suudles tema allaripu-
maid käsa?

Ritter. Kuudas käsi käib?

Isoldi. [varksett aja vaevaga] Tä-
nan -- hästi -- -- kuudas ta sulle
meeldub?

Ritter. Ka!

Isoldi. -- -- Ta käed on nii pehmed

Ritter. Ära kõnle, ära kõnle -- see
vaenab sind.

Isoldi. -- Papa!

Ritter. Mis, mis laps?

Isoldi. Kas sa armastad mind?

Ritter. Aja!

Isoldi. Ma arvan -- nii väga -- nii
üle riide -- ainult mind.

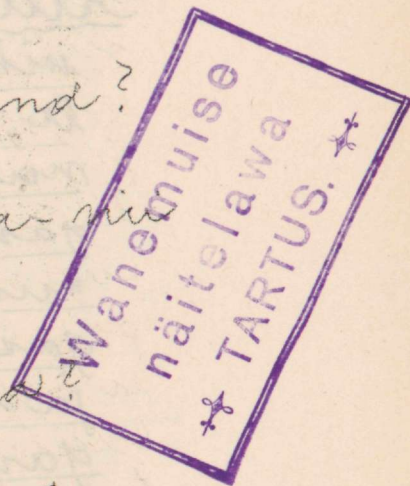
Ritter. Ja ja!!!

Isoldi. Kõikem kui vanaema!

Ritter. Ja.

Isoldi. [pöörab ennast rahusta-
tult teisele küljele] Ma tahan
magada.

Ritter. [tõuseb üles, suudles veel

kord ta käsa! Hääd õed [Hililit
 kivivarbil ette] pappanna juur-
 de, kes parajasti lamakraaminii-
 sega lõpule on jõudnud] Maga-
 ma] Pit. [kallab enesle klaasi
 veini täis ja jääb äkitselt ära.
 Astub veranda ukse juurde ja
 ütkab niivi ette]

Anna. Loma kandelaadoga mine-
 kut tehes! Suvdlen kät, armu-
Ritter. [näitab käega ägedalt ja
 vihaseilt]. Pit !!! [Istus tooli päi-
 le, tõmbab saapad jalast ja seab
 nad ukse ette. Läheb oma ma-
 gamisestuppa ja tuleb mõne se-
 kundi järel ilma kumeta ta-
 gasi, käes padjad ja wooditern
 ja seab enesle askamatalt ma-
 gamisealame korda sohva päi-
 le. Transsiid ära võttis piilubta-
 mel kord ettevaatlikult Suvde-
 tuppa. Ettepoole astudes, piatab
 ta selle tooli es, mille pääl sa-

85.

line istus, Istus rohva pääle,
pääd kätte pääle teetades,
tasa oma ette, sääljures
ikka Sabine taoli pääle
maadates] faa - - - - -

Esriie

Teine waatus.

[Selge suurine, pääle lüüna. Laud on sohva eest keek tuba lükatud ja nelja inimise eest jooks pääle lüüna kohwikes kattedud. Peenikene portsellan, hõbe korwikesed maiustega ja puusiljaga, üks kristall-raas suuõlledega]

Anna. korraldab taldreksid, wainseid miigle ja lusikaid serverimise laua tarwis]

Isalde. [Pince-nez nina pääl, walges kleidis, heliwinise shäripiega, roosimupud wõi wäkel, lamab mõnusaalt sohva pääl ja ributab poolripakil alevat ringa jala otsas edasi tagasi. Temo wõr-

vaeses riides 9 aastane tütarlaps,
kellel juukseid üle pea pingu-
le kestud ja kuskasse toruli sa-
hakesesse põimitud on.]

Isoldi. [Wähe kannatamatalt.] Ei,
 mu kallim, täna mitte. Ham-
 me tulgu sinu mamma ette-
 lugema. Homme pääle lõunat
 kell 3 lasen ma talle üteldud
 - fumalaga.

Laps. [argiselt üht ümbrikut
 ulatades] Mamma ütles ma
 pidaaga nii wabalt almas-

Isoldi. [nõtab ümbriku] See - kas
 juba 10 tundi on - ma annan
 talle homme - raha, - ega kiiret
 ju ei ole - mul ei ole tõesti mitte
 arga täna - [pistab ümbriku
 tasku, last silmitedes] Mis-
 parast sa oma juukseid lahti-
 selt ei kanna? See on inetu,
 niisugune sabakene kuskas -
 ma kingin sulle ühe lindi hom-

me. Mamma tule tagu mulle
meelde. Adieu [ulatab talle käe?
Täh- sa tohid mu kätt suudelda.
See on päris häa kui väikesed tütar-
lapsed viisakaks harjuvad

Laps. [suudleb kohmetult ta kätt]

Isold. Väid läbi aia minna-
uks on kahti.

Laps. [teeb knixsu ja tahab minema
hakarata]

Isold. [ülestundes! Oota natuke
ma tahan sulle midagi - kon
lana juurde astunud, otsib suu-
re tüki kooki ja annab lapsele?
Soo-mu südamekene. Hammus-
ta aga. Kas maitset? Mis sinu
klaveri mäng siis ka teel? Ma
pean papale kõrd ütlemas, et
ta sind katsumes. Soo, rotine-
jumalaga. [väikene läheb ve-
nanda kaudu ära!

Anna. [tuleb laua juurde ja sea-
dab iga paiga juurde ühe ve-

klaasi! Ilis hää süda armu-
lised on.

Iselde. Waesteli peab iska hääd
teyema- ja kui nii laps koogi
järel piilub, siis ei wõi ma seda
päält waadata. Ja sääl on teda
ju nii palju. Kas Stephanil-
-Crème on korraparast jää pää-
le seatud- kõwaks läinud?

Anna. kivi kōwaks.

Iselde. Utli Babelle, et kallaku
kohwi pirkamisi läbi, aige pirkamisi.
Ja peab parem kui hää
saama. Ma ei taha ennast
blameerida, kus see portili esi-
mest korda meile tuleb. Iga tas-
si jaoks poolteist leadi. Ja
mitte unustada- keedetud wahu-
koort ja külma. Külma hõbekan-
nusesis, kui cremeist midagi
üle jääb, siis wõite ära süüa

Anna. [ära ette tupp.]

Iselde [käib ülwaaadates weel kord

ümber laua, pühib parema käe-
 väikese sõrmega üht tassi seest,
 et vaadata, kas mitte tolmu sees
 ei ole. Hoiab reeklaasi vastu val-
 gust, paneb selleaga ruttu jälle
 kaast ja haarab käega üle silma-
 de! Ai! [Otsib ühest maiuse-
 kausist mitu kompossi ja kōn-
 nit süües taas ringi, enese
 ette ümmisdes!] ja ta ein mann
 kann reizend sein, ja ta ein
 reizend sein - - - - -
 Teel klaveri lahti ja katsus seda
 niit ühe sõrmega mängida,
 lööb vale klavri pääle ja tõm-
 hab pahaselt päidlega üle ka-
 he okstari. Wiskab end igavust
 tundes kirjutuslauda tooli pää-
 le, argutab! Igaw-hirmus igaw?
 [Tämbab peegli taskust ja
 noonutab nägusid sinna sis-
 se! U-a [Lööb vaheldamisi mõ-
 lemate kätega polvede pääle]

11.

Tinne, tenne, tanne, tonni,
tunni, [waatab kaetud laua
pääle, ta pilgud jääwad hu-
mitusega lillekimbu külge
peatama. Ta pöörab waadil-
des pääd siia ja sinna, tõi-
hab ruttu ühe kirjutubana
laeka, lahti ja nõtab ühe ka-
randi raamatuwälja. Jaok-
seb laua juurde, korraldab
weel matuseine lillekimpu, waa-
tab ettewadti suut klaasust
wälja, kas keegi ei tule, istub mi-
et weraanda seljataha jääb, nõtab
näpitsprilli ära ja hakkab wõr-
galt joonistama. Wahetewahel
pühib taskuratisuga pahemat
silma.]

Carl. [tulib weraanda kaudu, waatab
imestanult Isoldi pääle, tormab
ta juurde ja rebib tal raamatu
kääst! Bonni-hirmutus?

Isoldi. [kargab karjataades pusti.]

ja lasi oma pliidsi maha kuskuda?

Carl. [äritatud] Witsu lähes sulle tarvis—

Goldi. [rahustatud naeruga] ärge aritage ennast Don Carlos [lärmitehes] kllinu pliats, minu pliats, kus on siis minu parem pliats!

Carl. [Isa veel areuses? Mis minime kolides elid sa! Ilma pillita ja rjoonistada! kas panevad pohe jälle ette!

Goldi. [paneb näpits pilli jälle ette, lobusalt porutades] „Immer langsam voran, immer langsam voran, das der österreichische Landsturm [jälle hädaldades] kllinu pliats-kus siis minu pliats on? Laua all— [tahab kumardada]

Carl. [hojab teda tagasi] Katsu sa ennast xiirutada, et sul veri

pähe... küll ma otsin - [põlvitab raskesti maha ja atsil laua alt pliatsil]

Soldi. [naerab] Ja põlvitab! Pares Carl põlvitab! Carl su püksikesed lähemad lohki- aoh, kuidas sa välja näed, kuidas sa välja näed! [On naeru pärast peanurga hingetü] Muid ma tean, mis ma sulle albumisse kirjutan. Ma joonistan sind sinna üles, nii kuidas sa seal lamad. Ja kirjutan alla - „ Heia terve koht ja raps. - armas, vana rassa + mops.“

Carl. [On pliatsil liidnud, Soldi tõmbab mõlemast käevarrast, kuna tema püsti ajab]

Soldi. Uff! Tõuse üles, rassa mops. Seda sa saad albumisse!

Carl. Soldi sinu luule, toob neku kas või kuule [annab talle pliatsi] läh. ja joonistamise jätad sa.

Nüüd päib sul käsi kord paremini.
Nüüd waja tingimata
jälle haigeks jääda. Mis? Sa
suis alid sa jälle maas oma mi-
na pääl -

Holdt. [pilkavalt kortselt.] Oma
minakese pääl -

Carl. Sa siis ritku ^{raii} käsi juuksed
pääst.

Holdt. [nagu enne] alline kuld-
sed juuksesed - [ümiseb laulu-
wisi] Brüderlein fein, Brüder-
lein fein, musst nicht gar so
höse sein -]

Carl. Jäta ameti kord see igame-
ne -

Holdt. etta tohin ameti oma muu-
sikalist hingel awaldada. Ei,
aga tõsiselt. Sina alid rumal
poiss ja joonistamine ii tee sulle
midagi. See sekund!

Carl. Kool sekundit on juba liig
palju, missugust rasket muut

Ja mulle juba oled teinud
Soldi, fee! Waadake teda! Kes mu-
 rest kõhnaks onjäänud kui luu-
 xere [Täpib võimega teise keha
päale] Wäljaraamatud see kõhu-
 xere. kes kasvab ja kasvab, kui
 liiliad wäljal. Liiliakõhukere.

Carl. [Punastal, lähel kirjutuslaua
juurde kuhu ta joonistuse ra-
matu maha paneb] Paolnari
 oled sa. Egoistiline paolnari.

Soldi. [tammub talle järele paol
pikaralt paol meelitades! Kar-
 line, armas, paks Carliline -
 -Islandi kuningakere - Sa oled
 ju iska Islandi kuningakere -

Carl. [ponimise segaselt! Põrr -

Soldi Ara ponimise mitte oma
 paarise habemekarvakesse - on
 teised küll ühe millimetri võrra
 kasvanud. pärast saad sa häid
 arju - eht Wieni segatud Gugelhoff-
 see on bihtsalt nii maitsus et

meela keel alla - ma näen sind
 juba oma taldrisku üle kumar-
 kile - ja ahnima - mm - paled
 punnis - ja siis teeb ta niisugused
 vähjasilmad ahnuse pärast -

Carl. Soolde - nüüd jätab sa järele -

Solde. [näitab talle pikka nina]

Tigid jätabad järele -

Carl. Sa ei jäti enne rahule kui
 sa liina saad -

Solde. [Hoiab oma näo tema ette]

Palun mitte häbeneda! Kõige

ära ole nii atserohene.

Solde. [turtsakalt, sääljuuris
mööda tuba edasi tagasi
kändides ja oma juuksepat-
sisid plellides] Plus tüdruk
parub sulle niisugust võima-
lust -

Carl. [tehtud investusega] Sina
oled ilus-sina?

Solde. Ära vigurda! Ma meel-
din sulle ameti rohkem kui
terve, terve, terve maailma.

Carl. [liialdatud] Sul on kilgid
pääs. Minu pärast - ära müüd
arua!

Solde. ja sinu luuletused?

[kuupaistel naisel
sine aöl. Su pilt on minu ees
su järel arvvel süda, meel
su poole palvetes [riitagiis] su
poole palvetes. Plus. Wäga ilus.
kas ma ii-ole sola juha kuskil
lugemid? kuidas ma eneselle

ette tulen. Mina luulejuma-
lanna.

Carl. Aga Isold, sa oled rooli
teel. Nad ei ole sinule - minu
laureud!

Isold. Aga kellel siis? Kasi selle
pääle, et sa tõi ütled.

Carl. [mõtles üs silmapiln, nae-
ras ja ulatab talle käe] Glau-
kapiselle

Isold. [väga petetud] Glaukopi-
selle? Kisse siison? Viingum
rumal nimi. Midagi nii
rumalat - kapis, kui ordinär.

Carl fa-ordinär. Pallas athenes

Isold. Mine, mine, mine.
athene. Mõni naiskõner
shu.

Carl. [Isstab aeglalt - mõnusalt
kõnema juurde ja noob paar komp-
ri] siipelle nüüd, sa uudis-
himuline gretakõne. Luurusa-
misi künnelakise küll pälema

ei hakka).

Isolde. [halvastujus wiskab en-
nast sakwa pääle, ettehoitud kae
tagant pikalt aegjutades] Jaah

Carl. Kuidas sa aahotad.

Isolde. Ah jäta. Sojar oled sa-
ras
wäi sure

Carl. Mis sa küll tänajal-
le surra woid.

Isolde. Kas sa midagi tema üle
kuulnud ei ole?

Carl. Kelle üle?

Isolde. Selle Graefi üle! Muidugi.

Carl. Kuidas nii muidugi? Mi-
na ei ole salakuulaja.

Isolde. Ära ole nii suureline.
Salakuulaja! Mis sa tead?
Ella kingin sulle selle pildi
kella ripatsime. Puttu, ruttu,
ruttu.

Carl. [põideldid keemlades? Aega
an hädaja.

Isolde. Kusta küll arstitradust
on õppinud?

Carl. Zürichis! Kus mujal. Meie
ülikoolidesse naased si pääse

Isolde. Naased! Seda oled ta pa-
past omale külgeharjutanud

Carl. Zürichis tegi ta ka oma
Doctori. Summa cum laude.

Isolde. Kas see tähendab hästi

Carl. Käige kõrgema kiitusega.
Kõik Teie tüdrukud küll rumal-
lad

Isolde. Ära lina oma Ladina kee-
lega uhkust. Nii tark kui si-
na, on see Graaf ammugi.

Carl. Nutikas plika.

Isolde. Ila ei saa ainult aru
kuidas ta ikka üht ja sedasä-
sama kleiti näit kanda. Ikka
sedasama. See lähel ju igavaks.

Carl. Tema ülespidamisel on ka
ikka üks ja seesama kleit sel-
jas.

Goldl. Smelik! Aga ta ei leba, et ta tean ameti, mis arstid mul olivad - kõigepeält jutustavad nad sulle oma eluloo ära. Tema ei kõnele midagi, mis mitte haigusesse ei puutu. Ja kui ta sind puudutab - need siidipehmed käed. See meeldis mulle nii juba esimesel õhtul. Aga kui ta just oma arsti teadmist ei räägi - selleks on ta kohmetu nagu kaalipõlika.

Carl. Laevast kunstist ei mäista ta mähtavasti midagi. Et ta tahtsin natuke järelkatsuda - Italia maalimisest. Kinni naelutatud. Arvad sa, et ta juba sõnad pinnakõrgeis on käinud? Et arvan, ta ei tea vahet teha Phidiasse ja mõne politeegija vahel.

Goldl. Lihtsalt harimata.

Anna. [Teel mees armistab ühe naise lahti, paari punast vedelikuga]

täidetud pudelikesi näidates] Armuline - on need aru-
viskainus?

Isoldi. [Aegedalt üles karates ja
uuse juunde jookstes! Mis sulle
siis meelde tuleb? Need hoiad
allis

Anna. On ju mis pudel

Isoldi. Hvitakse alal!! Anna mul-
le pesulana päält väike pu-
delikesi süa

Anna. [kaab]

Carl. [Pudelite päält näidates,
mis Isoldil pihus on] Mis maia-
asi see on?

Isoldi. [komiliselt ahnusega] Kihut.

Eserin. Aja ei nõi enam tar-
nitada. On liig vana. Päril pu-
nasiss juba läinud. Ta muutub
nimelt pundaes, kui ravast
vanus lähel. Nagu üks rubin
ess ole?

Carl. [jätkusega] Plus rubin

surunpäälän pääl. Pfuu, Wis-
ka ta ameti ära.

Soldi. Ja muidugi. Kohe täidan
Teie käske.

Anna. Lulatah nese vahelt lih-
mitud pudeli, millis juba kol-
mandia punast vedelikku on!

Soldi. Lsrah selle kirjutust. pääl
ja tübjendab mõlemad pudelid
sinna sisse! Punane kihvt. See
on ju kui mõnest kurbman-
gust. Enne oli valge tris selles
pudelis. Kas see ei anna põhjust
psühholoogilistele mõtetele, Carl?

Carl. Filosoofilistele

Soldi. Ah, see on ameti tonte mēme
chase. Ioo, niid kiripsutan-
kriipsutan ühe tähe sija pudeli
pääl- aja missugune motto
kirjutatan ma talle pääl- müi-
dugi vana kaskajalist- ma olen
vaimustatud kaskajast

Carl. Alled aja rohkem Põrkolaadi

Wenetsia filigran.

Soldel. Kes oli? Nüüugune taie!
Ja Grief?

Carl. Eht Gothi stiiil teraw poogew

Soldel. [kes iht tähekest karbine
sest wõtab ja sulge tindi sisse kas-
tab] ja tina?

Carl. Barock

Soldel. Paksrok! Nüüd ma tian,
missugust motto Friistamist ja
Soldelst. Küll nimie waleu, misse
jaeks tal oli surmajoos. Surma-
joos... see põlab nii-nii et kama-
naha selga ajab. Ja seda ma
armastan.

Carl. Kus süüsinu imelise leija
on?

Soldel. [sulge käes üliõla Ridderi
tea poole mäidates] Läälses
-aaran ma. Ära eksita mind
muude jaoks mul teie sulge
mista.

Carl. [wõtab tükk keeki] kui sa

arvad, ma lasen ennast pääl-
 tõuna kehvins paluda ja astan
 peskõeni -

Holde. [kirjutades] Tal - oli - Grant
 tuleb alles kell 5. Kas kell on juba
 nii palju!

Carl. Ei. Kolmveerand.

Holde. „Lummajook“ [Kirjutab kir-
 jutuse kustutus paberi küljes ära
 ja kleepib tahe pudeli pääle. Näeb
 et Carl sööb] Mulle kah!

Carl. [lasel teda hammustada] Loo,
 so. Kas sa veel suremisest valmis
 ei ole

Holde. [hüüab] Anna! - ja mui-
 dugi, suremisest. Seda meelehääd
 hakkam ma sulle tojema, et sa
 süsteme kargi üsksinda ära õigi-
 da saarsid

Anna. [tuleb magamise toart]

Holde. [annab talle mõlemad tüh-
 jad pudelid] Need ära visata.
 Ja see tääl [annab talle flaconi]

punasesse plüschkasti, neljamer-
gelisesse. Kus Lavendli sool sees
an.

Anna. [Ära!]

Carl. Kihut ja lavendli sool -
mõtted on sul suured xii ma-
ja.

Ritter. [Tuleb koridori unsest, lah-
tine kiri käes] Aah! Don Carlos!
Salamaleikum. fumaline...
Kuidas käsi käis?

Carl. Täna, - keskmist väsi!

Ritter. elliste meie lapse kohta üt-
liti? Kuidas ta välja näeb? Need
paalid?

Carl. ja Rubens'i lapsepaalid pea-
aegh.

Ritter. fumal tänatud, fumal
tänatud! ja, see Graef! Tubli
maesterahvas. Smelin! Aga täes-
ti tal on mõistust. Täesti [näi-
tab kirja päält, mis tal käes]
kiri, Banny, vanuema käest.

Üliannelik teadaagi, et minu
käsi paremini käib. Kõne tal-
ve-kas mees mitte kaju ei tule?

Soolele. Mitte mingi hinna eest.

Ritter. Wana emake. Mul on tust
kahju. Tal on niisugune igatsus.
On ju ka- kui pea seitseküm-
mend aastat wana oled- ja
lahus ja üksi olla-

Soolele. [Närviliselt oma taskura-
tikuti mueljudes? Ma ei taha,
oma ei taha [Ta on taskura-
tikuga ümbrisk wälja tõm-
manud, mille Carl nüüd üles
tõstab ja talle kätte annab! Papa,
anna mulle raha. Tundide
eest on muresta. fu pääle selle
tarwitan ma neel üht ja teist:
Palju raha).

Ritter. Minu raha. Sa raiskad
mind tühjaks.

Soolele. Raiskad mind tühjaks- kui-
das ta uhkustab.

Ritter. Bonni, papast ei räägita
 nii: ta ja ta.

Isolde. Sina ei ole ometi nemad!
 Ta ei tea rakast midagi, ta, ta,
 ta.

Ritter. Selle olen ma hästi kasva-
 tanud! Tore exemplar. Ma
 kirjutasin paar rida vanaema-
 le, kas ta ei taha ürsina juur-
 de ei -

Isolde. Ma ei saa kirjutada, mi-
 nu silmad -

Ritter. Olinult terveid -

Isolde. [Eisemeelt] Kui papa, val-
 ge paber, see valandab, ei ei. See
 näib mulle rahjuliseks olla

Ritter. [Oma teo pose nimmes]
 siis mitte.

Isolde. Kas ta musta keemise sil-
 ga ei tõmba?

Ritter. Ellidugi ma pean ame-
 ti peenike olema,

Isolde. Ja ürs teine kaela side.

Sinu praegune on juba väga
ära kulunud -!

Ritter. Jaa - muidugi. Küll in-
mene on karmatud [ära ama-
tuppa]

Carl. Sina oma ettekäändega!
Mis pärast sa talle seda hääd-
mest ei teinud?

Feldt. [Kärsulab huuli] küürek
paal tampides ühe jala päält
teise pääle! Kui ma ei taha,
siis ma ei taha.

Carl. Mul näitab, sa ei talle oma
vanaema.

Feldt. Nah - nii - nii. Ma ei saa
temaga läbi.

Carl. See on lapselaps, "Kilke-
khest"

Feldt. Vanaema on ^{mulle} liig tark.
Ma ei kannata inimesi oma
ümber, kellel rohkem mõistust
on, kui mul.

Carl. Täna.

Isoldi. Wõta hääks. Hää on wa-
naema küll. Muudugi. Aga
papa tähel tal üli kõige. Mu
Heinrich, mu poeg, mu Heinrich-
ikka just pui wäntorel. Mina
olen ainult niusugune lisapa-
lase. Siis muristasin ma nui-
kawa papa kallal. Kuni mil-
ära tulime.

Carl. Et ta onna hilgawa roho,
kui kontserdi dirigent mi-
sergeksi käest andis.

Isoldi. See ei olnud tahts mitte
kerge. Mitte sugugi kerge
ei olnud see tal.

Carl. Ta on tõepoolest ainult
sinu jaoks ilma pääl.

Isoldi. Ja nii peab see ka olema.

Carl. [Waatab läbi ueranda ukse]
kuule-ta tuleb?

Isoldi. [astub tema juurde] ahwa-
-wa hall rehupudel [Terwitab
kärge alla] Bon-jour, bon jour

[paalvajult Carli poole ?
 funnal, ta ei ole oneti mitte
 üks maas ~~radas~~ ilus - ta ei taha
 ilus olla - või ei mõista tle tak-
 ta - palun helista, et tüdruk
 kohvi teeb -

Carl. [helistab]

Holdo. [paar sammud Sabinele nos-
 tu. Wäga elowalt, teadmata tüüal-
 dusega] See on armas, see on ke-
 na, see on ilus Teist, ma rõõ-
 mustan lõpimata -

Sabine. [sine astudes; niisama
 rüüdis kui esimeses maatuses, nä-
 ga nähe punane rüülistest
 rüüdumisest] Tere, preili. Ellis-
 pärast maatate Teie päikeses.
 Seda ei pea Teie tegema [was-
 tal Carli kumarduse päale ker-
 ge pää nirutamisega ja tom-
 kal kindaid käest]

Carl. Sõal nõissin ma Teile veel
 heepis teist suguseid tüüka-

Iselde. Wana lebasuu! Tao papa
süa

Carl. [kaputab Ritturi uuse pihta
ja astub sisse]

Jabine. Wahest lasete mind ühes sil-
mapilek waadata -

Iselde. [Hätal prilli ära.]

Jabine. [Pääle selle kui ta rutulise
terava pilojuga tema selmi an-
waadatud? ja niid silmad
kinni ja waadake alla. [Kat-
sub ettevaatlikult mõlema käe
esimese ja keskmise sõrmega
enne üht, pärast teist silma!]
Hää. Wäga hää. Seadve prill
aga jälle ette. [kuna ta küba-
ra ära võtab, mille Iselde ühes
kinnastega klaveri pääle pa-
neb? Weresooned on väga vähe
paisunud - Teil ei ole ka mitte
valutund must?]

Anna. [En suure kandilauaga
sisse astunud, paneb selle seue-

rimise laua pääle, kallab siis
kohvi tassidesse ja seadab kan-
nud lauale.

Isolde. Äieti mitte. Äruult mi-
ma tunnen et mul silm on,

Ritter. [mustas ruus, tema taqa
Carl. Ta annab Sabinele lahkelt
käte] See on kena teist, et te me-
ti kord tulite

Sabine. [wäke kohmetü] @ palun-
mina pean tänäma, et - [kai-
rib]

Isolde. [Laua juurest] kohvi lä-
hel külmaks - palun istet uotta-
-süa preili Graf, ja sina,
papa süa kõrvale - ja Carl
minu kõrvale. See. Wõtma
peab igäüksise, parkumist
ei ole, see on wana mood.

S
F. ○ R.
C.

Ritter. [Istub, võtab vähe kohvi lus-
sivasee ja lasel jälle tassi ta-
gasi! Karu on hääl [kumar-
dal muusikal üle tassi]

Hold. Papa-ära ameti nina
sisse pista - häbene [Sabinele
pool valandades] kohvi on
papa ring. Suis tähet ta päris
otusevõimulises

Carl. [Kes ühtelugu punnis pässil
ja näga palju sääl! Balun, is-
tuda suhkruteos siia poole.

Hold. [Pant tähele, et Sabine
vähe kohmetult oma tassi paa-
le vaatab! Ta on Teile küll liig
kange?

Sabine. [Iska vähe häbelikult] Ja-
-mina - mina ei ole rehviga har-
junud.

Ritter. Viimati ei joo Te teda
üleüldse mitte?

Sabine. Ei.

Hold. [maerdus] Niid on süpous

Papaga ots.

Ritter. Kuidas võib üks korralik inimene
kõrvi mitte jua, ja see sugust - mitte kõrvimaja lakel-

Holdt. Papa!! Ole parlamentari-
line

Ritter. Mida Teie siis jaste?

Sabine. Piima.

Ritter. [tõmbas näo wiltu] Puuk!
Midaagi nii wedelat - sellist tule-
wad ju kennad kaada

Holdt. Katsuge teda korras-
ma paew Teie äige rohkusti
koort ja suhkrut - kars? kolm?

Sabine. Palun mitte ühte.

Holdt. Ojga peeli, kuidas võib
small elu nii raskesti teha?

Sabine. [Mina - Erakordne -
selt]

Holdt. Mis pärast Teie suhkrut
ei wota?

Sabine. aastate eest pidin small
suhkrustõimise ära wõrutama
ja nüüd ei saa ma sellega

enam harjuda.

Iselde. Misspäraast pidite Teie
Ritter. [vähe pahandatud tema
küsimiste üle] Ara ole ameti
mi uudishimulik! Misspä-
raast, sellepäraast!

Sabine. [lihtsalt] Ooh - see ei ole
saladus. Mina alin - [tõrjult
selle sõna ees ja katsus tema
mõistet teiste sõnadega ara
ütelda] Ellul ei jätkunud sel-
leks - [äkilise otsusega] Mina
alin vaene.

Iselde. [lööb käed kokku] Nii
vaene võib olla.

Sabine. [Rõhke naeratusega] Veel
palju varem, mina alin
nii ürs jõukamatel. Ellul oli
leiba.

Iselde. Missüis nüisugusel pu-
hul tehtakse? Kas nutetakse?

Sabine [ikka naeratades ja kind-
lamalt kui seni] Ei. Tööd teh-

tars

Holdel. [waatab Sabinele nõuvalt
atsa, nii kui mõnda iseäralis-
su lesma waadataras, tarsti-
ta teemis] ah!

Sabine. [reagerib tahtmata selle
tooniga päält, tõstab pää püsti
ja waatab Holdelile toreda uhke
ja kurwa pilguga ilma näos
atsa.]

Ritter. [kõhatab] Hm - Holdel -
kellawõrk. Muudugi tehtak-
se tööd. Terve ilm teeb tööd.
Mina teen ka tööd [õpilise
piirduga] kas Te klaverit män-
gite?

Sabine. Ei

Ritter. Ooga Te laulate?

Sabine. Waenalt - mēnikord.

Ritter. Muudugi alto hääl. Me
tahame kohe proovida [joorset
klaveri juurde]

Holdel. [Carlile] kas näed, nüüdgu ne

ta on, Muusika hullustus
Ritter. [lööb ühe akordi] Laulge
 seda korraks la pääl

Sabine, [tume punane] a palun
 - ma ei või mitte - mul ei ole
 sugugi häält - ma ei või mitte

Heldt, [panes taale käed ilaale pääl
 li] Alge rahule. Mina ei salli
 seda - niisugust piinamist. Aga
 papa jäta oma vaene preili ra-
 hule. Armad sa, igalühel on ai-
 ma muusika pääes nagu sinul.
 Tule siia! Ah pai, Heinrichi-
 ne [Carl naerab, Sabine naers-
 tal]

Ritter. [tuleb jälle laua juurde]

Lasse korraks oma käsa vaadata
 [Wätab Sabine käel, kaanab neid
 ja ajab sõrmed laiali] Wäga
 häa klauvrikäsi. Wäga häa.
 Tugev ja süsge parandus. ja il-
 ma pikkae kiünteta. Kord

meistlik

Sabine. Need ei sülalõivikamiseks
Iselde. Hirmus. Kas Te ei minesta
 kogu ära?

Sabine. Etta ei ole veel üldgi ära
 minestanud.

Iselde. Kui Teperd näete? Mina küll,
 kas te tänas juba ähte kedagi lai-
 ganud?

Sabine. Miski

Iselde. [tahtnata esmale inimesedes]
 Jormal - arstil on arvuti midagi
 sarnast inimesesajaga

Ritter. Kas nähe wiltu leivasite?

Sabine. [naerataolis] Wiltu - Tee ku-
 jutate enesele silmalõikust küll
 nähe wõõriti ette

Ritter. Na - kas tegite oma asja
 hästi või mitte?

Sabine. [häbenenud ja tõrkedes].. ja.

Iselde. ja siis ei jutusta Tee meile
 mitte mõnda wõõritükki? Te
 peate nähe ha wõõresse puhuma -

Sabine. [Inimestamult?] Hambasse
pukuma? ellis see on?

Ritter. Panni-edes!

Carl. Wiini qigerei sõna! Tähen-
dab-uhrustama, surrustama.

Sabine. [kerge pääwangutamisega]
Kurb loku.

Carl. Kui sellers põhjust ei ole

Sabine. Kui ka põhjust on.

Carl. Siis on anders anda-ge ni-
use juures-

Sabine. [häbelikult aga kindlalt]
Kas ei ole see kuningas-nõrkus?

Isold. Kuningas võib eneseli ame-
ti rohkem lubada kui teisest
surelisest.

Sabine. Ma arvan ~~sta~~ peab
enesele vähem lubama.

Ritter. [kes paar korda rõhutamist on]

Lulage. See mine sõda meelte,
rõõkliste ja naimeiliste tegurite
vahel, alamaaakua elus-

Sabine. [ennast silmapilgu unus-

tades lähima lävate silma-
dega] ja kergem alamraha-
mas?

Holdt. [Waheli segades] Ah mis,
ah mis - kuningaid peab olema
ja printsused ja printsessid.
Kes ole Carl? Muinasjuttudes en
ka irka kuningaid.

Sabine. ja kerjajaid.

Anna. [On kohutassid ära üt-
nud ja serveris veadas kausis
Crēmi]

Holdt. On pästi tõusnud ja pee-
tis Rittersi juukseidtest näkseid
patsiidid]

Ritter. [Sabinele, kes parajasti Crēmi
ette ütob] Mis päraast Te siis rohk-
em si võta? Siis sööge ometi,
kolme pagana nimel.

Holdt. Lahe pakkumiseis.
Lüsa paigal hiinlane. Ma re-
bin sul muidu terve tuka
kava välja.

Carl. [rapub nauru käes] Hiinlane,
hiinlane

Ritter. [Sabinele] Kas Te suuvilja
ei tahaks? [ulatab talle jaani-
marja] Pöstraid? Neid sai
Wagner nii hämmetega. Kas
tunnete Wagneri teisiid? -

Iselde. [lõksamaal ajal Carlile] ära
oma liiga tee.

Sabine. Mitte sugugi

Ritter. [uskumatasti] Mitte - su-
gugi? Mitte Lohengriniigi?

Sabine. [jälle oma endises rõhku-
ses] Mul on nii wahi aiga ja
kui andi ei ole - hunitus tuleb
ja andust.

Ritter. Uskumata! - kuidas wõi!

Iselde. [üle tema päri] ja papa,
igauks ei wõi nii tark olla kui
sina. Nii sugune kõige taroju.
Dreili, maadare tema otsa.
Tema on Johannes. Wagneri Johann
nes, nii nimetasivad nad teda,

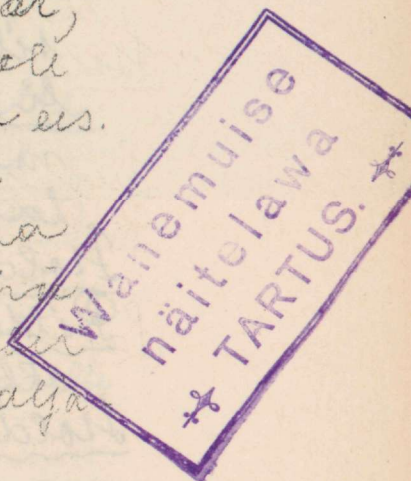

ens, papa, kui sa meid alid?
Ritter [paaveldi meelitatud], paal-
 nauratades! Ja - mina aitasin
 nimelt väht üksi avada uuele
 kunstile.

Iselde. Ja oli kord revolutionär,
 see väga loomane. Mul ei ole
 aga süügi auusartust tema es.
 Kas sa elid minu papa? Ja
 olid minu süülaps ja mina
 mängin sinu ema. Nii kõrgi
 on ta. Kuidas rüüdid ta ümber
 mitte lõbisevad! Jumal - nalja
 kas, niisugune valeskene.

Sabine. [tasa, seepidi hiigitatud]
 Ja on Teile väga armad.

Iselde. [luudis isa juuksepeäle] Te-
 da peab armastama [tõmbab te-
 da juukseid pidi üles] Valmis!
 Ära sa nel aga kogu ära lõhu, mi-
 nu kunstitee. Mul näitab, keegi
 ei söö enam. Siis lõpetan ma
 pedusaegi. Kes tahab, näib ene-

see ju veel võtta. Mis, Carl?

Ritter. Ja müüd? aeda?

Sabine. Muii haldale anveel
liig palju päikest

Ritter. Mis sigar, Carl? Damed
vabandavad meid juba mõneks
silmapilgum [Paalvajult Car-
li poole] illa tahan nimelt häa-
melega õhtulehte silmitseda -
ta on vist juba tulnud?

Hold. M! Vabandavad-damed-

Ritter. Eks ole ma võin ka galant
olla.

Hold. [Ühest mõtest tabatud] Ja
-preisi, kas Tii si suitseta? Pa-
berossid?

Sabine. Tänu.

Carl. Kas see ei ole doktri ametiga
ühendus?

Sabine. Minu juures mitte.

Ritter. [Ägedalt] Äige, õige, Nas-
terahmad si pea norstrad ole-
ma? Mitte nii pikad jutud

laped, mitte nii pikad ju-
tud [Carliga ära oma tuppa]
Isoldi. [järel hüüdis] Paparara
pölvat ota suhu pista [Sabi-
nelli] Ta ii mõista nimelt suit-
setada, ivera jahtub tal mida-
gi.

Sabine. [an paremale poole ette
tugitooli istunud ja naatab
Isoldile rahetpidamata atsa]

Isoldi. [alles seistes] An mul mi-
daagi, et Te mind nii naatate.

Sabine. Ei, ei. Teie meeldite mulle
- rohkem kui kunagi enne

Isoldi. [istub] Eks äh? See kiit
on ehik.

Sabine. [päädvähe viltsu hoides]
Kui armas Te tema vastu olite -
- kui majjans- ja kuidas Te tema
sarnane olite - niisugusel sil-
mapilpadel.

Isoldi. Papaga? Aga preili-ma
olen ju mammal kui suust rük-

kunud.

Sabine. See siiski sarnane, arvan
mina.

Anna. Laske sisse praamid lina
ära!

Holdo. Arvan - Anna - puuvilla -
maas laske jääda ja klaastald -
resud [Püüa? jälle Sabine poole!
mis Te tahtsite ütelda?

Sabine. Nii nagu täna, peaksite
alati olema.

Holdo. Enimusest naeljatades?
Nii olen ma ka temaga kui ma
hääs tujus olen. Ta on ju teepav-
lest niisugune häa mehekeene.

Sabine. Ta on rohkem kui häa.
Ta on südamehää.

Holdo. Ja Teie ei tohi mitte mõ-
elda nagu ei oleks ta peene,
nende paari jämeduse pärast -
see on ainult noli.

Sabine. Aga armas preili, kas Te
mind siis nii arusaamataks

127.

peate - Tema on nii peene nagu
seda lapsed on. Niisugune puhas
inimene, Niisugune noor inimel-
ne.

Solde. Ja ta on ametigi üks maal-
nereene. Ta võtab omale kõik nii
väga südamesse. Kui mul käsi
halvemini käis - ainult tema
tema pärast on mul hirm.
Tii teeb ta niisuguse veisese näo-
-isena kitsas ja kahvatu - ja tema
hääks on midagi nii tassist - o
hirmus!

Sabine. Kas see ei ole ka Teie tüü?
Teie ei ole mitte otsekohene, preili
Solde, Teie ei ole mitte otsekohene.
Teie heiate oma isa alaldi-
ses pettumuses oma teisusparra
üle - ja paravemise võimaduse üle.
Mina ei võiks teda mitte. Mina
ei võiks midagi varjata. Ila pa-
lun Teid - järgmine juhul võib teda
palju rasvemini - nagu inimesel

128.

õhtul - et mul veel meelde tuli
- ja ta usub, et Teil pakemal
silmal veel veel nägemise t-

Froide. [ruttu trööstitud, juba
jälle pooldi naeratastes] kui
Teie kah niimoodi piinate Te
olite nagu vanaemaagi.

Sabine. [on uuesti istet võtnud]
ja Teie, Teie olite nagu kõik käi-
ged lapseid. ja veel koguni üs-
emata laps.

Froide. [võle sentimentaalsediga]
kes ole? ellis minu noorus elus
juba kõik juhtunud on - nii
palju äpardusi. - - - Kas Teie
häämellega pallide pääl käite?

Sabine. Ma ei ole veel millalgi pal-
li pääl olnud.

Froide. [naatab uskmatuses ta
atsa] oo!

Sabine. eha ei oska tantsida.

Froide. Teie õnnetu, aga kuidas-
moodi tahate Teie siis mehele saa-
da?

Sabine. [naerab südamest] Ma
ei taha ju sugugi.

Holdo. Ah seda teldakse - kui
ma haigeks ei oleks jäänud
ühesatistkümnendaastasele
oleks mul meel pidanud elma-
-kui ma juba kard. niikaugele
olin, et mehelminemist aru
aru jaksasin saada. Kui va-
ma siis Teie olete? etta ei näagi
edasi.

Sabine. Olege nii häa - ma olen
kakskümnekaheksa.

Holdo. Kakskümneendakaheksa?
Aga siis muud kui rutake. kolme-
-kümne usun veel hädapärast väi-
malik. Aaga pärast - tääl mõtleb
igakuks - vanatüdruk.

Sabine. Ehinust saab niisugune

Holdo. [Naalab talu murdis atsa]
Kas Te olete kellegi päälle loetnud?
Õnnetu armastus?

Sabine. Armas preili - kui ikka
niipalju tööd on ^{teha} maaga minul
- siis ei leidu aega õnnetu armas -

tuse jaoks

Iselde. Mina olen juba armastanud - sada kord. Nii huvitavaid noori-mehi on olemas.

Ja kui meil koguni naturaalne moik juures on, Meisterakna juures ei tee see ju midagi, ah ja, mehed. En iirka ainus lo-
hu sellus elus. Carl on tüütu
süüta. Kas ta Teile meeldib?

Sabine. Ma ei tunne teda.

Iselde. Väga häa poiss. Aga tal ei ole lähna meesteraknaste jaoks.

Ära paraku leppima.

Sabine. [tõuseb üles, nähe pünnli-
kult pünnutatud] ella ei tea, preili - ma ei mõista Teid -
aga Te teete mind kurvaks.

Iselde. [tõuseb ka püsti ja võtab
südamlikel Sabine kaelalt kin-
ni] Te peate mulle avaldusi
tegema. Teil peab ometi nii
juhtumisterikkas ja pikant elu

seljatataga olema.

Sabine. Aii!

Isolde. Üks preili Doktor! Ja Teie
näite minulga päris analiseult
näivisida. etta ei ole sugugi
mii nais-rumal. Mii siis, Teie
olete juba halasti inimesi näi-
nud?

Sabine. - - - ja

Isolde. Waisija mehi?

Sabine. - - - ja.

Isolde. Jumal, an see äiti äi-
gusepäraast kombinastane. Kas
see Teile käbi teeb?

Sabine. [Hakastab ennast tema
käst ja naatab talle kindlal
pilgul silma] Mis Te mõtlete
sellega?

Isolde. [Fulgelt ja ilma kohmetu-
seta] Teie prate ülevõedse hulks
asju teadma, mida muudki
mitte ei teata, - tüdrukend.
Raamatutes lastasse mõni-

nord märgata - arstiteaduslis-
tes raamatutes peal see ju palju
hullum olma? Kas selle läbi mitte
arapikentud ei saa?

Sabine. [vaatab korvalt tema pää-
le] see on sellegäril, kuidas isin on
mitte kuidas raamatud on - näib
mul.

Hold. Kas Tii iska ainult äppi-
mise pärast lugesite? Wõi ka
uudishimu pärast?

Sabine. Kas Tii loeksite uudis-
himu pärast sedarugust?

Hold. [lähes punaks, ei vasta
ja vaatab oma warraste pääle,
neid ringa sees edasi tagasi
liigutades]

Sabine. [waheldi pandud käwar-
si pinnamisi oma loji pigis-
taolis, sellega ennast just kui
Holde lähedusest eemale tõmma-
tes]

Hold. [karsutab huuli ja wiskab

134.

pää selga.] Ma olen ameti
täiskasvanud. Saladused tee-
vad uudishimuliseks. Mõtted
mende üle järele ja see on nii
lõbus - nii - sumedal suure-
õhtul - pehmes keemuses. . . .
[ma arvas paal kinniste silmadega
oma ette, käänab, pää pare-
ma kaavarre päale tagasi ja
sundub kirglikelt oma pahemat
kätt.]

Sabine. [Halulikult, ainult paale-
di Heeldele.] Seda ka veel. Kas
teate praegi Heelde, mis mina
Teile kirjutan? Iga päev külm
napp ja tööd on Teile tarvis,
tegevust.

Heelde. [Suure pettumusega tema
otsa oodates.] Ma see on kõik,
mis Te mulle jätstate?

Sabine. Jätstate? Mida siis?
Teatavad mõttes rõivis alla, et
Teie rohkem teate kui mina.

Ja mis mina tean, see ei sünni mitte ühele haiglaselle tundmusele - naisugusele pool kasvanud hysterikale

Iselde. [Ehnast vaenuleiselt ära pöörates] Da-naisugune olete Teie.

Sabine. Ja pruuli naisugune olen mina, ja Teie olete liig naiselik, et mitte ise-küsi eenele ameti äiglaselt: Kas võite Teie temale silma vaadata - ama papale.

Iselde. [An käed selja peäle risti pannud, kõnnis ringi ja laskab] Sekla Nainuka Taselli do-selli, do-selli [kõneldes] Ah fumal, Te olete seda küll tõeks mõtnud, mis ma ütlesin?

Sabine. Te nääsite tätt.

Iselde. [laulab] Waterhalla lupeni [kõneldes] Ma armastan algupäralisust.

Sabine. [lühidalt, lihtsalt]
 Mina mitte.

Iselde. [näris oma kuuli ja kat-
 sus naerda]

Ritter. [tuleb, ajaleht käes, tanna
 taga karil] Siin on jälle mäha
 kõige üle kõneldakse iga tü-
 hisema kui asja üle, aga
 mis inimesel kuuitada võime,
 sellest ei kõnelda kõssatagi
 [Hoiab ajalehe Sabine ette, tõn-
 mega üht kohta ära tähenda-
 des] Seda ameti Tš teate?

Sabine. [vinkab nutulise pilgu
 sinna päale] ja.

Ritter. Misparast te seda rohe ei
 ütli, rõõmustad ameti häame-
 luga üheskoos [nausub tema
 kätt] Saovin õnne, seevõin õnne!

Iselde. [Carli poole pöörga Sabine
 poole tähendades] kihlatus?

Carl. Ei, teaduste akademia
 poole Parisis auukinnaga krooni.

tuud. Ühe täie erst.

Isoldi. Raha?

Ritter. Ja muidugi! 3000 franki

Isoldi. Kuid lasete enesele ometi
mille kleidid teha?

Sabine. Ühne paar uut instru-
menti.

Ritter. Siis vaadake see ometi
ka kuidas Te trükitult välja näe-
te. Paris pena.

Sabine. [Kerge aadsusega tagasi
tõrjudes] Lelate? Illina meelst on
selles midagi labast ühes päeva-
lehes - näis välja nagu reklaam

Isoldi. [Fasa Carlile] Mängis see
aaga häbelikku!

Carl. Illis Te vake ajal targutasi
teineteisega!

Isoldi. [tähtsusega pilguga]

Papast [võtab ta käest kinni]

Illina tahan nuid õhu kätte
minna - aeda.

Ritter. Liig valge on alles - liig

halge.

Soldi. [pääga näeja näidates]
Hämaraks läheb ju! [Pool laul-
des, kuna ta Carliga merandla^{egund}
ära läheb] Niind lähen minna
flirtima - flirterima -

Ritter. [Sabine pooli] Kas Teilei
arua, et see talle -

Sabine. Laska pääle, Liikumine
on talle häa. Tal peab ümüldse
rohkem liikumist olema. Me
peame tervet tema eluviisi muut-
ma - tööajast ja -

Ritter. [shmatades näbali] Silmade
parast?

Sabine. Ei - mitte otsekõike. Silmad
on nii hääd, kui seda krossili-
ks lained seisuporrast näuda
võib.

Ritter. Ma olen Teile nii tänuks.
Ah, ma ütlen Teile, misugune
rahutus, niimars ameti mõist-
liku arsti lielsime, sest see on

ju Teie tõe, see paronemine.

Sabine. Aga koguni mitte härra Ritter, koguni mitte! Teie võite täielikult. Tga arst oleks Teie tüdart misama ravitseda võinud.

Ritter. Võinud! Aga nad ei ole suutnud! Minu otsustan tagajärje järelle. Võid on paremaks läinud - - -

Sabine. Tseenesest, päris iseenesest. Just misama araseletamata kui haiguse põhjus. [Mõlemad käed rusikasse] See põhjus, see põhjus! Kust äratat ta mind üles- ja keidagi kätte leida!

Ritter. Ära näid jälle selliga mulle tuloje! Kõigest õhtut ei ole ma Teile veel mitte päris andeks andnud. See ei oleud mitte ilus, preili, see ei oleud ilus! Niisugust asja!

Sabine. Teie ei tahki minu üle mitte liigvaljult otsustada, ellina ei

tundnud Teid ju veel mitte. Kui
hooblas arst, pidin ma süsimise
ette panema, mis Teid nii väga-
haavas.

Ritter. Haavas? Päärasedegi!
ja ma ütlen Teile -

Sabine. Teil ei pruugi mulle mi-
dagi enam ütelda. Põhise-
haiguse tähelepanemine on
mulle näidanud, et ma ex-
sisin, täiesti, oma arvamise-
ga. Kas sellest on Teil küllalt?

Ritter. [vaatab talle otse, siis ker-
gendatult hingates] ja. Mul
oli ikka niisugune piinlik
tundmus Teil vastu.

Sabine. Ka arvanägemised ja
reeglid ei aita paraku üga kord

Ritter. Tääl on Teil puulus moodne
teadus. Kaks kord kaks on neli.
Muidugi! Nagu ei alles ilmas
midagi tundmatat olemas!

Range tähele, inimesel ei tohi

mitte liig palju mõistust olla.
Ja Teil on kindlasti liig palju
mõistust.

Sabine. Te kiidate? ... Mul on
suur paus Teil vastu, härra
Ritter.

Ritter. Laske kuulda!

Sabine. ella tahan nii vähe ^{kuulda} Teil
mängu kuulda.

Ritter. Preili! Minu sõrmed on
kei tulistikud. ja mul ei ole
enam tuju klaveri jaoks.
Rumal mänguriist. Arvester
ja inimene hääl, ja! ja muina
olen klaveri-mängija, mitte
virtouse. Minna ei sünni mitte
enam tänapäevaste hulka-
-tööpöelust on ainult üks
aimus virtouse olnud - Lisylt.

Sabine. Kas ei tea teda vahet mi-
nuvix suuremaks.

Ritter. Teda? Ja mängis ühe
glissando nõnda et mõelda

mõis, keegi naerab. ja ühe ehro-
matilise häda karjatuse - mitte
misuguse praeguse aja tühja
kõlina. Kuid naiselt ta ilu-
ti mängis üldse see aru-
saamine- ja tema tööd.

Sabine. Kas Teie ei ole kunagi kum-
penerinud?

Ritter. [vaatab talle otsa ja tõmbab
silma karvad kõrgesse] - - -
elul ei tule midagi enam
mellde, ja mellde tulema peal
midagi, ei ole kuhja. See na-
tusele laulupuru endistest
ajast - ma olen ka lais. Kui
kedagi oma kõrval ei ole,
kellu see rõõmu teeb -

Sabine. Mina rõõmustaksin nii

^{näga}
Ritter. Teie? Teie muusikavaenla-
ne?

Sabine. [käheldes] Mina olen -
-lapsena olen ma - isna suure

143.

tüdrukuna - näki niuleit
mängima õppinud. A nõu-
ga halvasti. Et koolilapsi
saata - isa asemel - ja selle-
pärast, et ma ka ise kooli-
õpetajaks pidin saama.

Ritter. ja Te jätsite mängimi-
se poolei?

Sabine. Täiesti maha!

Ritter. See on patt, täiesti patt.
Ma näen Teie ninast ära, et
Teie andi eteks olnud -

Sabine. Ma pidin mängimise
järel jätma oma elukutsel pä-
rast. Peene tundmine näpu
otstes läheb keelte allalitsu-
mise pärast nüris.

Ritter. ja nii - Teie halpku-
puse, kuidas Te õieti selle
pääle tulite - midagi nii ka-
loemuliseks?

Sabine. Sabakariliseks - eks?

Ritter. Naiste tuju vististe.

Sabine. Ei häna Ritter. Minu isal oli terve tema elu aeg haiged silmad ja lühikest aega enne surma jäi ta pimedaks.

Ritter. Sellest on kaua aega tagasi?

Sabine. Eiige kaua. Karsteist-kümmend aastat. Ja minu ema - veel kauem.

Ritter. Aga ameti sugulasi?

Sabine. Mitte hinge.

Ritter. Waresene.

Sabine. Nii on häa - ei ole kohuseid teiste vastu - ainult üks suur kohus iseene vastu.

Ritter. Kohus, kohus - ainult kasulikuse pärast elada - see on just kui keegi kõik kontrapunkti - kniffid kätte on äppinud ja ühtegi niist üles ei saa lüüda.

Sabine. Ja, dad nagu müüri varjus.

Ritter. Kas Te kaua juba kodust eemal
olite? Kus Teie kodu ääiti on? Põh-
japool, muudugi.

Sabine. Ja. Põhjameri ääres. Väi-
kene kalameeste küla - Üksteist -
kümme aastat olen ma
säält ära.

Ritter. Kas Te teda armastate -
-merd?

Sabine. [Sügavasti hingates] ellerid
-oo!

Ritter. Ilina jääksin kindlasti
merehaigeks. Kas Te siis teda
armastate, nii suurt tormi ja
suuri laene mürakasid?

Sabine. Koh. aga kõige päält -
amarust. Kui ta saäl lamab
-vairiselt omas hallis pühalik-
kuses - ta sügavust ei tea kee-
gi - aga ta tunned teda.

Ritter. [Vaatab tahtmata tärka-
ma investusega Sabine otsa,
kes pärani silmil, sügavalt

kingates aja liikumata oma
ette vaatab. Pahvatades! Preili,
Teie olete ju piltius.

Sabine. [Punastab ja katob üht koe-
ga näogu kinni]

Ritter. ehinult näite seda eneseli
mahulikult äelda lasta. Kas
teate et ma mõne nädala pä-
rast viiskümment saan ma-
na mes-tudised - ärareusteta-
nud -

Sabine. [pool kurblikult] Te olete
ameti noor.

Ritter. fustage mulle veel
enesest.

Sabine. [ägedalt] Ei, ei. See ei
ole mitte häa; enese üle näaksida.
Näib eksida ja tundmuse oma
eksimise kohta kaotada. Ikän-
gige mulle ainult vähekesi -

Ritter. [raputab tasa oma pääd]
Ei preili. misjaks? An ja
kõik poolik asi - - - - -

157.

Iselde. Kusam kui see? ja kas
ma sulle meeldin?

Carl. Kuningana!

Iselde. [Silidab ühe käega üle juuksete] Ah, - ma olen nii kaine!

Carl. [hojab teda rõvasti oma rinnast ta teda ehmatades lahti ja pöörab ennast sügavasti hingates ära]

Iselde. [petatult ainult?]

Carl. [pöörab ennast tema poole]

Iselde - müud sõnad ta minu. Ma
kõnelen sinu isaga. Ma maanit-
sen teda. Ma võiksin ütelda, et
ma tahaks olin pannud -

Iselde. Aga seda ^{pead} väga osavasti
tegeme ma ei taha, et ta mär-
kab, et ma sulle midagi olen
ütleanud. ta peab arvama, et ta
ise - ta ei tehi mitte ussuda,
et ma armukade olen - selline
olen ma liig uhke.

Carl. Lase mind ainult - ma saan seda kõige diplomati-
lisema rahuga tegema - ma
olen just sellis meelitus -

Holdo. [tasase pindalavenniva hüü-
dega, nagu mõlemate kättega var-
jatus] oo- ooh!

Carl. En sul midagi?

Holdo. Juba tulijälle - silmas - tu-
rut mi - just kui lõhkes!

Carl. Järe? Kas siis viimastel päe-
madel olei?

Holdo. Päeva mitte. Viimastel päe-
setel. Ja siis lamam ma tüü-
ja nalam alla, keegi ei kõsi
mullt. Ma näin ju otsa - ooh!
[hääl rangelt tal, nagu ran-
genes walu kões]

Carl. [plaanita edasik tagasi jaks-
tes] kas tahad elut - nett - woi-
mis ma siis pean?

Holdo. Vi - moedi pääl - palum-
-aita.

Kalmas waatus.

Arenacesriided on täitsa alla
lastud. Paar päikesetriipin
pärandal.]

Iselde. [lamab sohva pääl, kah-
watu, nervilise, jalad üles tõm-
matusd.] [koputatakse]

Iselde. [läbi hammaste] Kessis
juba jälle?! [waljut] Sisse!

Carl. [astub sisse, nihmaks, u-
hikused püksid jalas ja rohe-
line jäägrimüts pääs, käes suur
kimp alpililla] Tere, Bönni.

Iselde. [paal naemaselt, paal kalmas-
tujuis] Tere.

Carl. [Kämb oma ribona lauda pääl!]
Kaa??

Iselde. Mis?

Carl. Kuis käsi käil? Sinul?

Soldat. [mihale ironiaga] Suurepä-
-raäliselt, Meil ei ole nud armuugi
enava armu.

Carl. Kolm päeva

Soldat. Veli

Carl. Ja kolm tundi, kaksküm-
mend minutit ja seitse sekund-
dit. Alla tohin ameti veel jalu-
turkärkumade teha Tannab
talle kimbu? Säh.

Soldat. Arstidud?

Carl. Mis veel! Kääris kärsesed
üks ja näitab talle suurt armu
Teadeku oleksin selle eest ta
jätnud - oma armu alla.

Soldat. Ae! Kas sul jällegi see
jäagriskärs seljas on - ta tõh-
nab mi hige järel.

Carl. Francis, Clague's ja laskin-
ei väi ma mitte mäeharja-
dele turmida. Wa' pakur.

Soldat. Võid ju minna - - -

Carl. Epistab käed püksitaskusse

ja marsib suurte sammudega
 taasringi, lepitaralt! ära see
 söge - kuulas nad täälisäljas ütle-
 mad. Kas vanamees on kodus?

Soldi. ära - linnas

Carl. Kus? Mis jaoks? Mista teeb?

Soldi. Lauluturnis.

Carl. Ta annab lauluturni? Kel-
 lele?

Soldi. Sellele.

Carl. Kellele sellele? Siis räägi me-
 ti kolm tona järgimööda!

Soldi. Graafile. Ta on temale
 peanime ta katuse kongi nia
 lasknud.

Carl. See õpib laulma? Püha
 Bimbam!

Soldi. [ikka läbi hammaste] Co-
 -tal on ilus hoiäl.

Carl. Alid kuulnud?

Soldi. Ei, Papa ütles.

Carl. Siis peab see küll . . . .

Soldi. Ja iseloom on ta, ja tuis

raimlist sügavust, ja isejõu-
line, ja tähtis- ja -jumal ma
ei tea mis see kõik.

Carl. Seda ütles sinu papa?

Isoldi. [Ei vasta, närib oma tasku-
rätiku kallal.]

Carl. Kas ta veel iga päev siin päib?

Isoldi. Ei. Mitte enam. Professor
on jälle kadus. See tuleb kaks korda
nädalas ja vahel ka temaga, aga
Papa jookseb igapäev igapäev
sinna. Iga-päev.

Carl. [Kindlustab] ja mis ta arvab,
et neil - ma arvan -

Isoldi. Mis neil on - üksteisega?

Midagi midagi. Mitte midagi. Ta
muidas aega tema seltsis.

Carl. Ja ei mäista ameti midagi
muusikast.

Isoldi. Tema! Ah, see on ühes korral!

Oma mitte-edevaga ja mitte-karett-
-mood kingad alivad tal viimati
jalas-lakk-kingad terasperlitega.

Carl. See ei ole sinu papa pääl
miskiisti mõju avaldanud. Mis
suis sellust näija näib tulla? Kui
keegi kellegile meele järele on, sel-
le juures ei ole veel arvamugi mi-
dagi tähist. Mine iska, ja arvi-
tad ennast ajata.

Soldi. Tähist? Tapa parem. Ta li-
hitses tema ümber. Tunneb tema
maste hõimitust. Wanad on iska
riigihullemad.

Carl. Ja paari nädala pärast on
rohi ja muusika selle üle kanna-
nud. Lase ta ameti -

Soldi. [Birkamisi, pärgelides, lõpuks
paldamikusarnasesse nutukõrre
sattudes] ja mina? - ja mina?!
Mina armastan teda ja pean rõu-
wali jääma, teesuguse pärast, ja
mul ei ole midagi - ja tehes ilmas
on mul ainult tema ja ma olen
nii haige ja milts -

Carl. Kas sa siis arvad, et ta sind

1844.

makem armastab? Ära armeti
muta, väikene jühobu.

Isoldi. Ainult mind peab ta ar-
mastama, ainult mind. Mi-
ma tahan teda üksi amali-

Carl. Ta armastab ju ainult sind!

Isoldi. Sa? Aga ta ei küsi armu-
gi enam nii tihti kuidas muul
kõsi küib. Mõtted on tal laulki-
le ja ta mängib hirmus palju
klaverit ja komponeerib, näib
mul, ja raha ringid ta pimel-
datele lastele.

Carl. Kui mitte pimedale laste-
le, siis ringid ta teda vist Böömi
massikantidele.

Isoldi. Hiljuti tahisin ma üht
kübarat saada, Pariisist - sääl
ütles ta ei. Ei. Ta ütles mulle
ei. Alla lüügi kallis, 80 franki lüügi
kallis.

Carl. 80 franki - selle eest võib
enesele juba Klingeri teesid osta.

Soldi. Ennemalt ei oleks ta seda mulle mitte peelanud - see on sellis süüdi, see! Ilma tunata, ei oleks ta seda sinugi julenud. Midagi ei pea ma enam saama, mitte midagi. Läkilise mettsiku karjatuses ja tüles karates! ellis tähendab mulle siis see rübar! aga oma papat tahan ma tagasi saada, oma papat! Carl, kui tema mind enam ei armasta, ma ei tuda, seda tarka - siis hüppan ma aknast välja, et nad mind all surmelt liidavad!

Carl. Wõtab ta hirmunult oma kaisu! Bonni, armsam, ainsam, magus, kuldne Bonni -

Soldi. Lärisides tema kaenlas, ennast hästi tema lähedali nihutades! Ta ei salli mind enam - sest et ma haige olen, ja inetu, ja rumal ja uuna -

Carl. See on ju palju vanem.

Goldde. Aga tere on ta! Nii külm tere! ja mina olen nii haige ja üksigi inimene ei armasta mind!

Carl. [tuliselt] Barm, üks on allmas, kes -

Goldde. Ja lina, - lina oled ainas, kes minust aru saab - ja sina ei mõista mind ka mitte. [Panes mõlemad käevared Carl'i kaela ümber] Lina - lina!

Carl. [meelitatult] Goldde - siinapõks on tulnud! kas sa armastad mind? Nii kui Goldde Jostani armastas - mitte ainult nii - ma arvan, et me üks teist juba kaua tunneme -

Goldde. [õige tema lähedale tõukides] Millal on niisugune hirm, niisugune hirm - kas ma tõesti veel naturane ilus olen?

Carl. Ilus oled sa, kui ingel ilus - kui fumalanna

Sabine. [tõstat nel kard paludes nä-
sa]

Pitter. Ärge näkkenaada, armas
preili. Ma olen siiski üks
väljapraagitud. Kas Te ei mäis-
ta! - - - Te alete alles noor. kui
noor oldakse, näitakse häa-
meeliga ivera palju pedali-
forte - st et paljud $\neq$ su üm-
ber seisavad ja kuulavad - pä-
rastpoole jääd üksildasemaks,
hümaks päris üksi, ja siis äpi-
tapse piano mängima pia-
nissimo. - - - [võtab tema käl]
Aga Teie alete häa tüdruk. Teis-
ti väga häa tüdruk.

Sabine. [seisab tema es, ta pää
langeb pikkamisi alla, Pitter
paneb oma teise käl tema pää
päele ja naatab mõttes tema
päele alla]

Holdo ja Carl [tuluvad pikka-
misi üle veranda ülesse]

148.

Iselde. [lata ja investades Carli
pooli? Na waata kord neid!
kas ii peaks arvama, et neil
investisega -

Geisrii

159.

Carl. [tallutab ta magamine -
tuppa ja paneb seestpoolt ukse
sinni]

[Näitelava jääb silmapilgus
tihjaks]

Ritter. [tõuseb ägedalt üles
ukse lahti, päripaiste hea-
mal heledalt tuppa]

Sabine. [järgnes vähe aeglasevalt,
ta kannab lihtsalt valget kleiti
mureta näoga ja suurte heledate
okulaaridega]

Ritter. [süüdistab vihasele oma
juttu jätkates: ja ma ütlen Teil-
le, mille aeg ei tõi mitte aigust
äraanda, ennast igapäevase
ühenduses tundma. Kunstnik peab
see olema, kes - kunstnik peab
elu raskustaja olema Kunst peab
tõeliseks olema.]

Sabine. ja kõik need naised mitte -
= kunstnikud? Rahmas?

Ritter. Kunstnikud ja rahmas näivad

koos saada - on üldine alus
olemas - nimelt usk.

Sabine. Missugune usk?

Pitter. Kristiusk. Muidugi.

Sabine. Missugune kristiusk? Kato-
liku, protestandi -

Pitter. Usku ennast arvan ma
mõeld -

Sabine. Nesk, mõte - need on sirtu-
kavad. Sõäl ei saa meil ühte.
Teie näete inimeses fumala pil-
ti. Ja mina vaat an ta pääl
kui kõige kõrgemale arenenud
leoma pääl, ella ei mõista Teie
fumala : usk

Pitter. See ei ole ameti veel tunnis-
tusens minu töö vastu, kui Teie
liig rumal olete, et sellest aru
saada. Teie leoma-usk on alatu,
hurskar.

Sabine. See ei ole ka mitte tunnis-
tus tema vastu. Ainult mis mõis-
tuse tegevast näitluse poolis -

Ritter. Mõistus? Mis tema teeb?
 Mis tema võib? Negatiivsed mõ-
 jundid! Mis temast välja tuleb,
 näitab mulle Prantsuse revolutsio-
 oni mõistuse hallustus. Mis te-
 mas on? kõige paremal korral?
 Ülekullatud hingeline jõuetus.

Sabine. [Naerataades] Kas maisterah-
 mal siis hing on? Üks keekaja
 konvil nõudis selle üle.

Ritter. Teie on hing tingimata, aga
 nii ära peidatud on ta. Ta peab
 välja tulema. See hing... See rü-
 mal rõõmsus. Teid pistaksin
 sedamaid keekajate tagasi. Kus
 need kantsid oli ja rüütlid ja
 mandajaid lauljaid -

Sabine. ja esimese ää ää.

Ritter. [Waikis silmapilk, siis vihaga]
 Teie olete ometi kõige drastikum
 maisterahwas, kes mulle ial ette on
 juhtunud [fookis edasi tagasi
 ümises].

Sabine ja Tee alete nii armas -
 - nii armas [tema poole astudes
 ristis kätega! Säimase mind
 meel naturkene, aga ärge olege pa-
 hane mu päale. Mis väin ma
 sinna parata, kui väimlist
 pimeduse all kannatab? Kui
 mul nii piiratud silmaringi
 on? Ma tean liig palju surma-
 aia lugusid, ja pahemat. Muu-
 te, et kõik kurbmängud surma-
 ga lõpevad? Palun! Palun!

Pitter. [ikka veel ümisedes aga
 juba näke leplikumalt! Na ja -
 - võtke see rist maha.

Sabine. Mis - rubar?

Pitter. ja see kübararist, alla wa-
 tan tee pääd nii hämmeliga.

Sabine. [Võtab kübararaia]

Pitter. [Heias ema mõlemad pääd
 tema õladel, nii et ta näke ette-
 poole kumarkile süüma peab].
 Sääb - see on just kui ünspeevine

madidjoon, ja nüüd ärme enam
karume. Nüüd olge ka vähe lah-
ke minu vastu.

Sabine. Aieti ei ole mul aega sulle
jaaks. Ma tahaks armeti ennul
Isalde -

Pitter. Juba jälle ei ole aega! Ei
ole aega, et lahke olla [Ta waju-
tab Sabine taoli pääle] Istuge.
Kui, Teie tänaaine [tõmbab in-
se jaaks ühe taoli, Sabine liigida-
le, istub jalad vähe laiali, käl-
wassi nende järele tõttades, käed
põlvede wahel ristis ja üles ja alla
liigutades] Laske amul kord
atse wadada. Paris kena, Paris
kena. Teie lähete paris iluaks. Te
meeldite mulle. Kas teate seda

Sabine: [Ei wasta, wadab talles sun-
nelt ja atse atsa?]

Pitter. Kui Te wõija pae alete, siis
näitan Teile midagi.

Sabine. [hiilgades] komponeerisite?

Ritter. [maarab, piiglisu kalliigutusega!] elitte krossi väest, Teie sead ta meeldima. Teie ei mäista ju midagi, aga Te peate Te-da laulma.

Sabine. Mina? Te teate ameli, mis sugune hirm mul ikka Teie es-an, ja Te alite minuga turgus juba nii palju tõulemid.

Ritter Sellepärast et Teie kunagi sunud lahli ei tel [laulab järeltäimales üht tooni pinniste hül-teja] Ikka hambad ristis, Teie laulate nüüd. See on Teie päris tene, lehe päält laulda. Kümnest an Teil ju kolme ast, Nii seis? Il-ma niquriteta [Ta haerab Sa-binel käest sinni ja tõmbab te-da klaveri ette, kust ta ühe port-sunud täiskirju latudel neeskilike mälja otsib] Waadake seda - H-dur. Wiis risti. Üsna lihtne. [Istub ja annab talle tooni kätte].

Sabine. [Ritteri saatel laulab enne
aralt, siis kasvava julgusega
ja tahtmata rõhuga.]

"Kui lillekene murmel
Sa sünta, kaunis keel;
Kui vaatam silma sulle,
Siis halaks lähel meel.
Su pää pääl' tasa, tasa
Käed palhes paneks ma:
Oh jääksid igavesti
Nii süntaks, kaunis ta!"

(H. Heine jär. Ol Haarda)

Ritter. [vaatab talle sõna,
juures keerjalt alla ja hüüdis:
See lahti [Nad an lõpul]

Sabine. [vaatab tummalt poranda-
le]

Ritter. [täiuse ilis, käiesti liiguta-
mata] Ah kaunis kena. Weel liig
palju asjaarmastaja tundmuse
lialdust. Kuid terzi pean ma
muutma. [Parandab pliiatsiga

166.

noodilike päälil! Ma usun 325
korda on sellel hästi kummitile
juba mis komponeeritud. Mi-
na olen 326^{es}. [kuna Sabine
isega nel naist] Kas ta Teile
ei meeldi? ära häbenege sug-
gugi

Sabine. [tasa] Ta on imeline.

Ritter. [kallutat päälil] Ah jumal,
ah jumal! - mis näis ma olen
mõeldud saäljuures Teie päälil
mõeldud. Teie on mõniskord mi-
dagi misugust naaga miil-
-kuidas nende nimi miind on -
- need tumedad lilled, mis äärel
lahti lõevad -

Carl. [On Iselde teie usse vähe lahti
liikunud, silmapilguks liisma
jäänud ja astus miind ette. Ta
on naaga panane ja kallatult
tagasihoidlik] Mul on arm [kuniar-
das kaugelt Sabine es]

Ritter. [isega nel noodilike juures]

167.

Korrigerides? Ja Carl? Jumalime! Jälle õnnelikult tagasi jõudnud pimedust? Ilusvälgavaade?

Carl. Ma tahassin paluda Teid neid lauluetendeid teises korras jätta. kõrvalt teas kuulet liig selgesti ja et Hoelde minu meelst väga haige on -

Ritter. [tormab magamisest ukse poole.] Issand jumal!

Carl. [hoiab teda tagasi.] Palun - ma ei usu mitte, et Hoelde Teid näha saevit - selle kontserdi järel.

Sabine. [astub mõlemate vaheli. Taie sti rahulikus muutunud, siis naoga esimesel ülesastumisel, ja juba Carli kolme minutilise sõnade vaheli üldes.] Lasse mindi ma vaatama kogu järele, mis see tähendab.

Carl. [mõrudalt.] Te väiksite en.

nast petta

Sabine. [ilma tema sõna tähel-
panemata] ärge ilmaaegu kart-
ke. See ei tähenda arvatavasti
midagi [ära hoida tuppa]

Ritter. [lase ennast teeli pääle?]

--- kas Te juba kumemat aega
lapse juures olite?

Carl. [inno vallatult ja tagasihoi-
tud ärituses] kaus.

Ritter. Mina alin preili Ojaste
paal.

Carl. Nagu harilikult.

Ritter. See teab mind varasemast, Ma
kain tihiti tema paal.

Carl. ja Froldi on tihiti ühesinda

Ritter. Ma tahaksin talle ja nii
hän melega läbikäimist mured-
sida - paar kena noort tütar-
last - aga see ühtegi pereven-
da ei tunne.

Carl. ja midugi - et talle
vabalt tema noorusele ja teiste

ema rahel nell tunda wannaks
teha.

Ritter. Teil on ka aigus. See on
trüsti pimatus. Mis peal aga
inimene pääle hakkama? Ma
tein ameti, mis minu võimuses
seisab.

Carl. [I rinda ette ajades, hävita-
mas pilguga ja valjasirutatud
käega] Seda ei tea Teil mitte!

Ritter. [Pöörab ennast teeli pääl
ringi, kaheldes, kas ta ka aieti
on kuulnud] Carl - kas Teil liigja
sae on?

Carl. [kõike haavatud] aga samas-
gusespat hosega] Ma olen ette võt-
nud Teile Teile itarohusid nell-
de tulutada. . . . Minu mehe-
ame kellal mul ära kaunini
päält waadata kuidas Soldat
piinatakse.

Ritter. [tahab ülesse karata, niistül-
aga teisiti ja ütles rahulikult]

170.

Edasi.

Carl. Teie ei püüna teda mitte
ihuliselt vaid hingeliselt. Te-
ma näiksemad seavid jäetak-
se haastimata täitmata. Tema
haigust ei pane peegi enam tä-
helt. Päevast päeva muutub
ta abitumaks ja üksildasemaks.
Tema meenus ja iludus kiratseb
ja näitsib- ta kannatab martyriinis
Teie loote ta ristil [ta hakkab
oma enese sinade üle haldust
tundes, nutma!]

Petter [on püsti täusnud ja rän-
nit edasi tagasi] Armas peis,
see on ju püsti lollus, mis Te
süäl määgite. Nussake ei ole
kord tublisti. Kes on Teile seis-
susugust päha istutanud -
nussake enne ei ole kord tublis-
ti.

Carl. [füganalt haavatud] Teile
on see asi naerunäoiline- ja

muudugi.

Ritter. [pealab oma vändimisesi
 Ei Carl - minull en see asi kurb
 [Pahase liigutusega iseenes vastu
 lägan mõtke. Pean ma oma suud
 lahti tegema selle üle - et ma
 ennast shurdandud olen - oma
 lapse eest? Muudugi tehtakse
 lapse eest kõik - selle üle ei hõrka
 ma aneti Teile laulu laulma.

Carl. Te ei või mitte.

Ritter. Ma ei taha mitte - pöörgana
 pihka! See mõitseb minna keelele
 uhkustamise järelle.

Carl. Aga Teie seate tsolde - teiste
 isikute taha.

Ritter. Kelle taha sead ma tema,
 kelle taha? Ma lahkan oma
 emast tema pärast. Hää ma
 taan aru, nad ei saa läbi tei-
 melisega, ma taan väga hästi, et
 tsoldele kõige suurem süü on - aga
 ta on hõige.

172.

Sellepärast jätan ma siitme-
rümme aastase manovese üksin-
da.

Carl. [Lapsiku vihaaga] Oo, kui
ägedas Te lähete, sest et Te ennast
siüdlase tunnete. Minu aruan
heapsi teisi isikuid - noori.

Ritter. Ma tahan Teile midagi üt-
da, Carl. Minul ei ole kavatsust
ega tuju - katsuge et minema
saate. Hamme on ka veel päev.
Wahest mõistame hamme tiive-
teist paremini.

Carl. Siis veel ainult üks mõine-
asi.

Ritter. Kuttu!

Carl. Ma näen praegu, et Te
mitte ainult oma nälimise,
 vaid ka sisemise isa õiguse.
 Iselde kohta kastanud sulle. Siis
saab Teil väga armas olemas te-
mast hädal nüsil lakti saada.
 Minu võtan Iselde naases.

Ritter. [seisab lahtise seuga!]

Carl. Soole on rahesõnna ühe,
nii siis Austria seaduse järelle täie-
ealine.

Ritter. [oma nõuetusist üll tuma
kallale] ja Teie ahte - [saab ene-
sist jaagu] ja Teie ei ole veel mitte
täiealine.

Carl. Kui Teie avate minuga nii-
suguses teosisuadmis saada -

Ritter. ja kui Teie mind oma mar-
rustega rahule ei jäta - [näigisi
ennast mõeldumisele sundides]

Ah ma, na, na, na, na! Te olete
veel noor ja tüisupää.

Carl. Teie teate väga hästi, et mi-
nn isa varajane surm ja minna
oma tõsine loatus mind üll
oma aastate küpsiks on teinud

Ritter. [juba jälle härsidamisel
ja pool nardes] Täendus: noor-
hana tahab sissetõttuga küm¹ mis-
-pooli penni pääl ei või ma

174.

teda Teile mitte ette rekendada
- ja et Te natuse ne liioptäksenda-
mat maimustust kahe wolge
patsi wastu tunneti -

Carl. Mina armastan Söldet
kui mes.

Ritter. [pistab käed püskitasse,
kuinolt] Ei see

Carl. Ma tahan seda Teile -

Ritter. [Hahelle] Näidata -
tean juba. ja mina tahan Teile so-
gini ütelda, kuidawisi Te se-
da näidata wõite. Selluga, et
Te mu wäese lapse oma ruma-
lustega rahule jätate. Teile ei ole
talle eneti midagi ütelnud?

Carl. - Ei, aga -

Ritter. [edasi jätkates] Selluga, et Te
oma annetud armastuse nii
ruttu kui wõimalis alla neelate,
Mina ei wõi Söldet Teile mitte
anda. Kas Te seda ise ära ei
näe? Oles ju jõledus minu

paelt - ka Teie master.

Carl. Sest et Teie aimugi ei ole
minu südamest, sest et Teie
ei tea missuguse sügav, igapä-
ne tundmus -

Ritter. [tasaselt] Igapäevne tund-
mus - tühi lori.

Carl. Ma saan teid paremini
ravitsema kui Teie, kui ka mu
naused olime.

Ritter. Väärastemaja salatiga?

Carl. Sest ma saan teid rohkem
armastama Teie armastate te-
da ainult nii kõvalt, kui ta
Teie teisi harrasid ei tülita. Teie ei
tea midagi ohvritest ega unese-
salgamisest. Teie ei ole aoteid -

Ritter. Teie emadid müüd küll
mitte. Ja müüd lõpp. Ma selita-
sin Teile häädiga ja purjaga. Kui
see Teie paaluisse neel sisse pole
tunginud, siis on see ühe narri-
mõie naraka ema. Kas tahate

176.

nüüd minu ja kahe mõitlusele
tulla? Säjarüütu mul ei ole -

Carl. [taganeb tema eest kõrvale]

elli aluse teineteisega valmis

Ritter. Heia, heia, kui kauas?

Carl. Igaveseks ajaks [Läheb meran-
da poole]

Ritter. No siis jälle nägemiseni. Hei
homme.

Carl. [ilmsa jumalaga jätmata miel-
ma!]

Ritter. Nüüd on ta koguni veel
haavatud!

Sabine. [tuleb magadist toast ta
maga on kahvatu ja kõvine?]

Ritter. [temale vastu] Keili Sabi-
ne - praegu oli mul siin üks
etendus - aga kuidas läheb?

Sabine. [Ara kõrvale puigeldis] ella
naatan pärast veel pond järele -
- mis Teil oli?

Ritter. [Ara ärituses ühtelugu lau-
süd segi ajades] See pois - see

Carl - ei, see on atse uskumata
naeseks mõtta lahak ta - Isal-
dit - see !!

Sabine. [tõelmatu maerataades]
Aa,

Ritter. Ja artus üles - maiesteetli-
selt - ja mõnimil minu kere täis-
-mina ei armastada Isoldet kül-
-lalt - tema armastada teda tu-
-liselt - ja igawesti ja minul ei ol-
-la aatid - sest et ma seda ei usu
- seda igawest armastust -

Sabine. Kas ta Isoldele midagi on
ütelnud ?

Ritter. Ei, mitte, ellis meel ! - Lõpeus
ei seadnud ma enam parata ja
täksin jämedaks - mitte liig - ja
müüd on ta surmani haaranud
ja ei tule tagasi. See alus muulle
õige paha - õige paha ! En ju küll
üks suurepäraine lollus - aga sel-
les on siiski midagi - liigutavat.

Sabine. Kas tahate tema kätt vahet

andeks paluola?

Ritter. Mis sääl juures lõpuks alus
 --- ma võtan temalt auusõna,
 et ta Soldele sellist rumaluu-
 sest ei kõnle. Ja mis hõrmas
 Banni siis pääd, kui ta enam
 ei tule - laps oli temaga nii ära
 harjunud [äkki meelde tule -
tades] aaga! Teie ei ole mulle
 ju sugugi veel ütelnud - Te alle-
 te nii rõõmsel - [karjatabes]

Sabine !!

Sabine. Mitte värselt ärsult mit-
 te värselt [ta võtab Rittersi käe,
ta silmad muutuvad kindlalt
ja suurelt Rittersi ära. Viimane
jäät rahulikult tema põlvele
all!

Ritter. ja - ja - aaga te peate rõõksi-
 ma -

Sabine. [wähe naeruga] Halvemares
 on laimud

Ritter. [naerult kuuldavalt] Paremalt

179.

paal?

Sabine. . . . Mõlemad silmad.
Ritter [läheb tema käre lahti, ras-
ke keelega korratas] mõlemad.

Sabine. [tata aga ruttu, et sellest
lahki saada] Kõva survetõus
pahemas silmas, mida ma juba
esimesel shtul näinud mõõdul
tähele panin. Täieline glaucom.
Paremal paal survet ei ole, aga
sritis.

Ritter. Millist ainult, millest!

Sabine. Tema silmaland näevad
välja, siin olevat ta nutnud,
palju nutnud, kui Te mulle praeg-
u seda lugu jutustasite, arvasin
ma juba - Kas tal muide äri-
tusi on olnud - meeleliigutusi?
Äkilistele äritustele järgneb mõni-
kord survetõus -

Ritter. Ma ei tea mitte midagi
enam

Sabine. Ka tema olevat muutunud

- midagi valitud, mõrudat - see
 võib küll ka raku läbi tekkivad
 olla.

Ritter. [pööras oma näo tema poole
 ja tõstis rüütsesse tämmolised
 käed huulte juurde] Aidake -
 - aidake!

Sabine. Aidata võib. Leikamise
 teel.

Ritter. [vaatab. Sabine hoiaid teda.
 Waheaja järel] Kas peab?

Sabine. Ja peab

Ritter. [kõnnib paar korda edasi
 tagasi, et ennast koguda, jääb
 siis Sabine ette seisma] Missu-
 gene loikus?

Sabine. Pakena silma juures.
 Fridestornie ülespoole.

Ritter. Kas see kardetakse on?

Sabine. [ühe sekundilise järelmõtte-
 mise järel] Mitte kerge. Fris-
 soat väga atrophiline olema.

Ritter. Mitte kerge - ja kurnas?

187.

Sabine. Viipea kui silma siisu -
kord tida lubab - Hammine - ülehammine.

Ritter. [isna ühe niitl kalled juu -
reldes] Mitte kerge.

Sabine. Berger on väga sear tõina -
ja.

Ritter. [äkki ümber pöörates] Ber -
ger?! Teie!

Sabine. [haisib]

Ritter. [hinnajavalt korvates] Teie
muudugi! Teie!

Sabine. Ei.

Ritter. Peili! Allul on ainult Teie
vastu veel usaldust, ainult -
ainult see võiks minule kerge -
maks teha ja Bergeril ei saa
midagi selle vastu olema - ja
kui ka oleks -

Sabine. [tasa] Ma ei väi mitte.

Ritter. Misspärast, siis mis? Ei väi
mitte? Edvous. Misspärast?

Sabine. Sest et mul hirm on.

Ritter. [paus nihaseit] Feil an hirm?

Naene!

Sabine. [humorilise kurbusega]
 Ja, ma olen hirmu tundma
 äppinud.

Ritter. Misspärast Te siis kardate?

Sabine. [lihtsalt] Lillpärast et
 ta Teie laps on.

Ritter. Aga just lillpärast peate
 Te mulle seda armsat meelthääd
 tegema - kui Teil aimult ühes
 sädre südant minu jäseks on -
 Waadake ma tahan Teie meelred
 teaduse es oma rabaanduse teha.
 - Ula palun Teid, ma palun
 Teid . . . [Ta ei suuda edasi
 rääkida]

Sabine. [iseseisega nõideldes] Ula
 ei väi ju ialgi enam muuga pih -
 ku nõtta, kui mul rekord -

Ritter. Noh - ?

Sabine. [raputab pääd]

Ritter [tuliselle vihasse rättsides] Teie
 olite ühe kana!

183.

Sabine. [Waatal talli alla, hakk-
kab sügawalt südamest naruma!
Ja, härra Ritter Teil on aigus,
Seda ma olen. Ja siiski ei pea
Teil aigus jääma. Ma teen selle
kõikuse. Ja ma luban Teile, et
kuna kõige toreddama kollektiivi
teeb, mis -

Ritter. [Paal liigutatus, paal wise-
des! Sest ei saa ma aru, aga
küllap ei juba aige on? Kumbma
kõrge Te siis täivate?

Sabine. Paremaaga - mõistagi.

Ritter. [Watab ruttu tema kae ja
sundles seda! Mängige hästi!

Esriie

184.

Nelijas waatus.

[Hall niimane pööletüüne.
Veranda uks on sinni. Klaveritus-
li pääl Sabine must jahi ja kü-
bar. Sohvad pääl kortsumud paad-
jad, maharajumud tekk. Laus-
pääl kausid täis lahtiläänud mas-
siidid]

Ritter ja Carl astuvad eestavert
sisse. Mõlemad kübaratega ja
ülekoondades, kraud üles tõsta löv-
dud, märjaks sadanud. Men-
de taga anna]

Ritter. Ei, võtke aega süüsamasaia,

185.

korndor an nii pime selle
vihmale ilmaga

Anna [aitab Carlal palituse-
jäät ja kannab selle taga poole ühe
teoli pääle, Warju selle najale
teetades, Ritteri riided kannab ta
selle tuppa, kuna ta minema
hakkab, küsib Ritter kärga Sabine
kubara pääle näidates? J. a.

Ritter. Ta on siin?

Anna. Peili on armulise juures.

Ritter. [hüüreb oma punaseid käsi]
Aa, siin peate uetama, Carl. Paris
tahab külm, midagi sooja, tass
theed, Carl?

Carl. Täna, täna.

Ritter. See oli auj! Na mu pöö-
müid on kõik hästi, Kas tahate se-
da teeli, või seda? Väi sohva pää-
le? Sääl on küll uel - Banni pad-
jad.

Carl. Millal ta esimest korda uoodist
väljas oli?

186.

Ritter. Üleüldiselt. Üks tund. Peab vä-
ga ettevaatlik olema, mõni
ime hisisuguse loisuse järel.
Ma seisin naise taga, ütlen ma
Teile, naise taga - ei taha seda
teist korda enam läbi elada.

Carl. Teda ei pandud magi-
ma?

Ritter. Ei. Piiri Opraef ei ole midagi
selle pealt ja Banni ise ei taht-
nud ka mitte. Ta hoidis ennast
kui kangellane. Mitte üht liigun-
tust, mitte üht hädalt. Kõik oli-
wad naimustatud. Assistent,
talitaja ja professor.

Carl. Berger oli seal juures?

Ritter. Ja. Meie inimestele on
see nagu teater. Ja ütles Opraef
olla lihtsalt meistritüki lei-
mid. Ta kirjutab sellest ka ar-
titeadlises nädal. lehes. Kõige
toreداما Colobanni teinud, mis
tema oma teisel päevise ajal

187.

vaimud. Ja silmkill oli nii
atrophiline, et ta ennast sugu-
gi planteerida ei lasknud, ja-
Carl. Olete õpetatud aga Teie.

Ritter. Mis ma siis pruuln kään
nädalat aega! Ja need tõredamini
an ta ennast üles pidanud! Ei
liikumud Pranni Woodi juurest mit-
te sammud, tegi iga päev ise töö-
sta leentoolis tema korral- ja nii
rahulik- nii orn- kui üks ema

Carl. See meelitas mist tema aem-
ahmud- ja rahest teatas karate-
mine -

Ritter. Aemahmudest mitte põrnud,
üllin ma Teile. See on täiesti üks
niiuõune see haruldane inime-
ne, kes sugugi teistele alla ei saa
kui hää. Ta ei ole mitte nii et
tal põhjusmõte ühel pool ja te-
gu teisel pool an. See läheb nii
harmooniliselt käsikäes -

Carl. Te olete kangesti vaimustatud

temast

Ritter. Ah ka põhjust küll. Paris
trügi pois. armastust miisuguse
ees. Miisugune tugew armus
- paris häategu kõigis ses mood-
ses pahnas. [Wahhaeg]

Carl. Kas ta pole küsimis - mi-
nu järel?

Ritter. Ja miidugi paar korda,
mis pärast Teie sugugi ei tule.
Ihuidu on mul aga Teiega veel
sõnaseks känelda, enne kui Teid
tema juurde minn sisse lasen.

Carl. Teie ei taha mulle ometi
seda kõige miimast keelata -

Ritter. Armas pois, ma tabame
ainult käesti selgusele janda
ema vastastikuiste ilusate tun-
nuste üle Teie peate mind suu-
res tyrannias ja mina Teid
südamest - hoiaks lapses, kellel
rõhke hulle mõtteid ajus peitsel,
ja. ja, ja, ja, ja. Et Te aga tänad

189.

õhtu ära reisite, kannaks ajaks,
süs peate Te Haldet näha saama,
fumala nimel. alla ei teaves ka
täpselt mitte, siidas ma tema-
le seda põhjendama peaksin, kui
Teie fumalaga ei jätaks. Ühe ne-
rui tingimise tein ma. Teie an-
nate mulle oma arusaana, et
Te Haldiga mitte kirjaded ja asja-
dest-ei rääle. Kas mäistate? Kui
rõõmus saate Te kolme aasta
pärast minu valjuse üll olema.

Carl. Te varetate mulle elusa ajaks
sivi südame pääle -

Ritter. Allul an Teie täna?

Carl. [pathosega] Minu mehe-
arusaana.

Ritter. [panes talle käädälade pääle]
fumal, Carl, Te olite mulle ju nii
armas, ja ma olen Teile nii tänu-
lis iga väikse rõõmu eest, mis
Te minu lapselle kiinnud olite -

Carl. ja Teie valjuse -

190.

Ritter. See et ma oma last armus-
tan ja Teid ka.

Carl. Ma kannun Teile -

Ritter [waheli] Üteloge mammale
ilus terwis, ta ei pea mitte liig
põrkusidlikk olema, ja kui tal
midagi tawis on: seda muelle
üllima. ja naikselt ellimill.
üks muuh annu Heinrichi poelt.
Alge lustiline kaolinake ajal ja
äppige korralikult järgmisel
semestril. Kuhu lähes reis?

Carl. Berliini.

Ritter. Nii-nii. Andke enesest
kuulda

Carl. [kiigeliselt] Pixalt ja laisalt
- ja Tui teatate muelle ameti ka
suudas tema käsi käib - ainuma.

Ritter. [hääsüdameiselt] Kõik
peate teada saama. Igat kõha-
tust.

Carl. Wahest tuiel tund, kus Te ara
näete -

191.

Ritter. Laske eneselle Treuschtlingeris
horstivesi anda, nad an toredad-
Carl. Küll ma meelispan, o, kui
Teil aimu alks, kui raskes mul
lahel-

Ritter. Pagana päralt, ärge arita-
ge ennast. Muudu ei või ma
Teid ameti mitte sisse lasta. Olge
külmanereline! Ma loodan Teie
pääl. Muud koputan ma [kogu-
tab tasa]

Sabine. [hääb seest] Sisse!

Ritter. [lühkabal usse wabe tagasi]

Wastohil sisse tulla. Karl an sin.
Ta tahab fumalaga jätta.

Sabine. [astub usse pääl] Palun-
[astub tuppa sisse] Tere.

Carl. [kumardab]

Sabine. [Waalab kiire pilguga küsi-
walt Ritteri pääl]

Ritter. [wastab rahustawa käl liigutu-
siga] Bonni terwis lubab -

Sabine. Kahtlemata [Carli pooli]

192.

aga palun, ärge laske teda
mitte valjusti ja mitte palju
kõnelda.

Ritter. [Lükkab Carli uksest sisse]
Säh Banni, siin on sinu ~~teadmine~~
tõber. Aga ärge mul liig palju
radistage [paneb ukse sisse]

Sabine. Kas see ei ole kardetav?

Ritter. Ma võtsin temalt sõna,
ja ta on juba ise ülemineku
ajajärgus. Ta tunneb enese
hirmus annetu olema ja saab
Treuhtlingenis vorstikesi spama.
Ilis ma'nd tahtsin - orra taht-
sin Teilt midagi küsida. Äige.
Ütlege mulle etseroheselt, ristu-
tud ei ole silm välispidi mitte?

Sabine. Ühte suguga. Mlemkas katab
lõike arvi irises täiesti ära. Sel-
lelähki ei helgi ka mitte ütleliia.

Ritter. Minu ema küsib nimmelt
- midagi naasterakwas - siin
on edeseev esemene asi.

193.

Sabine. See on Feile ka armsam,
et ilma iluduse rikuteta käbi ole-
me saanud. Ja kõige päält Hal-
dele.

Ritter. Selle eest on ta noor tüdruk
Ah, olen minna rõõmus, ütlen ma
Feile. Na ja Feie? Ärge uneti nii
tarna nägu teha, Feile sunnib
palju paremini kui Te matusele
ehmatanud ja rumal välja näe-
te. Ehk jälle täiesti nii hiilgav
nagu Te päale lõikuse välja tu-
lite. Olite Te naljakaas armsa val-
ges kiltis ja tams, just kui koo-
gitüdruk! Ahis! loll silmapilgul
andsin ma Teile kõik andsins.
Kõik Feie jumala kartmatuse ja
Teie materialismuse.

Sabine. Iida usun ju peha laii-
tia sisse -

Ritter. See on ka nii ilma seespidi-
se kindluse ta - mitte tingimata

Sabine. Ei, tingimata. mitte.

Ritter. Kas näete - ja sellepärast
ei tule sellest ka midagi mõist-
likku välja. Wahest wõrutate
te uel ära enesest - selle arusa-
tamise.

Sabine. Siis peab see aga ruttu
sündima, et ei ole Teile sellist
koogu selle aja mitte kõnelnud -
- Berliniga lähes asi täide -

Ritter. Täide - kuidas nii?

Sabine. Ma tain tända jälle tea-
teid - mul on lootust välja nä-
dada jooksul või uel varim -

Ritter. Te tahate meie juurest ära
minna - ja Teile arwate et ma
seda luban?

Sabine. [punastal ja ajal ennast
wähe siigemaks] Ar -

Ritter. ja - kas Te siis seda saate
kuidas tahate Te siis elada ilma
meieta?

Sabine. [segaselt ja liigutatult]
ja kui see - kui see muhli ka ei

195.

tea kui raskes läheb Teid ma-
ha jätta - see on minu kohus
Ritter. Kohus sinna, kohus tänna!

Müüd on Teil kindel paar inimest,
kes Teie vastu huvitust tunne-
vad, ja müüd tahate Teie ära
jooksta. Teie ja ära. Teie ei to-
hi mitte Berliini. Tore pesa!

Igal esilil on sääl meistust. Ellis,
tahate Te siis enam soada kui
siin. Professoril on kõige suurem
aunuskartus Teie es, kõik assisten-
did võimane kui üss jumaldavad
Teid -

Sabine, alla pean täiesti iseseis-
vate kohta katsuma soada. Ja
suurlinnas võin ma rohkem õp-
pida ja rohkem kasu tuua.

Ritter. Ellis pärast siis iseseisvate
kohta nõnda nimetatud. Tingi-
mata doktor Sabine Graf.
Esitaks ei jäna Te nii kaugelt praeg-
use ilmavõrra jures ja teises

196.

ei ole sellel mingit väärtust. Te
täidate oma ülesannet nii ette
teiselt. Kas sellest ei ole küll?

Sabine. [puisklevalt] Mul on aga
teatavad uurimised silmas ja
selle eest.

Ritter. Tähi jutt? Ütlekääanded!
Poeili!! Kas Teie tööpuolest ai-
mull teadusest ja inimsear-
mastusest koos seisate? Mitte
sugugi enam naturusegi nais-
teaduses? Oma enese tundmus-
tega ja oma enese igatsustega?

Sabine. [Walulikul käsa ringuta-
des] See ei aita midagi. Minna
pean Berliini sõitma. Ma pean.

Ritter. Kellega pean ma siis rüü-
lema, kui Teid enam ei ole? Ühe-
gi inimsega ei ole ma nii
palja rüülnud kui Teiega, wäl-
ja arvatud Händlicai wa kur-
ja Brahmsi muusi. Minna seisali
ja miisugune kõrbe, enne kui Te

197.

tulite.

Sabine. Sest et Teil ülesanne püu-
dus, sest et Te jälle tegevust-

Ritter. Ei. Ka varemalt. Kõige
tegevuse juures. Isegi õlisaketiiga
- [jätab pooleli] kull püudus mi-
dagi [õdasi ja tagasi kõndides,
täitsa mõttes ja ilma tahtmata]

Ma aostas in vev midagi, ja
süäl tulid lina ja mul on mi-
hää ja miid tahad sa ära min-
na. Ega ma ameti marr ei ole,
ma ei lase sind mitte, püud.

ja lõpp. Kas püud? [Vüimase
sõna juures siii unest ärjates] ja
mi - - - ja miidugi - [truu-
südameliselt]. Nüüd märkan ma

alles. Sellipärast! Kas sa midagi
ei märka? [Tormab Sabine poole,
kes sest silmapilgust pääl, kes ta
temale esinust korda lina hüüab,
ära on kahtatunud ja võtab ta
oma mõlemate käti vahelle] Ma

198.

tohin ameti?

Sabine. [Wajub pikkamisi mines-
tamult tema najal maha!]

Ritter. Sabine - tüdruk - kes müud
mii rumal on. Ma ei tee sulle
ju midagi. Waata ameti muu
atsa!

Sabine. [aegamööda tükides]
Oo - wabandage - aga [ta teib
liigutuse südame poole]

Ritter. [lael teda teeli päälle wa-
juda] Mtle ameti midagi - muu-
du mõllen ma, et ju et sa mind
ei talli.

Sabine. [pool waluieku, pool and-
salt silmi tema poole üles tüues]

kui - kui ma Teile häa küllalt
olen -

Ritter. fätkub, mu poeg. fätkub.

• Ma olen rahul sinuga, Sa wäike-
ne lapsenõrgu sina! Tuhut, ei,
mina olen aga liig wana sinu
jaks. Wüimati lähen waretti halliks -

199.

Sabine. [tasa, kuid äravõetmata
annes] Mine aga! Nüüd olen
kõigeaga rahul.

Ritter. Ma ei taha aga mitte wa-
naks minna. Ma tahan uue
alla anda noorus ilusa naise
jaoks - ma tahan sulle meel-
dida.

Sabine. [südame põhjast, kurna-
ta tema kätel anna sinna vas-
tu surub] O - Sa meeldid mulle.

Ritter. Ütle kord mulle Heinrich.

Sabine. [viivitab vähe]

Ritter. Na? Lõna kuulma!

Sabine. [tasa ja ruttu] Heinrich.

Ritter. Nii on äige. Sa kuulid mul
üleüldse sõna. Mee-aja vigasid
ei ole. See tähendab: Sa näid edasi
tohterdada [tema otsa voodates]
ah tee, mis sa tahad. Kui Sa mind
ainult armastad, Ee, lapsed,
misigune änn minu vanul päi-
vil. Paris karjuda väiksin nämm

pärast. ja ema! See saad ju
- paris - [hää! jää! tal kinni!]

Sabine. [äkilisest värinast taba-
tusl, näitab Soalde uuse pää-
le? ja-?

Litter. [õndsalt, äritatud, läbise-
gi] Bonni? Na, kui see mitte-
-simu kingadele võib ta sund
anda. Rohkem kui elu aled ta
tal päästmud ja teda ravitse-
nud päälegi kui pealtosinat
emasid. Änis saad ta almas.
Aga muidugi, ma tunnen
ama last. Ainult kiiresti peab
see müüd minema. Etta ei või
ära aadata kinni sa mul ma-
jas aled. Hamme antasse tea-
da - mine sisse minu ristimi-
re täht leidub juba kuskil - Sa
aled ameti katoliiklane?

Sabine. Mina olen ilma uue-
tunnistusest.

Ritter. Püha! Niisugune hullus! Kalle

201.

sa niid näed, missuguseid
pahandusi see meile teeb. Kas sa
suis minu pääle ei mõelnud?

Sabine. Kume aasta eest?

Ritter. [pahaselt] Kirikulaulatusest
ei tule siis midagi wälja. Muudugi.
Küll on rumal! Nuisugust toredat
koori oleks wainud laulda kasta
-~~mid~~ - aja kleidi paned sa wäl sel-
ga seda ma sulle ütlen. Nuisuguse
walge - nagu pruut, ja siis laari -
- üle pää alla - ja nii rohelist le-
hed - Sa tead juba mis ma annan.
Piltius saad sa wälja wägema
[Wõtab tal ühe käega ümber minni
ja kõnnib temaga taas ringi.] Kas
see ei ole niid sadatuhat kord
kenam kui terve see naru -
sewisse komet?

Sabine. [pääb tema äla wastu teetadest]
Kenam ta on.

Ritter. Küll ma tinsel õpetan sinne
liku alemat, Witsru saad, kui sa

ännelin ei ole. ja niisustuse turu-
hin ma sul wälja.

Sabine. Ma tahan päris rummal
alla - päris ännelin rummal.

Ritter. [tema pääsüd oma kätte wahi-
le wättes!] Waata kuidas ma sind
niisid punituda tohin. Seda tohin
ma niisid, seda ma tohin. See
an minu äigus. Ma tohin sulle
kooguni - [peatab] ära naura mi-
nu üle. Sellers ei ole mul weel
juugust - sul an midagi mi im-
ilusat punitumata. Sulle ei ole
ameti oel keegi üht andnud?

Sabine. Ei keegi - ainult minu
isa.

Ritter. Jumal tänatud. See olen
mind äige ännetuss teinud, kui
- aga siis ütle mulle ameti mi-
dagi. Kas ma olen sinu palus?

Sabine. [Waatab kalle atsa ja wissab
ennast tema kätte wahi] Palju
parem.

Ritter. [tema pääs silitades ja
 teda oma näte vahel siia sinna
 kiigutades] Minu värsene alko=
 häälisene, kes millalgi suud
 lahti ei tee laulmise juures - [näeb
 et Sabine nutab] Olga kehm, mis
 sul siis wiga on? Misparast sa
 siis nutad?

Sabine. Selleparast et ma mi
 näonnis olen.

[Wablaug]

Sabine. [Wabastab ennast tema
 rinnast wõjalt] - O Heinrich -
 an wist juba hiline. Mis kell on
 juba? Ma pean ju koju minema.

Ritter. Palun - Sina oled keskus.

Sabine. [Anna paljuga tema ära
 silitades] Saan almsa. Aga kii-
 rikusse pean ma süügi - ma
 pean järele waatama - haiged
 keda täna hommiku lüigati -

Ritter. Mis roud wõib ju wa storm
 seda teha.

Sabine. Ei me võite pean ma
ise tegema. Muidu ei all mul
rahu. Ja täna, kus mul - tä-
na alles see pakk! Ma palun
sind! Täna tahaksin ma sueti
süin valud ilmast kaotada. Ei
[Paneb ruttu oma sübara päha
ja tõmbab jahi selga!]

Ritter. [Vähe urisedes, kuna ta oma
tuppa lähel?] Mina tahan aja
pää-isku alla.

Sabine. [Waatab jälle Isoldi ukse
poole, sedasama värinat
tundes, mis ennegi, ajab ennast
uhkesti sirgu] ja kui ka!

Ritter. [tuleb sübara, varju ja pali-
tuga tagasi] Ma soodan sind.
Ja pead üleüldse nüüd saastmi-
suga harjuma. Minu peret on
dame mitte Doctor. Palun
Teil käwart, minu armuline!

Sabine. [annab talle häbeliselt
oma käwari]

Ritter. [temoga paar sammu
 veranda poole tehes! Sa alid ju
 pahema jalaga enne astunud. Pra!
 Paremaaga! Hii! Sul on veel palju
 äppida, mu laps ja nüüd
 tantsi Mes kaks - üks kaks [lugemi-
 sest terow-rythmilisest üle minnes.
 Laulmis lohengreini prundirossist?
 Lalalala. lalalala - [Sahinaga
 üll veranda wälja; mõne temapil-
 gu järel awatakse Isoldi tea
 us!

Carl. [Waatab wälja, kõneleb siista-
 gasi! Minema purjitanud - näh-
 tarasti [Lüksab ust rohkem lah-
 ti!

järsk ja palavikus iga liigutu-
se jures. Kuna ta vaimaliselt
karli abiga paigast liigut[ ] Ma
ei kannata saäl ses enam ära,
kõik lõhnad carboli- ja jodofor-
mi järele. Ma ei saa sellest hai-
sust minas sugugi enam lahti.
[Wajus tuoli pääle]

Carl. Missärest ta warem wälja
ei tulnud?

Hold. Kas see sin ali. Ma ei
sõi neid mitte üheskoos näha.
Kui papa talle emma pilkudega
järele jookseb. Kas ta kuulsid
suidas ta laulis ennist?

Carl. [kinnalt sejaselt] ja ja -
gaudeamust

Hold. Ahle puhke laulab ta nüüd
- just nagu mõni näitleja.

Carl. No ja, sellepärast et ta
jälle jalul oled.

Hold. ja et tema asja nii hästi
an teinud. O, Carl, oleks ma

207.

temale noa külge teinamud,
et ta mu silma läbi alevs tü-
ganud. Alevs mul ameti julgust
almeid! Ma vihkan teda, ma vih-
kan teda!

Carl. Panni - ta sõidab ju ära
Berlini, päris kindlasti, ma kuul-
sin seda.

Isold. Siis mõtleb ta tema peäle,
küll ta näed ta mõtleb tema pää-
le. Viimaks kirjutavad nad
teineteisele koguni, etta ei taha
mitte. Etta ei taha temale tänulin-
alla.

Carl. Ojja kei ta sind ameti pääst-
mud an -

Isold. Mida ta an? Kes teab, kas
mul mitte vähem valu ei alevs
almeid, kui professor Berger alevs
leijamud. Ah - see on liig hümnus,
kui sääl nii lamad ja vere - ah!
Ta oli nagu tume jääd - alevs ta
varisemudgi -

Carl, Ja ei tohtinud arueta -
Isalde, ja kui ta mind ka sa-
 da kord ravitseks, armas ei ole
 ma temale sellegi pärast mitte.
 Armas mitte, ja naatab minu
 päale alla. ma tunnen se-
 da, etta ei lase ennast pälata,
 ma ei lase mitte - o, kui ma
 talle midagi teha võiksin,
 midagi et papa teda enam
 ei sallin -

Carl, [Wälja pahoatades] ja mi-
 na ei tohi sind mitte päästa!
 Ma pean sind maha jätma!
 Nüüd! ainus kes - [langel
 tema ette põlvili] ja mitte
 üteldagi ei tohi ma seda sul-
 le.

Isalde, [kurjaimates] mis mi-
 da ei tohi sa mulle ütelda?

Carl, mitte seda nõrka troosti-
 gi, oma südant välja puistata -

Isalde, [kellel kure kuis, torjawa

hõialuga! ellis - sina tead mi-
dagi -

Carl. etta ei tohi sulle seda mitte
ütelda, ma ei tohi oma kannet
murda -

Sold. Kellele olid sa - mida oled
sa wandunud -

Carl. Sina halastamata isale,
et ma sulle seda ei ütle! Ellu-
du ei oleks ta mind mitte enam
sina juurde lahkunud, ja ma
reisin ameti ära. Ma olen talle
ama armu panduks pannud -

Sold. See on üks tapuka - Sa pead
mulle ütleva -

Carl. Ah, Sold, ma tahan sinu
est surra - aga seda ma ei väi
et ei tohi arutuks saada. Seda
ei tee üsagi üliõpilane. Kui sa
seda ise ära ei avad -

Sold. Ma ootab talle kaudu taritamist
itpa! ära avata -

Carl. i suudus tema käsa! Sina

waased käed - sul on ju kui
tuli kätes - tröösti mind ameti,
Bonni ma pean kõhe ära mine-
ma - ühe tunni pärast lähel
rong-

Goldde. ära mine - ära mine
ära, Carl, ära jäta mind ü-
si-

Carl. Ma pean minema - mul
on ameti oma pilid maha -
misenaguini jaoks -

Goldde. [krampelikult naudes]
Jäta lähel ära ja ei ütle mulle
midagi [tõukas teda euestest]
mine aga pääle, ma tean se-
da ameti!!

Carl. Sa ei wõi seda teada - seda -

Goldde. Ma ei ole nii rumal kui
sa arwad. Oma wõe tõrme pääl
wõin ma üles lugeda. Mine
aga sina ära igasüks. Fer-
vi ilm jätab mind maha.
Hää küll. Te peate kahitsema.

21.

kuudas Te mind hukka alete saat-
nud.

Carl. O, Bonni, sa purustad
mind ära [waatab ama kella]
lla pean minema. An minne
aeg. O loka mulle ühte. O pahun-
-uus musu. Selle juures ei ole
ju midagi.

Iselde. Mitte midagi ei ole selle
juures, sa aegsist seda ju arwim
saada wõimud, kui sa mitte siis
rummal ei alwes alnud.

Carl. [kaisuatab ja muusutab teda
kingliselt, kisub ennast siis lahti,
wõtad warju kühara ja palitu ja ta-
hab üle terrasse minema tooma-
ta] Ela hästi - igawesti [Wüpea
kui ta klaasuse awab, tungib
talle tuul ja wihm näkku. Ta
pöörab tagasi] ah - ma pean
süsi palitu selga tõmbama.
-wäljas valab mi - [lööb warju lah-
ti] Ela hästi Iselde - ma lähen

üo kätte [Ja lähel, ilma ust kinni panemata. An väga pimedaks läinud]

Goldl. [just kui palavikus oma ette lülitades! Wärasema - Wärasema [koputatakse!]

Goldl. [Ei wasta]

Anna. [pistab päa nase wabelli sisse! Armulisele üksinda - härra Carl -

Goldl. [teel liigutuse klaasile poole! Kas papa - ma tahaw teada -

Anna. Armuline härra tärsi - rad juba annus ära - peeli Doktorija - käe alt kinni.

Goldl. [rappub nokka! Kuidas - kuidas lärs ta temaga -

Anna. Käe alt kinni lärs ta temaga.

Goldl. [ajab ennast püsti]

Anna. [kartlikult lähemale tullis]

Papa tuleb muidugi warsti tagasi

Goldl. Mul ei ole teada enam tassis -

— ma ei taha teha enam. Poo
mulle - miks sa ei tae mulle -

Olina, lüüda ma siis teema pean
Soelde, alla ütlesin sulle smeti-
see punane - lavendelsaal pu-
nasis kastis - sest et mul pää-
-valutab -

Olina, [jooksid Soelde magamise-
tuppa.]

Soelde, [kisub tummas välis oma
keidi pitsisid kuni paar tüksi
rippuma jäävad, kisub raasid
vaasi seest, rebib neid lehed küljest
ja viskab need põrandale, ham-
mustab oma käsa, kuni ta peal
minestamult tagasi vajub.]

Olina, [tulid tagasi, seab punase
plüsehkastricesse Soelde kõrvale.]

Soelde, alline välja - ma tahan pä-
ris uksi alla - keegi ei tohi sisse
tulla - mitte keegi.

Olina, [läheb pikkamisi ära ette-
tuppa.]

Soldid. [arab kastikasone, atil wäri-
 serail wälil pudelikese wälja ja kat-
 sul ämarikus päälkirja lugeda.
 Sügawa hingetõmbusega] Seesa-
 ma! [hāga walju häälega] Ilul
 an julgust - ma tahan julge
 olla ja ma tahan - [teeb ruti-
 liselt oma juukse patsid lahti,
 nii et juuksed pikalt üle äläde
 kukuvad. Ta tõuseb püsti, rapu-
 tal neid tahapooli ja haarab jälle
 pudelikese järele] Palawiku wärinal
 Walju häälega] Ilul an julgust -
 - mul an täesti julgust - Issa meie
 - kes - kes sa oled - papa !! Ära la-
 se mind ameti surra - ma ei
 taha ju mitte! - Ilul an juba jul-
 gust - [ta pisub korgi ära, paneb
 pudeli suu äärde ja wirutab ta
 seltsamal silmapilgul karjata-
 des enesest amale, ise maha lan-
 gedus] Ila ei saa - ma - [Tuul
 pisub klaasuse lahti, wihma ja

tuult hoovab sisse. Isoldle, külmast raputatud, ähvi veel kord ja jääb meelemärgu seltsa pikali!

Ritter. [tuleb nutuliselt tantsides üle terrasse] Laltelala - Sapperlotti - juba jälle on keegi uuse lahti jätnud [ta katsub ust, mille vastu tuul rõhub, kinni panna. Saab sellega taime liivkat niivi ette ja kinnitab edasi. Ta on tervetossu taskust võtnud ja katsub edasi astudes. tervest tuul üles tõmmata. Tõuseb järelga Isoldle külge! Araneetud piirk [tervetõttab põlema, ta naatab pöran-dale, karjatab hüst ja üdist läbi-loikavalt, tervetõttab ta käest ja kustub ära!]

Ritter. [Isoldle juurde langedes] Minu laps, minu laps - mis on siin juhtunud - [ta tõstab teda üles, valjusti karjades! Anna, Anna - Ball - minu laps - Anna - .

Anna. [tormab sisse, kiirinal käes,

mõni minut selle järel Babe!

Ritter. Mis on siis juhtunud - mis ole-
te Te lapsele teinud - üht siia - üht -

Babe. [Hõlatab senterimise laudalt klaasi
ja pritsib Isalde otsaesisele üht -

Ritter. Jaokske - jaokske. Sinna - too-
ge Sabine - mimi laps, o muu laps,
ära sure mitte - tooge Sabine.

Anna ja Babe [jaoksuvad minnessa!]

Isalde. [Viimase jäurega! Mitte -
teda mitte!]

Ritter. [Seisab üks silmapilve kivis-
tatud, vaarub-laseb Isaldet leentao-
li tajuda, tuigub ukse juurde!]

Anna-professor-tooige professor
Berger - tema ise - mitte peeli

Opalef - [tuppa tagasi tullis kuskul
ta puaegu kokku! Teda-mitte!]

Esriie

Viies waatus.

Walge sügisene päev. Klaasikesk on lahti. Koltunud lehed laval. Ollas järele päiksepaiste. Ritter seisab küünis ja murest wanane-mud näoga klaveri juures, wa-sinult oma ette wahtides. Isol-de istub leentoolis, põhnaks jää-mud lähipaistua näoga ja pla-acegu walgete huultega, täitsa pime. Tal on kaus süles, milles segamini oned, läätsed aad ja riisiterad, ja jaolab mud ette-waattlikult sormedega otsides, igat sorti iseäralde kuu kausi-keses sisse pannes, mida neli tikki tema ees laua pääl on.]

Isolde. [pöörab pää uue poole pa-

remmat kätt, arvates et Ritter
sääl on] Papa - Waata kord
 järele, kas ma äieti teen. Ma
 usun ma panin siis ühe erne-
 tera läätsade juurde.

Ritter. [tema juurde tullis] Ma
 olen siin, mu laps, siin -

Soalde. [pöörab pära hääle poole]
 Ah so, ma arvasin et sa uuest
 juures alid [kohal esimese kausi
 kere poole] Koik oad?

Ritter. [sõrmedega nende kuu sori-
 des] Koik oad.

Soalde. [teise kausi päale näida-
 tes] Sõrmed?

Ritter. Siin on üks läätsetera - kann
 ja alid vahet kausikestest ja esi-
 mud.

Soalde. Ma ei ole wist mitte hästi
 tähele pannud. Ja läätsed?

Ritter. [kolmandat kausikest läbi
 sorides] Mrs ernes. See on aoja
 täiesti just kui läätsetera.

Iselde. ja siis?

Ritter. See on päris puhkas. Sa
aled ju päris väikene meister.

Iselde. [lõhusalt] Eks alle, laheb juba
palju paremini. Esimene kord!
Siis ajasin ma kõik segi. Nüüd
saan ma varsti punumise tüä-
sid ja siis punun ma sulle ilu-
sa pabirikorvi - just nii ilus kui
kõige osavamad pimedad pime-
date-asutuses.

Ritter. [surul omale rusikad vastu
ruud, et mitte karjatada ja pöö-
rad ennast kõrvale]

Iselde. [pääle selle kui ta ühe sil-
mapilgu vastusele pääle on võtand]
kas see sind ei rõõmustaks, pa-
pa?

Ritter. [väsinult] O ja, mu laps.

Iselde. [seadab kinni oma ülest lüü-
päale tagasi ilma ettevaatlikult
kõlades] Nüüd jätan masaja järel-
kipitab juba sõrmeatstes sellist

igavesest katsumisest ja katu-
misest ja Hiimaru ei tunne enam
midagi [Tõuseb püsti!]

Ritter. [teeb kartliku liigutuse tema
poole] Ole ettevaatlik - ta tõuseb
millegi vastu.

Isolde. Ah ta rumal papa, ta ei
tea sugugi, kui hästi ma juba
askan üsriinda käia [sirutab
vare poole poole käed välja] Da-
se mind ainult.

Ritter. Sa teid omae haiget.

Isolde. [püüab näha
vare poole astudes] Ilmitte vähe-
matigi - Siin - on tool - ja siin -
-laud - ja müüd lähem ma säält -
poolt ringi - ja müüd pean ma
just vare juurde - [astub kiiremi-
ni mõned sammud ja tõuseb
vastu ust] Ah!

Ritter. [tema poole] Näed müüd -
näed müüd!

Isolde. See ei teinud sugugi haiget.

221.

See tuli ainult kogemata. Ei tohi mind ainult eksitada, keema lähem.

Ritter. Mul on alaline hirm - et sa kord kukud -

Solde. Ma ei kuku mitte, papamõne aega ära - küll sa näed, kui toredasti ma jälle oma tööle juurde jõuan. Niid õpin ma - teist korda kõndima. [Istub taoli pääle!] Sääal me oleksime. Kas sa ei inesta?

Ritter. [kurbusega tema üle kumardas!] ja . . . . [Waherief?]

Solde. Väga väikene ahtol sa papakõneled nii väha - sa pead kord jälle välja minema - linna.

Ritter. Mul ei ole midagi teha linnas.

Solde. Et sul misaule midagi jutustada oleks. Terne pikka kuus mädalat ei ole sa mitte sammumajast välja läinud.

Ritter. Linnas ei juhtu midagi.

Soelde [pääd rapulades] Sa pead
aga sürgi kord jälle sinna mi-
nema. Sa oled mul nii väik-
ne.

Ritter. [võtab tema käe] Lase mind
sinu juurde jääda Bonni.

Soelde. [tema käsa silitades] Väe-
ne papa, ja sa ei mängi ka
enam,

Ritter. Kui sa tahad - kas pean sulle
Chapini ette mängima - nooterno-
- selle toruda keskjaoaga -

Soelde. Ei, ei. Sa ei mängi seda
ometi häa meeliga, ja ta ei meel-
di mulle enam nii - - - ma
palun sinult midagi muud.

Ritter. Midagi muud? Elida siis?

Soelde. Ila oleksin juba varemalt
selle pääle mõtlema pidanud ja
olen ikka jälle äraarustanud
- kergemeelselt. Kas tead, see väik-
kene, proua Blättneri oma,

223.

kesmulle ette loeb - tal an tõesti
palju andi klaverimängimiseks
- see härsene - nimelt - kas ta talle
mitte tunda ei tahtnud anda?

Ritter. Kas ta siis teda kuulnud
olud?

Solde. Ei - aga ema ütles, tal olla
palju andi.

Ritter. Õema!

Solde. Kuulata ütled ta teda ju
kord - ja kui see tõsi on - siis an-
nand talle tundisid - minu pä-
rast.

Ritter. Mis ta tahad - kõik, mis
sa tahad.

Solde. [Ümises lase oma ette] Kui
solde es, mi talve a'al - [jätal
paoli] kas kirjakanõja kaisjuba?

Ritter. Ja, juba tunni eest.

Solde. Nii hilja on juba - kas ta
tõi midagi?

Ritter. Carli poolt paar sõna.

Solde. Sa - mida?

Ritter. Kuidas sa käsi käib - ma
pean talle täieliselt kirjutama -
mis pean ma talle kirjutama?
Ei tea, kuidas ma seda temale ütlen ma pean.

Goldt. Paris rahuliselt võid sa
talle seda ütelda. Kas tead, mis
ta teeb? Ta nutab hirmsasti
jämiskat enmast põrandale ja
kriimustab, ja kui ta omale pin-
nu käe sisse ajab, siis võtab ta
selle desinfitseeritud nõelaga
jälle välja. Ja siis teeb ta ühe nä-
ga pika tragilise imetoreda lau-
lu, ja. ja sellepärast võid sa
talle seda rahuliselt kirjutada.

Ritter. ja wanaemale?

Goldt. Wanaemale - vahet olen
parem, kui seda temale ütelda
- suuõnal.

Ritter. ütelda - kes - mina?

Goldt. Wõi mina.

Ritter. Kuidas - peab ta siia tulema?

Isalde. Mina väiksin ju sinna
sada - tagasi Wiini!

Ritter. Wiini

Isalde. [üle tema põlve silitades, vä-
he uastalitselt aga pehmelt] Ma
ei tea äieti, mis pärast ma siia
pean jääma -- kõik on ju ame-
ti otsas. Professor ütles ju see, et
mind enam aidata ei saa, ma
olen ju päris kahul. Selle pärast
arvan ma - et äieti enam põh-
just ei ole siia jääda. Meie olime
ju professori pärast siin. Ja kui ta
mind enam aidata ei saa -

Ritter. [ühetooniliselt korrates] Mitte
enam - aidata ei saa - Olga uaa-
ta, Banni - Sa ei saanud äieti wa-
narmaga mitte nii - hästi läbi
ja ei leppinud korra -

Isalde. Seebord, seebord. Ma ei pida-
nud seda seebord. Viid-pean ma.

Ritter. Mis pärast pead sa?

Isalde. [pöörd tagasi edasi tagasi

Kõigutades! Ma pean, ma pean.
ja nüüd lähel lugu paremini
vanaemaaga. Ütle, papa, - päris äig-
laselt - kas ma väga inimeses olen
lainud?

Ritter. Ei - tõesti ei.

Goldi. Aga silmad - üsna tuh-
mid ja tarretanud -

Ritter. [tasa] Neid ei näe ju mit-
te - kui sul prillid es on.

Goldi. ja neid ei võtama va-
naema es millalgi ära. Millal-
gi. Küll sa näed, kui mul
peenikene must kleit seljas on,
Spityeri salongis teatud - äige
salle ja äige kahvatu ja valged
juuksepatšid musta kleidi pääl-
- siis ütlesid inimesed iska veel:
see väene ilus laps. ja vanae-
ma nutab ja armastab mind
süügi väga kaastundmusest ja
uhkusest [ta näerab tasa] Nii
see on. Üsna kindlasti. Ma tun-

nen oma wendi!

Ritter. [Walulivult uskmatalt]
Kas sul õigus on, Bonni - kas
see keetma saab -

Holdel. [Ägedalt] O mul on õigus.
Ella olen üldse targemaks läi-
nud. Kas sa ka ei lida papa?
See on iseäraline. Ennemalt ar-
vasin ma iska, ma pean seda
ja seda saama - ja nüüd näen
ma, et seda sugugi vaja ei ole
ja sugugi õnnetu sellepärast ei
ole. Kui oma natuseene süüa on
ja oad ja läätsed ja erned män-
gimises - mitte midagi muud
ei lähe mul tarvis [sunnitud
maljaga] illind, tindgi, papa.

Ritter. Öra seda ütli, Bonni See on
ju veel minu ainus troost, et
ma sinu juures olen.

Holdel. See on ju väga häa. Alga
sa ei või aga ameti mitte is-
ka minu juurde jääda.

Ritter. Ma tahan iska sinu juur-
de jääda

Isold. Ei, papa, see oleks väga
mõistmata minu poolt. Siis
oleks sul minust varsti villand.
Seda mõtleid sa nii alguses, et
kaastundmus igaveski kestab.
See ei ole sugugi häimaline. Mõel
päeval alid sa sellega ära har-
jumid, et ma - et ma - mitte
ei näe ja sellist päevast, pääl
on minust sulle villand.

Ritter. [Pöörab ennast meelt ära-
heitva liigutusega tema poolt
ära]

Isold. [Wastust oodates] Koh?

Ritter. Mis?

Isold. Ma arvasin, sa ütled
mulle midagi.

Ritter. [wairib]

Isold. Sina oled aga üheski
mitte sõnagi ei ole sa enam
kõne mulle ütelnud. Kas sa

haige oled, et sa ei sööma?

Ritter. Ei.

Hold. Ja - ii, Ei - ja Papa. Ma saadan sind reisiima -

Ritter. Olla tee ameti nalja.

Hold. Kui keegi ühe reisi teeb, siis teab ta jutustada. Sellepärast loll kes koju jääb. Et ahju taetada
- - - - - Sellepärast härra
Mrian, Te peate reisima.

Ritter [hakkab tema mõtetest aru saama. hinge pinni pidades] kuhu siis? Millal ei ole kusgil midagi otsida.

Hold. Arvad sa siis, et inimesed, kes reisivad, kõik midagi otsivad? Lahutama pead sa ennast - Dresdenisse - Leipzigiisse vahest Berliini.

Ritter. [Holdet travali tähele pannud] Ei Banni.

Hold. [isemeelselt] aga missis siis mitte? Sa ei ole ialgi tääl

käimud. Ja see on niid ameti
kese koht.

Ritter. Ja mis sina tead, kui mi-
na ara olen?

Solde. Mina? Ma mõtlen sinu
pääle ja olen üksinda. Ei. Ma
tahtsin ütelda, ma olen üks
ja mõtlen sinu pääle.

Ritter. Sul ei ole mitte armsam,
kui ma sinu juures olen?

Solde. [puigeldas] Armsam?
Nii mõnigi asi alles armsam,
aga kui ei ole, ei ole ameti sa
ännetus.

Ritter. [tasa, paludes] Kas sa ei-
-taha minuga ühes tulla?

Solde. Kuhu - sinuga?

Ritter. Berliini?

Solde. [üles karates, rõõgiga] arna
endise kirgusega ja nõuduta
alokuga! Salgi! Salgi! Salgi!

[vahaeg].

Solde. [on käitsa oma tuuli]

paale tagasi vajunud, ta vä-
rised ja lüües hambad huulte sisse]

Ritter. [haarab käega üle otsaesise,
lahel Iselde juurde ja watab te-
ma päa oma käte wahel] ellisim
laps, muu laps - me läheme Wiini
tagasi. Molemad - aga ei ela
vanaema juures - mitte ses tolm-
ses Prateri - uulitsas. Mäljas. Kes-
linnas leidub juba midagi -
- midagi ilusat - aiaga. Ja saäl
oleme uuestise juures - iga päew -
ja oleme rõõmsad

Iselde. Ei papa, ei, Sa ei tohi ennast
aherdada.

Ritter. Ma palun sind, lase mind
ama juurde jääda

Iselde. [An wail, siis hädaldades] Kui
ma sind ainult näha võiksin, kui
ma sind ainult näha võiksin!
- - mitte nägemise pärast, ma
tahaks ainult teada, missugune
nägu sull on - ah see kannat liis

mende väinsete silmadega - ah
papa; ainult mitte see kannatlik,
mitte see kannatlik! Oh aleks ma
ameti surmud, aleks mul ameti
julgest alnud!

Ritter. [Tema es päevili, ta käsa
sundides] Ja mina palun sind,
et sa elad, et sa minu juurde
jääd, oma vana papa juurde,
kellel tervesilmas enam kedagi
ei ole pääle sinu.

Soldat. [Häeratud] Olga ma tean
ameti ja kui sa ka sada korral ei
ütle, ma tunnen siiski -

Ritter. Ellis sina tead - - - - -

Soldat. Tema - - - - -

Ritter. [Püsti tõustes, täieliselt ra-
hult ennast sundides] Kas sul iivka
uel need rumalused pääs on?
Kuidas oleid sa siis ennast sinna
sisse puurimud - - - ?

Soldat. Sa ei ole mul siiski enam.
Kui sa ka minu juures oled, Sa

ei ole mul enam). Sellepärast an-
nan ma sind täitsa ära.

Ma olen amale ette võtnud väga
mõistlikuks saada. Sellele on mõist-
likud inimesed armsamad kui
mõistmatad. Seda olen ma juba
tähele pannud. Sellepärast tahan
ma mõistlikuks saada. Nüüd jü-
kui suudan.

Ritter. Ja mina tahan kõik linnu-
hääks teha —

Solde. Kõik teha minu hääks-
aga armastada. . .

Ritter. [tasa] armastada. armas-
tada.

Solde. [haarat tema kae järele, et seda
silitada! Oh papa — kui see võima-
lik oleks, et sa mulle andeks an-
nad — sest et ma ju ise siüdi olen,
et kõik nii diltu täks — — Küll sa
näed, ma võin veel mõndagi
äppida. Kui sa mulle ette luge-
da tahaksid larskadest raamatutest.

[Vahe kartlikult] Kant - mis ta arvad?
Ritter. Sina kallid. Ei, ei. Sina vast
 pääd vaadata -

Isalde. Niiud ei ole ta lugugi va-
 ne. Ilul ei ole enam valu. See on
 ameti suur õnn. O need valud -
 need hüüased - kui nägemine
 kaalus -

Ritter. Öra mõtle selle pääle. Ban-
 ni ellõlle Hienu pääle - ja kuidas
 ta ennast sääl sisse sead.

Isalde. Napa! Hienu saab ju ka
 ameti vaeseid lapsi olema. Ilis sa
 arvad, ma väiksin ühe väikeselas-
 te poegi arvada - mõtle - ja neile
 uusi pälliid kinnida - ja kui
 hästi palju tarku nende hulgas.
 an - vahest on mõni genie'gi
 nende hulgas, mis muudu kasti
 lähes - see oleks ameti ilus minust
 - meist - sest lina pead ka aita
 ma -

Ritter. Õhulassiid ehitada.

Solde. Illul on ju nii palju aega -

Olma. [jõuab ruttu üle veranda üles üht nimekaarti Ritterile ulatades]

Ritter. [kelle näo värk muutub, paneb sõrme suhu pärale ja küsib peaaegu häälelta.] Kus?

Olma. [näitab käega aeda]

Ritter. Palun.

Olma. [ära aeda]

Solde. Papa kas keegi on siin?

Ritter. See oli Anna - ta tuleb kohe tagasi. Kas ta ei taha aeda minna temaga? Enne kui päike looja lähed? Siis lähed liig müskens. Sa olid täna nii vähe väljas.

Solde. [tõuseb püsti] Ja - aga ta ei tahi mind mitte tallutada.

Ritter. [hüüab aeda] Olma!

Solde. Ja peab kõrvad põndima. Ila lähem üksi ja laev sammusid -

Ritter. Olimult ettevaatlikult.

Goldl. Iha tean juba kausa päält
- koguni ümber ümarguse plat-
si - kuni usseni on mul müüd
kaks teistkümmend sammul.

[loeb ja astub]üks, kaks, kolm, neli,
viis, kuus, seitse, kaheksa, üheksa,
kümme, üksteist, kaks teist - [jääd
seisma]

Ritter. Veel kaks, mu laps, veel kaks.

Goldl. [pahaselt] Oh - ma olen mad-
liig väikesed sõtmed - kei rünnal!

Anna. [an jälle trepist üles tulnud
ühes sabinega, kes seisma jäädes
ukse pääl ennast kõrvale heidab]

Goldl. Kus siis Anna on?

Anna. [astub ~~anna~~ tema kõrvale ja
ulatab oma käesare]

Goldl. Trepist alla väid mind saad-
ta, aga siis pead kehe jälle lahti
laskma [Lähel pikkanesi Anna-
ga trepist alla]

Sabine. [astub sisse. elustas niides.]

Waga kahvatu, siniste harjudega
silmade ümber!

Ritter. [astub talle mõne tammu
wastu, nad seisawad kätt tuba,
häikides üksteise wastas!]

Sabine. [Maatub sügawas kaluste -
ma kookumajumud olekut!]

Ritter. [Hüimaks källigutusega aia
poole] Kime.

Sabine. [tasa] Ma tean.

[Waherag!]

Sabine. Ma ei oleks mitte tulnud
sime tahtmise wastu - kui ma mitte.

Ritter. Palun istu.

Sabine [Läheb teisele poole, istub
sõlde tooli pääle, watab kübara
päält]

Ritter. Kas Sa - ma ju - kes ole ma
ju kirjutasin sulle?

Sabine. Ja.

Ritter. Kas Sa siis kirjast ka aru
said? Ja wist segane - ma olin

ise ju täitsa rööbastest väijas -
Sabine. Käigist sain aru. Isol-
 de tahtis enesel elu votta, sest et
 meie -

Ritter. Sest et meie mõlemast -
 ja on pimedaks jäänud. Ja
 palaxin - ah!! Kustutad iga
 tilk valgust.

Sabine. Oflaurem mõlemas
 silmas - ma tean - Bergeri käest.

Ritter. Anna mulle ainult au-
 ders - aga ma ei tohtinud enam
 sind kutsuda lasta. Ta oleks mul
 hulluks läinud, ja ära tema
 juurest ei väinud ma ka min-
 na. Ma tean, et jutud liiku-
 mas on. Sina olla loipuse halvas-
 ti teinud - ja rahitsemine olnud
 halb -

Sabine. Ah see! Mis rahvas rää-
 gib. Ma mõtlesin nimelt liiva
 pääle.

Ritter. Isoldele ütlesin, et sa mit -

ku Berlini pidid säitma - uue
koha poäle -

Sabine. Sellopärast ma tulen,
Hamme pean ma ära säitma

Ritter. [kõigesüdamalt pundu-
talud!] Hamme!

Sabine. [täuseb süsti!] Pean ma?
- Heinrich?

Ritter. [paneb käe üle silmade] - ja.
[Wahelarg!]

Ritter. Ma ei või teda maha jätta-
seda pimedat, siis pean sind ära-
andma.

Sabine. Sa ei pea mitte. Ma olen
enusega nendel eüdel lõpule jõud-
nud. Ma tahan oma ameti ma-
ha panna. Täitsa. Ma tahan
sinuga minna - ja teda ravitu-
da. Ma ei taha midagi oma
jooks tarvitada. Ma tahan nii
kõrkuhoidlik olla. Ma tahan
kõin teha, mis ta tahab. Ainult
et ma liin juures olen.

Ritter. Sa kuldne inimene - ja kui
 ma enesele sinu elu raskida la-
 sen - see ei lähe. Just see ei lähe.
 See sööb ja sööb ta ära - seda tean
 ma müüd.

Sabine. Olga mida ma siis tahan?
 Mitte midagi sinult. Saa minuist
 aru, Heinrich. Mitte midagi, mitte
 sinu nime, mitte - sind. Wata mind
 haigetallitajaks majasse tema jaoks.
 Ainult et ma saäl olen. Et sa
 mitte üksi ei ole. Nii mahajäl-
 tud - mi pürita mahajäetud -
 Tantsane Jumal, ja kui ta ka
 sinu maene oles, siis ei väikse ta
 ameti seda mulle keeldda!

Ritter. Ta ei teeks seda ka kahet-
 mitte - aaga see haavaks teda sur-
 mani. Kõnele mõistlikult! Kõ-
 nele sellele pimedale mõistlikult.
 Näuda selle pimedada käest enese
 ärasalgamist, mida meil kahel
 tervel ei ole. Tal on ju ära. Tu-

hat kord äigas. Nii armas kui si-
na - ei ole tema mulle. Ja sina
armastad mind. Tema on meie
vahel ülearune. Ja nii see on!
[ta surub sõrmeotsad rinnistesse
silmadesse]

Sabine. [Uahilama ette maha]

Ritter. Ma tean küll, Sabine, et
sa enesele ütled, et ma üks aeg-
püks olen. Ma tean küll ka vä-
ga hästi, mis jõulisem oleks te-
ha. Sinuga uuesse värsesse elus-
se - julgelt edasi - mitte teistest
hoolida -

Sabine. Siis tule! Siis tule!

Ritter. Rab häima! Mina olen
lihtsalt liiga nõrk. Mul ei ole
naasugi andi kangelasiks. Ma
olen üsna väene naru ja ravin
ahju nurka.

Sabine. Kas ta ka seda häärt on, et
et ta mi tema pärast kannatad?

Ritter. Seda ei tea ma. Ma tean
ainult, et ta pime on. Pime meie
pärast

Sabine. [teeb liigutuse]

Ritter. Lase alla! Seda ei saa mi-
nu pääst välja. Ah!! Ferse kaarma
pattusid olen ma arua turjale ko-
gunud. Kuidas seisan ma tema
ees! Iis olen ma sulle teinud!
-- Kas ta ei või mind pea unu-
tada?

Sabine. [kurbtusega naerata des]
Usna vaevalt.

Ritter. Tõmba mind maha! Mõt-
le ainult selle pääle, kui halvasti
ma sinu vastu ennist iis
olen pidand. Ah firmal! Oma
hanale eesile andes, et ta
mii hästi talle meeldisid. [ta si-
litab armatuse ümbriseisega
tema pääs]. Meelde tuleta des!
Ja - eks all. - Kii rummalalt ma

jumalaga jätan. Ma olen nii
harilik.

Sabine. [karjatades] Olga ma su-
ren ju, ma suren ju -

Ritter. [tema kättest kinni võttes,
sügavalt ja südamest] Sina mit-
te! Sul on jändu eneses, oma
enese viltsusest võitu saada,
~~kes üle kõige~~ Sinust võib üks meist
inimestest saada, kes üle kõigi
teiste vaatavad - vaikne ja hing-
lasuur. See nad ei märkagi se-
da, Olga kanna saäl ühel pa-
nel juba tähele.

Sabine. [seisab tema ees, värisedes,
õõgava näoga] Ma ei ole aga nii,
kuidas sina arvad - enese jä-
rel arvad, sest et sina niis-
guine alad - ma ei ole mitte hää-
-mitte vaikne - aleksin ma li-
nu juures võinud olla, ~~ma~~
aleksin ma sellest jagu saanud

- Aga ära minna igalesseks, igalesseks, ja ei ialgi - [ta surub käed vastu rinnale] Säh! Säh!

[Ta kukub Rittersi ette põlvili]

Litter. [kõik unustades, kisub ta oma rinnale] Minu naene

- minu naene! [Kuna ta teada huultele suudelda tahab, vaatab ta talle näkku ja jääb tema silmade vangistusse]

Minu naene - - - seda ei tohi ma sulle teha. Seda mitte.

[An täitsa tabine silmade mõju all paar sekundit liisumata, habastab siis oma käed tema küljest ja paneb nad risti oma huulte juurde] Palvetades - et jumal sind - - Ma olen ühes hääls vand raur, hakest ütled Sa, et ma arg olen. Aga küidas tohin ma sulle siis seda teha. Sinule! Ära põlga mind!

Ära põelga mind!

Sabine. [karjalades] Heinrich! Sina
püha inimene - [kui laps, külje
pääle vajunud päega ja ristis
kätega tema poole ülis kaada-
tes! Nüüd on mul rahu. Nüüd
lähen ma] [Ta pöörab ennast
ära ja astub pikkanisi. Ritter
tahab teha temale järel min-
na, kuid ta tõrjub teda käega
tagasi! Ila ei tohi sind enam
näha. Kui ma sind näen-
suis ei või ma ära minna. [Ta saab
trepi kaudu äeda]

Ritter. [Maatab kava talle järel, istub
suis klaveri juurde ja nutab kibe-
dalt! [Läheb pimedamaks!]

Isolde. [hääli äärist] Ei, ma tahan
ise anda, ma tahan talle ise
äsa anda, ta saab nii rõõmus-
tassaa!

Ritter. [ajab ennast sirgess, kuivatab

silmad ja muuskab häginald-
selt mina!

Holdo. [Tutusti treppi mööda üles
kõnberdades, kimpis närisid leh-
tedest paljaid sügisroosisid
peas, tema taga Olinda! Papa,
täna on neljasteistkümmes. Sinu
sündimispäev. Ja mul ei ole
praegu midagi pääle nende
viimaste rooside! Olga ma
olen nad ise noppinud. Ja mõt-
le ameti, ma väin lõhna järel
ära tunda, kas nad punnud
või valged on. Säh- kus ta siis
alud, papa?

Ritter. [En püsti tõusnud ja tema
juurde astunud! Siin mu laps.

Holdo. Kas nad ei ole ilusad?

Kuidas nad nii hälja näevad?

Ritter. Väga toredad. Öbra toraka
ennast- neil on nii palju au-
kaid.

Isolde. Anna, panege need Venetia
kaasi.

Ritter. [annab lilled anna kätte] ja muu-
duksi.

Anna. [Lähel ära ette tüppa.]

Isolde. Anna käevarraga Rittersi otsides?

ja müüd anna mulle üks muu, armas
papa. Ma olen nii hääs tüpis [Ritter surd-
leb teda.] Kas sulle määrgi ole?

Ritter. [pühib taskurätiga] Ei ma ei tea.

Isolde. Eks ole, sa said täna 50 aastat
vanaks. Vanemaks ei taha mina ^{mitte} ka-
da. ja siis aled sina kaheksa kümme.

Seda ütlen ma sulle kahe, papa. kui
sina sured vätan ma enesel elu. ja
siis an mul julgust. [Lähel iska pime-
damaks.]

Isolde. Müüd olen ära väsinud - aias
käämisest. An vist küll juba ähter?

Ritter. ja. Karmis hilja.

Isolde. Kas päike veel ülusel an?

Ritter. Ei. Päike an ära.

Soldat. Pule minu juurde, poja. Nii siis pime. Ennemalt kartsin ma pimedas ja nüüd mitte sugugi enam. Sest et ma ikka tääl sees olen. Kas täna kiud on?

Ritter. Päiskun. Saad atsehvastapraaogu tõiuse ta üle pruude-haata [meelde tulitades] ah ja.

Soldat. Napa kui sa mulle temast jutustad, siis näen ma kõik teespidi. Ma ei ole sugugi pime, ma näen enese sees. Paris toredasti. Ainult et must on. Ei ole sugugi nii paha --- Häib ka pimedas elada.

Ritter. [On ta ama rinnale tõmmanud] ja, mu laps - häib ka pimedas elada, [nad seisavad kõvasti üksteise ümbert kinni väetult, Hile kuni algus langeb nende poolele]

Eesriie

